Шабалін Микола Якович (20.11.1925, Кіровська обл.). Засл. будівельник України (1980). Освіта середня. У 1942-1952 слюсар тр-ту "Труббуд". У 1954-1981 слюсар управління "Металургмонтаж-210" тр-ту "Дніпрометалургмонтаж". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Брав участь у будівництві важливих металург. об'єктів. Почес. грамота Мінбуду України (1959). Сріб. медаль ВДНГ СРСР (1966). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шабанов Василь Дмитрович (1905 - берез. 1976). Ген.-майор. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе. В арм. з 1926. У скл. 37-ї А визволяв Криворіжжя. Чл. Військ. ради армії. Згодом служив на керівних посадах у сухопутних військах. Нагородж. орд. Червоного Прапора (2), Суворова 2 ст., Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Шабанов Володимир Макарович (4.9.1919, Донецьк - червень 1994, Кр. Ріг). Повний кавалер орд. Слави (1944, 1946). Зак. Уральську школу повітрян. стрільців (1942). З 1937 працював слюсарем на Сталінськ. металург. з-ді. Уч. ВВВ з червня 1941. У скл. реммайстерні обороняв Білорусію. З 1943 стрілець літака Іл-2 187 гв. ШАП 12 гв. ШАД. Визволяв Великі Луки, Смоленськ, уч. Курської, Яссько-Кишинівськ. битв, брав Будапешт, Відень. Здійснив 136 б/вильотів, збив 6 літаків. Працював у Донецьку. З 1960 жив у Кр. Розі. Працював машиністом дизельної електростанції БУ № 8 тр-ту "Дніпроспецбуд", слюсарем блюмінга-3 з-ду “Криворіжсталь”. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст. (2), Слави, 1, 2, 3 ст.

Шабаш, кінець робочого дня на рудниках Криворіжжя у давні часи.

Шаблій Валентина Василівна (26.6.1926, Кіровоград. обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1952). У 1953-1980 ст. геолог, нач. геологіч. відділу тр-ту "Кривбасгеологія". Вела розвідку руд, неруд. сировини. Вперше склала геологіч. звіт про підрахунки запасів кварцитів Новокриворізьк. родовища (1956). Він поклав початок будівництва НКГЗК. Підрахувала запаси суглинків для цегельних з-дів, керамзитної сировини на родовищі Великої Глеюватки. Склала 17 фундаментальних геологіч. звітів. Уч. Всесоюз. геологіч. конференцій (1962, 1969). Бронз. медаль ВДНГ. Відмінник розвідки надр СРСР. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шаблій Василь Клементійович (1909, Криворіжжя-1941). Поет. Зак. семирічку (1927). Працював на ш. № 9 ім. Валявка. З 1932 у редакції газ. "Червоний гірник". Поет-сатирик, кор. Автор гострих кореспонденцій. Драматург. П'єса "Кум Антін" відзначена республік. прем. (1938). У ВВВ з червня 1941. Пропав безвісті.

Шаблій Валентина Петрівна (10.10.1924, Кр. Ріг-22.1.1980, там же). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1953). У 1953-1956 працював у Казахстані. У 1956 нач. техбюро авторемз-ду. У 1957-середини 60-х перший голов. технолог ДРРЗ. Автор технологій по виготовленню бур. інструментів.

Шаблій Ігор Леонідович (29.9.1960, Кр. Ріг). Художник. Зак. КГРІ (1982). Працює у галузі живопису і дизайну. Уч. виставок з 1979. Персональна виставка у Кр. Розі (2001). З 1985 дизайнер сектора техестетики ін-ту ВНДПІрудмаш.

Шаблій Лука Іванович (жовт. 1886, Кр. Ріг - 60-ті). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Один з перших соціал-демократів Криворіжжя. З 1904 чл. гуртка РСДРП(б) Т. Рейніш. Організатор страйків і маївок. У 1907 вислан. в Олонецьку губ. на заслання. У 1909-1915 розмітник ст. Колачевського. З 1915 уч. 1-ї світ. війни. Георгіївський кавалер. У 1917-1918 створював комнезами на Криворіжжі. У 1919 чл. Катеринослав. ВРК. 1920-1922 заст. голови Криворізьк. волвиконкому. У 1922-1928 працював у фінорганах агентом, контролером. Нагородж. знаком "Герою ревруху".

Шаблій Микола Платонович (19.12.1910, Кр. Ріг-1984, Сочі). Військ. діяч. Зак. Качинське авіауч-ще (1934). Один з перших комсомольців рудника "Змичка". В арм. з 1928. Пілотував бойові літаки. Готував льотчиків для фронту. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Шаблій Олександр Павлович (16.12.1931, Дніпропетров. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1959). У 1951-1953 технік на будівництві шахт у Красноярськ. краї. У 1953-1954

десятник БУ № 462. З 1959 інж., керівник групи, голов. конструктор з проектування залізобетон. конструкцій промбудівель і споруд. З 1992 нач. відділу ін-ту "Будпроект". З 1994 голов. конструктор буд. відділу ін-ту "Механобрчормет". Прем. Ради Міністрів СРСР (1983) за реконструкцію збагач. фаб-ки № 2 ПівдГЗК.

Шаблія, вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Розвитку набула у 30, 50-70-х. До 1975 мав назву провулок 2-й Толстого. Довж. 207 м, ширина 9 м. Має 54 приват. будинки. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь криворізьк. поета В. К. Шаблія. Обслуговує 72 в/з.

Шабот, великий ковальський молот у давнину на Криворіжжі.

Шавка, народна назва собак породи шпіц у давні часи на Криворіжжі.

Шавкун Анатолій Миколайович (1963, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1982 екскаваторник, нач. дільниці кар'єру ІнГЗК. Виробничі завдання перевиконував на 120-122%. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Шавлія (Savlia), рід рослин родини губоцвітих. Багаторічні трав'янисті рослини або півкущики (зрідка одно- та дворічники). Кілька квіток зібрані у густі або перервані китиці. Віночок двогубий. Листки супротивні, черешкові, яйцевидно-довгасті. Квітки двостатеві, яскраво-лілові. Цвіте VI-VII. **Ш. ефіопська** - дворічна рослина 50-100 см заввишки майже від основи пірамідально розгалужена, білошерстиста, з білими квітками, товстим стеблом і прикореневими великими листками. Квітки зібрані в китиці, віночок білий. Цвіте V-VII. **Ш. дібровна** (народна назва - васильки) з синьо-фіолетовим віночком широко поширена на степових схилах балок, суходільних луках, біля доріг, на старих відвалах. **Ш. поникла** має безлисте стебло, довгасто-яйцевидні листки у прикореневій розетці та фіолетово-сині квітки у поникаючій китиці. Звичайний вид на сухих степових схилах, вапнякових відслоненнях. У декоративному квітникарстві використовують **Ш. блискучу** з яскраво-червоними квітками, що культивується як однорічна культура у групових посадках. Як лікарські рослини у Криворізьк. ботсаду вирощують **Ш**. **лікарську** (напівкущ з сіруватошерстистими листками і фіолетовим віночком) та **Ш. мускатну** (рослина до 120 см заввишки з мускатним запахом, блідо-голубим віночком та великими рожевими приквітками). Батьківщина Ш. л. - Середземномор'я. Препарати її виявляють в'яжучу, протизапальну, дезінфікуючу дію. Ш. м. дико поширена на півдні Криму. Її ефірну олію використовують для ароматизації ліків і в парфумерній промисловості - як фіксатор запахів.

Шаг, старовинна міра довжини, що дорівнювала 3/4 аршина; 48 см. Використовувалася жителями Криворіжжя.

Шадирь Іван Павлович (15.11.1928, Миколаїв. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. парт. школу (1961). У 1950-1952 маркшейдер ш. "Центральна" РУ ім. Кагановича. У 1952-1954 комсорг цього РУ. У 1954-1957 1-й секретар Жовт. райкому ЛКСМУ. У 1961-1968 зав. оргвідділом міськкому КПУ. У 1975-1985 голова ком-ту народ. контролю. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Шадрінська, вулиця житломасиву Веселі Терни Терн. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 1 тис. м, ширина 8 м. Має 54 приват. будинки, проживає 192 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь міста Шадрінськ Курган. обл. (Росія). Обслуговує 90 в/з.

Шаінідзе Валентина Василівна (19.3.1947, Іркутська обл.). Діяч культури. Зак. Схід.-Сибір. ін-т культури (1975). У 1966-1975 викладач муз. школи м. Ангарськ. У 1975-1977 викладач Іркутськ. педін-ту. У 1977-1989 директор Криворізьк. муз. школи № 2. З 1989 заст. голови міськ. відділення Всеукр. муз. спілки. Організатор фестивалів, оглядів ін.

Шаймордан Давлетт Мобарикейович (24.10.1926, Донецьк-25.9.1985, Кр. Ріг).

Засл. будівельник України (1975). У 1955-1985 машиніст крана УМ № 3 тр-ту "Криворіжбудмеханізація". Майстер-наставник, переможець змагань, ударник п'ятирічок.

Шакенов Кенжибек Шакенович (22.2.1924, Казахстан). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Зак. ВПШ при ЦК КПРС (1957). Працював майстром на руднику "Боко". В арм. з 1942.

Уч. ВВВ з серп. 1943 у скл. 184 гв. СП 62 гв. СД. Відзначився на дніпров. плацдармі (с. Мишурин Ріг) і у боях за Кр. Ріг. Працював у Мінвузі. Казах. РСР. Нагороджений орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

Шакшуєв Федір Михайлович (14.10.1925, Красноярськ. кр.). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Зак. Сімферопольськ. торг. тех-м. Уч. ВВВ з серп. 1943 у скл. 182 гв. СП 62 гв. СД. Виявив виняткову мужність у боях за Мишурин Ріг і Кр. Ріг. Працював у торг. системі Сімферополя. Засл. працівник торгівлі України. Нагороджений орд. Леніна, Вітчизняної війни, 1 ст.

Шахава, назва ледачої жінки у давні часи на Криворіжжі.

Шалаєв Іван Васильович (1904 – 80-ті, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З 20-х працював на шахтах Кривбасу. Ударник п'ятирічок, стахановець. Актив. учасник відбудови Кривбасу. У 1941 – 1944 працював на Горноблагодатськ. руднику на Уралі. Мав подяку від Держ. комітету оборони. З 1944 працював вибухівником на РУ ім. Комінтерну. Відбудовував шахти. Наставник. Нагороджений орд. Леніна.

Шалаєв Іван Іванович (1925, Урал). Новатор виробництва. Освіта середня. Під час ВВВ працював екскаваторником Горноблагодськ. рудника на Уралі. З 1951 працював газозварником ЛРРЗ. Ударник п'ятирічок. Раціоналізатор і наставник. Переможець змагань. Нагороджений орд. Леніна, "Знак Пошани".

Шалаєв Савелій Миколайович (20.8.1916, Вітебськ. обл.-1984). Гірнич. керівник. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1939). У 1939-1941 працював в ШУ ім. Орджонікідзе. Уч. ВВВ. З груд. 1945 працював в ін-ті "Діпроруда", у 1962-1979 директором. Автор наук. праць. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Шалига, народна назва лисини у давні часи на Криворіжжі.

Шалнір, дверні петлі або завіси у давнину на Криворіжжі.

Шаляпіна, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася у 40-х у зв'язку з будівництвом ш. "Центральна". До груд. 1975 мала назву вулиця Щорса. Довж. 500 м. Має 17 приват. будинків, де проживає 31 чол. Потрапляє у промзону ІнГЗК. Названа на честь відом. співака Шаляпіна Федора Івановича (13.2.1873, Казань-12.4.1938, Париж). Обслуговує 58 в/з.

Шальвари, широкі штани на очкурі. Назва побутувала на Криворіжжі за часів козаччини.

Шам Борис Іванович (2.10.1960, Кр. Ріг-24.6.1980, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. Криворізьк. політех-м (1979). В арм. з 1979. В Афганістані з груд. 1979. Загинув у бою. Похован. у Кр. Розі.

Шамін Олександр Сергійович (2.1.1936, Дніпродзержинськ). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1958), Вищу партшколу при ЦК КПУ (1976). У 1958-1959 інж. Ін-ту чорної металургії АН України. У 1959-1970 на керівник посадах на КМЗ. У 1970-1991 на парт. роботі в Дзерж. р-ні, в апараті ЦК КПУ. У 1991-1992 нач. відділу Мінекономіки України. У 1993-1994 заст. нач. відділу з питань металург. комплексу Кабміну України. У 1994-1995 1-й заступник голови Держкомітету України з рідкісних, дорогоцінних металів і каміння. З 1995 директор представництва "Криворіжсталі" у Києві. Нагороджений. Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

"Шамкір", футбол. клуб вищої ліги Азербайджану. Перший суперник "Кривбасу" у розіграші Кубка УЄФА. Створений. у 1959 в одноймен. місті на заході Азербайджану. За невдалі виступи у класі "Б" розформований. У 1986 відновлений. у класі "А" 2-ї ліги. Знову невдачі переслідували клуб. Втретє відновлення відбулося у 1992. З 1993 грає у вищій лізі Азербайджану. Займав 2, 3 місця. 12.8.1999 зіграв у Кр. Розі з "Кривбасом". Програв 3:0. Виступав у складі: Р. Мехтієв, М. Юносов, Аз. Мамедов, Ф. Джайбаров, А. Абішев, М. Алієв, Х. Марданов, Ар. Мамедов, Б. Кварацхелія, І. Мамедов, Е. Курбанов. Матч відбувся на стадіоні "Металург" у присутності 20 тис. глядачів.

Шамозіт (за місцевістю знахідки), мінерал класу силікатів. Колір зеленувато-темно-сірий, чорний. Блиск тьмяний, непрозорий. В Кривбасі рідкісний, маловивчений. Вивчали М. І. Світильський, Ю. Г. Гершойг.

Шамрай Василь Адамович (1918, Дніпропетров. обл.). Поет. Зак. Криворізьк. педін-т (1939). У 1939-1941 учитель Мар'янівськ. школи. Уч. ВВВ з лют. 1944. Після ВВВ працював на з-ді "Комуніст", директором ШРМ. Писав вірші, оповідання. Друкувався в газ. "Червоний гірник", альманасі "Саксагань", колектив. збірках. Автор спогадів про літературне Криворіжжя. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Шамшур Петро Прокопович (1907-1982, Мінськ). Діяч культури. Освіта вища. У 1922-1928 секретар військ. трибуналу на Дал. Сході. У 1928 кор. газ. "Червоная смена". У 1929-1941 режисер кіностудії "Белдержкіно". У кінці 40-х піддавався репресіям. У 1950-1956 худ. керівник клубу залізничників ст. Довгинцеве. Автор повістей "Трибунальці", "Завдання особливої ваги", "Ромашка", "Кінець пістрявого будинку". Вивчав історію мінського підпілля. Зняв худ. фільм "Годинник зупинився опівночі".

Шангін Борис Григорович (10.9.1910, Вінницька обл.-4.5.1983, Кр. Ріг). Почес. громадянин Кр. Рогу (1975). З 1924 на комсомол. роботі у Нікополі. У 1934-1937 секретар Криворізьк. міськкому ЛКСМУ, 1937-1941 секретар парткому з-ду "Комуніст". У серп. 1941 залишився у тилу ворога і сформував партизан. загін. Діяв у плавнях Нікополя. Здійснив рейд до Чорного і Брянського лісів. Очолив партизан. з'єднання. Діяв в Україні і Польщі. Подолав 1850 км, з'єднання знищило 2214 фашистів, 20 мостів, 60 ешелонів. Після війни парторг ЦК ВКП(Б) у "Криворіжбуді", заст. керуючого РУ ім. Ілліча. У 1956-1960 голова Ц.-Міськ. райради. До 1970 заст. директора ін-ту "Механобрчормет". Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, Хрестом Грюнвальда 2 ст., Хрестом Хоробрих (Польща).

Шанда Володимир Іванович (23.5.1935, Запоріжжя). Проф. (1991). Чл.-кор. Укр. екоакадемії (1993). Зак. Дніпропетров с/госп. ін-т (1958). У 1958-1963 голов. агроном у Криворізьк. р-ні. У 1966-1970 наук. співробітник ВНДІ кукурудзи. У 1970-1975 викладач, у 1971-1974 декан, проф. кафедри ботаніки та екології Криворізьк. педін-ту / ун-ту. Уч. ВДНГ (1988). З 1993 очолює проблемну лабораторію фундаментальної і прикладної екології. У 1973-1977 ректор народ. ун-ту природи. З 1995 чл. ради Екоцентру України. Автор 300 наук. праць з проблем екології, фіторекультивації, ботаніки.

Шандура Олександр Михайлович (9.7.1925, Криворіжжя). Почес. гірник (1963). Зак. Криворізьк. гірничоруд. тех-м (1954). У 1954-1986 майстер, нач. зміни, диспетчер ПівдГЗК. Брав участь у впровадженні нової техніки. Чл. "Клубу мільйонерів". Автор рацпропозицій.

"Шанс", ансамбль бального танцю ПК ПівдГЗК, створен. у 1990 А. В. Суровцевою. З 1993 бере участь у чемпіонах України із спорт. бальних танців. З 1994 - народний.

Шанхай", 1. Неофіційна народна назва робітничих селищ Криворіжжя, які хаотично будувалися з початком промислового видобутку руди. Певні плани забудови були відсутніми. Відзначалися скупченістю, антисанітарією, примітивним побутом. **2.** Неофіційна назва циганських поселень у Кр. Розі.

Шанцера, вулиця житломасиву Рахманівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мала назву вулиця Щорса. Довж. 842 м, ширина 7 м. Має 87 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь уч. рев. руху Шанцера Віргілія Леоновича (парт. псевд. - Марат; 3.10.1867, Одес. обл.-11.2.1911). Зак. Дерптськ. ун-т (1899). Вів революц. роботу в Одесі, Москві, Омську. Обслуговує Рахманівське в/з.

"Шанька", народ. назва торби, яку носили на шиї у давні часи на Криворіжжі.

Шапар, долото у давні часи на Криворіжжі.

Шапіро Нінель Михайлівна (5.7.1931, Дніпропетровськ). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1955). У 1955-1956 лікар медсанчастини КРЕС. У 1956-1958 лікар обл. клініч. лікарні ін-ту гігієни праці. У 1958-1969 лікар, зав. відділенням 2-ї міськлікарні. У 1969-1989 зав. отоларингологічним дитяч. центром. У 1989-1997 лікар обл.

клініч. лікарні ім. Мечникова. Зробила вагомий внесок у розвиток медицини у Кр. Розі. Автор наук. праць.

Шапіто (франц. chapitean-капітель, ковпак), вид тимчасового приміщення. Розбірна конструкція з легких мачт та стійок, на які натягується шатро купольної форми з брезенту або ін. матеріалу. Встановлювались в різних р-нах м. Кр. Рогу під час приїзду на гастролі циркових труп. Після спорудження стаціонарного приміщення Криворізьк. цирку (1970) шапіто втратили своє призначення.

"Шапіто", циркова студія створена у 1995 за ініціативою І. Ф. Трипільської при Палаці дитячої та юнацької творчості ім. Ю. О. Гагаріна. Відвідує 20 чол. Дипломант фестивалів "Молодий цирк України", "Творчі серця", "Ярмарок пісень" (1997-1999) ін.

Шапко Іван Олексійович (3.8.1937). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т (1973). У 1965-1974 учитель музики СШ № 52. З 1974 викладач музпед. фак-ту педін-ту. Відмінник народ. освіти. Лауреат всесоюз. конкурсів. Керівник хору "Вітерець" СШ № 52. Член Спілки композиторів. України.

Шаплик, невелика діжка у давні часи на Криворіжжі, використовувалася у побуті.

Шаповал Анатолій Васильович (29.11.1948, Кр. Ріг). Авіатор. Зак. Криворізьк. авіатех. уч-ще (1970). З 1969 механік, зав. лабораторією авіаколеджу. Бронз. медаль ВДНГ за виготовлення тренажера (1976). Автор 100 рацпропозицій.

Шаповал Віталій Андрійович (30.9.1930, Полтав. обл.). Пром. керівник. Зак. Криворізьк. гірничо-металург. тех-м (1968). Ст. майстер, нач. цеху ДРРЗ. Уміло керував колективом. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шаповал Іван Антонович (1910, Кіровоград. обл.). Краєзнавець. Освіта середня. Один з організаторів с. Вільне, рад-пу "Червоний шахтар". Працював виконробом рад-пу. Зібрав відомості про історію с. Вільне.

Шаповал Іван Федорович (1917, Кр. Ріг - ?). Уч. підпілля. Зак. Челябінськ. політех. ін-т. У 1937-1941 працював токарем, очолював комітет ЛКСМУ ШУ ім. К. Лібкнехта. У 1941-1944 актив. учасник підпільної боротьби на ШУ ім. К. Лібкнехта. Ком-р групи. Організував прийом зведень Радінформбюро, готував тексти листівок. Брав участь у диверсіях на шахтах, автошляхах, визволяв полонених, переховував в шахтах оточенців і поранених в ході осінніх боїв 1943 на Криворіжжі. У 1945-1946 секретар ком-ту ЛКСМУ ФЗН № 37. У 1948-1962 майстер Челябінськ. металург. з-ду. З 1962 провідний інж. ін-ту "Діпромех". Брав участь у проектуванні металург. з-дів Уралу і Сибіру. Винахідник і раціоналізатор. Уч. ВДНГ. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

Шаповал Олексій Григорович (27.5.1928, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1952 бригадир слюсарів РМЦ № 1 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Автор 250 рацпропозицій з ремонту мехобладнання. Майстер золоті руки. Засл. працівник "Криворіжсталі". Ім'я у Книзі Трудової доблесті України. Кращий за професією. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2), "Знак Пошани", Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Шаповал Сергій Миколайович (15.11.1957, Кр. Ріг-27.4.2002, там же). Пром. керівник. Освіта вища. З 1980 слюсар, з 1995 директор ТОВ "Рембутехніка". Умілий керівник. Створив працездатний колектив. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Шандра (Marrubium), рід трав'янистих рослин родини губоцвітих. Багаторічні білуватошерстистоопушені рослини. Квітки білі, з шиловидними приквітками. Віночок 2-губий, з 2-лопатевою верхньою губою і 3-лопатевою нижньою. На Криворіжжі широко поширена **Ш. рання.** Вис. 30-70 см. Цвіте VI-VIII. Поширення: степові схили балок, вапнякові відслонення, іноді на старих відвалах.

Шаповал Сергій Броніславович (24.1.1963, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Криворізьк. муз. уч-ще (1986), Моск. ін-т ім. Гнєсіних (1991). З верес. 1991 викладач Криворізьк. муз. уч-ща. З лист. 1991 проживає у м. Канзас-Сіті (США). Лауреат міжнарод. конкурсів. Один з провідних баяністів світу. Уміло пропагує укр. народ. мистецтво.

Шаповал Станіслав Іларіонович (20.8.1931, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник сільгосп. України. Зак. Мелітопольськ. с/госп. ін-т (1962). Вихованець СШ № 36. У 1954-1962 механік, директор МТС с. Красіне Криворізьк. р-ну. У 1962-1966 голов. інж. рад-пу ім. К. Лібкнехта. З 1981 директор рад-пу № 626, КСП у Василівськ. р-ні. Новатор сільгоспвиробництва. Уч. ВДНГ. Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст., Трудового Червоного Прапора, Дружби народів.

Шаповала, військове формування, діяло на Криворіжжі у кінці 1919-на початку 1920. Нараховувало до 100 чол. Таємно дислокувалося на околицях Кр. Рогу. 5.3.1920 здійснило напад на Кр. Ріг і вбила нач. слідчої частини міліції М. М. Янова, пограбувало банк, де зберігалося 12 млн. крб. У кінці 1920 знищене об'єднаним загоном ЧОН Кр. Рогу, Довгинцевого, Базавлука.

Шаповалов Євген Андрійович (8.11.1928, Кіровоград. обл.). Відом. проектант. Зак. КГРІ (1956). У 1949-1957 технік з-ду "Комуніст". З 1957 ст. інж., керівник групи, голов. конструктор проектів ін-ту ВНДПІрудмаш. Керував створенням колонкових перфораторів, марка ПК-75 одержала Держ. Знак якості. Володар 20 автор. свідоцтв. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шаповалов Олексій Володимирович (18.10.1924, Кр. Ріг - берез. 1942, там же). Уч. підпілля. Освіта середня. Вихованець СШ № 28. Під час окупації Кр. Рогу чл. підпільної групи під керівництвом А. О. Мосенцова. Слухав зведення Радінформбюро, розповсюджував листівки, збирав і переховував зброю. Навесні 1942 виказан. зрадником. Разом із соратниками А. Богадистовим, Гущиним і Кочетковим розстрілян. після жорстоких катувань в гестапо і скинутий у шурф шахти № 5 ШУ ім. Ілліча.

Шаповалов Леонід Трохимович (10.3.1925, Кіровоград. обл.). Проф. (1982), Д. Т. Н. (1979). Засл. винахідник України (1982). Зак. КГРІ. Уч. ВВВ з квіт. 1944 у скл. 40 окрем. батальйону зв'язку. У 1950-1954 слюсар, майстер з-ду "Комуніст". У 1954-1963 ст. інж., голов. конструктор проектів ін-ту "Діпрорудмаш". У 1964-1982 ст. викладач, доцент, професор кафедри технології машинобудування КГРІ. Автор 80 наук. праць, 30 винаходів.

Шаповалова А. С. (засл. гірник України (1960), трудова діяльність пов'язана з РУ ім. Дзержинського. Працював бурильником. Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Шаповалова, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мав назву провулок 1-й Ентузіастів. Довж. 270 м, ширина 7 м. Має 39 приват. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь уч. рев. руху Шаповалова Олександра Сидоровича (9.9.1871, Полтав. обл.-30.4.1942, Москва). У 1901 – агент газ. "Искра". У 1901-1906 вів рев. роботу в Україні (Києві, Харкові, Одесі, Катеринославі). У 1906-1917 - в еміграції. З 1917-1928 - на парт. роботі. Обслуговує 99 в/з.

Шапоріна, вулиця житломасиву Першотравневе Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. До 1975 мала назву вулиця Щорса. Названа на честь рос. композитора Шапоріна Юрія Олександровича (8.11.1887, Сумська обл.-9.12.1966, Москва). Народ. артист СРСР. Опера "Декабристи", кантата "На полі Куликовому". Держ. прем. СРСР. Обслуговує 78 в/з.

Шапошников Матвій Кузьмич (29.11.1906, Бєлгород. обл. – після 1985, Ростов). Герой Рад. Союзу (10.1.1944). Ген.-лейтенант т/в. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1940), Військ. акад. Генштабу (1949). У 20-х жив у Кр. Розі. Працював забійником на шахті. В арм. з 1929. Уч. рад.-фін. війни. Уч. ВВВ з червня 1941. Відзначився у боях за Дніпро. Ком-р 178 Тбр 10 ТК 21.9.1943 визволяв Переяслав. Кілька днів утримував плацдарм. У 1962 заст. командуючого Півн.-Кавказ. ВО відмовився дати наказ на застосування зброї проти

виступу робітників Новочеркаська. Перебував в опалі. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (3), Б. Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Шапошник Василь Наумович (7.4.1916, Кіровоград. обл.-17.2.1998, Ростов). Військ. діяч. Освіта вища. Після гірничопромислов. уч-ща працював на ШУ ім. Фрунзе. Уч. ВВВ у скл. військ. контррозвідки "Смерш". Уч. визволення Кр. Рогу. Служив в органах держбезпеки. Полковник. Канд. істор. наук. Ст. викладач Ростов. ун-ту. Автор книги "Неустрашимые" про подвиг бійців загону А. М. Шурупова. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 2 ст. (2), Червоної Зірки, Чехословацьким Військовим Хрестом.

Шапошник Іван Наумович (3.8.1914, Кіровоград. обл.). Авіатор. Зак. Харків. авіашколу (1937). В арм. з 1934. Уч. рад.-фін. війни, ВВВ у скл. авіачастин. У 1946-1958 заст. нач. Томськ. авіашколи. Налітав 8 тис. год. Відмінник Аерофлоту. У 1959-1970 ст. авіадиспетчер Криворізьк. аеропорту. У 1972-1987 викладач аеродинаміки Криворізьк. авіатех. уч-ща. Один із організаторів музею уч-ща. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст.

Шапошников Олександр Йосипович (15.10.1900, Курська обл.-23.7.1957, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1930). У 1919-1923 викладач фізики Білопільськ. економіч. тех-му, школи ФЗН з-ду ім. Петровського (Дніпропетровськ). У 1930-1933 будував електростанцію у Донбасі. У 1933-1941 нач. енергетич. відділу ін-ту "Кривбаспроект". Один із засновників ін-ту. Викладав у КГРІ. У 1941-1944 працював на Уралі. У 1944-1957 нач. енерговідділу ін-ту "Кривбаспроект", доцент КГРІ. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шапошников Юрій Миколайович (2.2.1920, Іркутська обл.-6.6.1985, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Іркутськ. енергетич. ін-т (1942). У 1942-1948 інж. підприємства "Івенерго". У 1948-1964 нач. лабораторії, відділу, у 1964-1970 голов. інж. КРЕС/ТЕЦ ім. Ілліча. З 1970 в системі підприємства "Дніпроенергоремонт". Керував реконструкцією електростанції, впровадженням нової техніки.

Шапошникова, вулиця житломасиву Бажанове Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Кисловодська. Довж. 3 тис. м, ширина 7 м. Має 38 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь Маршала Рад. Союзу Шапошникова Бориса Михайловича (2.10.1882, Челябінська обл.-26.3.1945, Москва). Уч. гром. війни. Був на команд. посадах у Червоній Армії, командуючий військами ряду округів. Нач. Генштабу (1937-1942), заст. наркома оборони СРСР. Похован. на Красній площі біля Кремлівської стіни. Обслуговує 31 в/з.

Шапурін Олександр Васильович (28.10.1938, Мінськ). Проф. (1992). Д. Т. Н. (1991). Зак. КГРІ (1961). У 1961-1966 машиніст бур. верстата, нач. зміни, інж.-конструктор НКГЗК. З 1966 аспірант, ст. викладач, доцент, заст. декана гірнич. фак-ту КГРІ. З 1992 проф. кафедри відкритих гірнич. робіт КТУ. Автор 160 наук. праць, 5 монографій. 36 автор. свідоцтв, 30 патентів України. Уч. ВДНГ СРСР, України. Вивчає проблеми розрахунку параметрів вибух. робіт, способів їх виконання.

Шарабан, відкритий віз з поперечними сидіннями у давні часи на Криворіжжі.

Шараєва С. Т. (засл. гірник України), трудова діяльність пов'язана з ш. "Північна" РУ ім. Ілліча. У 40-60-х працював бурильником. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Шарапа Анатолій Кирилович (25.5.1937, Кр. Ріг). Ген.-майор міліції. Зак. Львів. шк. міліції. В органах МВС з 1957. У 1957-1960 оперуповноважений карного розшуку Ц.-Міськ. РВВС. У 1960-1961 заст. нач. Широківськ. РВВС. З 1961-1963 нач. карного розшуку Інгулецьк. РВВС. У 1965-1967 заст. нач. Ц.-Міськ. РВВС. У 1967-1976 нач. карного розшуку Криворізьк. УВС. У 1976-1983 нач. Криворізьк. УВС. У 1983-1997 заст. нач. Дніпропетров. УВС, нач. міліції Дніпропетровська. Почес. співробітник МВС. Організатор боротьби із злочинністю. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Шарапа Григорій Юхимович (1903 – 80-ті, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З початку 20-х працював на залізниці. Переможець стаханівських вахт. Брав участь у відбудові залізнич. госп-ва Кривбасу. У 50-х працював пом. нач. ст. Кр. Ріг-Західний. Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Шарапановський Олег Сергійович (1963, Кр. Ріг). Скульптор. Зак. Криворізьк. гірничомеханіч. тех-м (1982). Працював майстром, механіком з-ду по рем. дизельн. автомобілів. З 1991 працює у галузі скульптури. Уч. виставок з 1998. Персональна виставка у Кр. Розі (2001).

Шарапова М. Ф. (гірнич. керівник)**,** трудова біографія пов'язана з РУ ім. Комінтерну. У 50-х зав. шахтою "Більшовик". Одна з керівників відбудови Кривбасу. Умілий організатор процесу видобутку руди. Згодом працював у системі Мінчормету СРСР. Біографіч. даних не виявлено.

Шардін Ананій Павлович (90-ті XIX ст., Пермська обл. – 1937). Пром. керівник. Освіта вища. Уч. гром. війни на Уралі. З 1932 нач. сектора обладнання, комерційний директор з-ду “Криворіжсталь”. Брав актив. участь у будівництві з-ду. Соратник Я. І. Вєсніка. Загинув у результаті репресій. Реабілітован. посмертно.

Шардіна Марія Іполитівна (1899-21.2.1988, Кр. Ріг). Уч. рев. руху. Освіта середня. Уч. гром. війни. Удостоєна почес. знака "Герой ревруху 1917-1922" (1922). Ветеран комсомолу (1919). З початку 30-х працювала на будівництві з-ду “Криворіжсталь”. Організатор першого дитсадка у Дзерж. р-ні. У 1937 репресована разом з чоловіком, соратником Я. І. Вєсніка. 8 років провела у в'язниці і засланні. Актив. учасник відбудови КМЗ, відродила систему дошкільн. виховання у Дзерж. р-ні. Вела актив. громадську діяльність.

Шарик Володимир Михайлович (23.3.1954, Дніпропетров. обл.). Сатирик. Зак. Дніпропетров. тех-м автоматики (1974). У 1976-1980 майстер СУ № 447 тр-ту "Дніпроелектромонтаж". З 1980 електромеханік відділка залізниці. Друкується з 1993. Постійний автор газ. "Червоний гірник", "Зоря", "Магістраль", "Веселі вісті". Твори публікували ж. "Київ", "Вітчизна", "Саксагань".

Шариков Микола Григорович (27.12.1922, Мордва). Герой Рад. Союзу (13.9.1944). Зак. Омськ. військ. уч-ще. В арм. з 1941. Уч. ВВВ з січ. 1943. Під час визволення Кр. Рогу ком-р батальйону 573 СП 195 СД. Відзначився у вулич. боях. З 1960 підполковник у запасі. У 1960-1968 працював в Артемівськ. міськвиконкомі Донецьк. обл. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Суворова 3 ст., О. Невського, Вітчизняної війни 1, 2 ст.

Шарикова пана економія, існувала у с. Шарикове (Златоустівка) у 1820-початок 90-х XIX ст. На цей період припав розвиток села, поповнення його кріпаками. Існували ферма, стайні, млини, псарня. Пл. 12 тис. десятин. На початку 90-х продана поміщику Байдакову (Байдаку).

Шарко Євграфій Іванович (10.1.1924, Кіровоград. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1951). У 1948-1951 енергетик, голов. механік сурик. з-ду. У 1951-1954 енергетик ш. "Комунар", ст. механік ш. ім. Ворошилова, голов. механік збагач. фаб-ки РУ ім. Дзержинського. У 1954-1958 заст. директора тех. уч-ща № 6, у 1959-1974 директор сурик. з-ду. З 1974 заст. керуючого РУ ім. Кірова. Керував реконструкцією сурик. з-ду, випуском якісних сурику і фарб.

"Шарм", театр моди організован. у 1998 при Довг. комплексі позашкільної роботи за ініціативою І. О. Діянової. Виготовляються комплекти одягу. Переможець фестивалів "Моя Україна" (1998), "Силуети 2000, 2001".

Шарманка, механічний музичний інструмент у вигляді невеликого переносного органу без клавіатури. З'явилася в Європі як інструмент мандрівних музикантів наприкінці XVII ст., мав розповсюдження у Кр. Розі з середини XIX ст.

Шарохін Михайло Миколайович (23.11.1898, Ярослав. обл.-19.9.1974, Москва). Ген.-полковник (1946). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1936), Військ. акад. Генштабу (1939). Уч. 1-ї світ. війни. В рад. арм. з 1918. Уч. гром. війни. Видат. оперативник і штабіст. Під час

ВВВ заст. нач. оператив. управління, заст. нач. Генштабу, нач. штабу Півн.-Захід., Волхов. фр. Один з авторів операції "Іскра" по деблокуванню Ленінграда. Восени 1943 очолив 37 А. Уч. визволення Кр. Рогу, організатор цієї операції. Організував відбиття атак танк. корпусу, умілими маневрами уник оточення військ. На початок 1944 визволив 100 населен. пунктів Криворіжжя. Рішучими діями у січ.-лют. стримував ворож. війська на рубежі північ. групи рудників. Вміло керував вулич. боями, визволенням сіл Кривбасу. Визволяв Півд. Україну, Молдову, Болгарію, Угорщину, Австрію. Служив у Генштабі. Герой Рад. Союзу (28.4.1945). З 1960 у відставці. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна (3), Червоного Прапора (4), Суворова 1 ст., Б. Хмельницького 1 ст., Кутузова 2 ст.

Шарохіна, вулиця житломасиву МОДР Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у середині 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мав назву 4-й провулок МОДРу. Довж. більше 1 км, ширина 5 м. Пл 5,1 тис. кв. м. Має 120 приват. будинків. Названа на честь командуючого 37 А генерала М. М. Шарохіна. Обслуговує 19 в/з.

Шарохіна М. М. меморіальна дошка, встановлена на початку вул. Шарохіна у Ц.-Міськ. р-ні у 1984. Напис свідчить, що вулиця названа на честь визволення Криворіжжя генерала М. М. Шарохіна.

Шарошка, 1. Спеціальна бурова коронка у вигляді 3-х шестерень, в яких зуби зроблені з твердого сплаву. **2.** Металообробний інструмент.

Шарта, німецького колоніста земельні володіння, розташ. на початку XX ст. від сучас. кам'яного кар'єру в р-ні с. Кудашівка до лісосмуги. Займали пл. 142 га. Землю обробляли наймити. Існувала економія з житлових будинків та госп. споруд. Вирощувалися врожаї зернових. Напередодні рев. подій Шарт виїхав до Німеччини і госп-во занепало. У 1941 у с. Кудашівка з'явився син Шарта у формі солдата нім. армії. Кілька днів перебував у селі, а потім зник. У 50-х місцеві трактористи витягали залишки фундаменту на місці, де знаходилась економія.

Шата, деякі види верхнього одягу у давні часи на Криворіжжі.

Шаталов Микола Васильович (3.6.1949, Кр. Ріг). Госп. керівник. Зак. КГРІ (1988). У 1967-1981 водій автокрана, майстер з-ду "Побутрадіотехніка". У 1981-1984 інструктор Ц.-Міськ. райкому КПУ. З 1984 директор з-ду "Побутрадіотехніки", з 1991 ген. директор фірми "Електрон". Створив мобільну систему з ремонту телеапаратури кабельного ТБ Кр. Рогу. З 1998 – ген. директор ТОВ “Рикона”.

Шатило Кім Дмитрович (30.10.1924, Краснодар. край-10.1.1964, П'ятигорськ). Герой Рад. Союзу (10.3.1944). Зак. Моск. юрін-т (1957). Працював слюсарем на авіаз-ді. Уч. ВВВ з січ. 1943. Уч. визволення півн. Криворіжжя у жовт.-груд. 1943. Ком-р танка 63 мехбр. 7 мехкорпусу. Працював у Вищій школі МВС у Москві. Канд. юридич. наук. Ім'я носить вул. у П'ятигорську. Нагородж. орд. Леніна.

Шатилов Василь Митрофанович (17.2.1902, Воронезька обл. – початок 90-х, Москва). Герой Рад. Союзу (29.5.1945). Ген.-полковник. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1938). В арм. з 1924. Уч. ВВВ з червня 1941. Під час боїв за Берлін ком-р 150 СД, організатор штурму рейхстагу. У 50-х служив у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна (2), Жовтневої Революції, Червоного Прапора (3), Кутузова 2 ст. (2), Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Шатківниця, дошка, у прорізь якої вставлені 1, 2 або 3 ножі. Використовувалася для шаткування капусти (при солінні), буряку (для годування худоби) ін.

Шатоха Володимир Іванович (1960, Кр. Ріг). Проф. (1998). Д. Т. Н. (1998). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1982). З 1982 викладач, доцент ДметІ, з 1998 проф. кафедри металургії чавуну, декан металург. акад. Провідний спеціаліст у галузі фізико-хімічного аналізу процесу шлакоутворення і формування складу чавуну. Автор більше 70 наук. праць, 2 монографій.

Шатоха Іван Захарович (9.5.1930, Кр. Ріг). Науковець. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1957). У 1947-1960 працював у різних цехах коксохім. з-ду. Влітку 1956 виїздив на цілину. Очолював передову бригаду вуглепідготовчого цеху. У 1960-1970 нач. лабораторії

Кузнецьк. дослід. ін-ту. Канд. тех. наук (1969). Уч. ВДНГ. З 1970 викладач, зав. кафедрою металург. виробництва філіалу ДметІ у Кр. Розі. Чл. Держ. комітету з науки і техніки СРСР. Автор 100 наук. праць і винаходів з проблем хімічної технології палива. Один з провідних фахівців у цій галузі.

Шатров Віктор Степанович (15.11.1914, Пермська обл.-26.12.1984, Моск. обл.). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Зак. Вищі курси ПДВ (1949). Навчався в Свердлов. с/госп. ін-ті, працював в МТС. Уч. боїв на Хасані. Уч. ВВВ з жовт. 1941. Ком. бат. 3 гв. ПДП 1 гв. ПДД, відзначився у боях за Дніпро в р-ні Мишуриного Рогу і Кр. Рогу. З 1960 підполковник запасу. Працював у буд. організаціях Харкова. Похован. в сел. Болшево. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), О. Невського, Червоної Зірки.

Шатро, шатрове покриття, завершення центричних у плані споруд (дзвіниць, веж, храмів) у вигляді високої 4- або багатогранної піраміди. Застосовувався в укр. дерев'яному та кам'яному зодчестві у XVI-XVIII ст. У культовій споруді вінчався главою з хрестом, у громадянськ. та військовому - дозорною вежею, флюгером. Деякі храми Криворіжжя вінчані шатром.

Шатравка Володимир Олександрович (25.9.1932, Полтав. обл. - 1997, Кр. Ріг). Засл. раціоналізатор України (1984). Освіта середня. У 1964-1996 слюсар по ремонту рухомого складу локомотивного депо Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці. Автор більше 200 рацпропозицій. Ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Шатський Микола Сергійович (28.8.1895, Москва-1.8.1960, там же). Акад. АН СРСР (1953). Проф. Д. Г/М. Н. Зак. Моск. гірничу акад. (1929). Видат. геолог. З 30-х вивчав геологію Кривбасу. Праці з питань тектоніки давніх платформ. Ленінська прем. (1958), Держ. прем. СРСР (1946). З 1956 директор Геологіч. ін-ту АН СРСР.

"Шатун", багатотиражна газета ШУ ім. Чубаря виходила у 1932-1936. Розповідала про життя колективу гірників, передовиків виробництва. Виходила щотижня тиражем 500-1 тис. екз.

Шатурська, вулиця житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 1 тис. м, ширина 8 м. Має 19 приват. будинків, проживає 67 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь міста Шатура Моск. обл. (Росія). Обслуговує 17 в/з.

Шатхан Тамара Яківна (1.1.1926, Кіровоград. обл.). Мед. керівник. Зак. Харків. медін-т (1949). У 1949-1963 дільничний лікар, у 1964-1967 ревматолог. У 1967 організувала і до 1983 очолювала міськ. ревматологіч. центр. Голов. ревматолог Кр. Рогу. З 1983 ревматолог 3-ї міськлікарні. Більше піввіку віддала медицині Кр. Рогу. Виховала кілька поколінь лікарів. Лікар вищої категорії.

Шаумяна, вулиця житломасиву Соколовка Жовт. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 600 м, ширина 7 м. Має 26 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь революційного діяча Шаумяна Степана Георгійовича (13.10.1878, Тбілісі-20.10.1918, між ст. Перевал і Ахча-Куйма Закаспійськ. залізниці). Один з керівників революц. руху у Закавказзі. Літературний критик. Один з організаторів і керівників Союзу вірмен. соціал-демократів (1902). У 1917 - голова Бакинськ. Ради, 1918 - Бакинськ. РНК. Розстріляний англ. інтервентами у складі 26 бакинських комісарів. Обслуговує 14 в/з.

Шафет Юрій Антонович (3.11.1926, Черкаси - червень 2001, Кр. Ріг). Краєзнавець. Зак. КГРІ (1956). У 1942-1944 був невільником у Схід. Прусії. Уч. ВВВ з груд. 1944 у скл. 2 гв. А. У 1956-1963 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Центральна", у 1963-1973 секретар парткому РУ ім. Кагановича/ХХ партз'їзду. З 1973-1991 нач. відділу наук. організації праці РУ. Голова ради ветеранів ВАТ "Суха Балка". 50 років віддав гірнич. справі Кривбасу. Знавець історії видобутку руди на Криворіжжі. Автор книг, статей з історії гірнич. Кривбасу. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., "Знак Пошани".

Шафір Леонід Семенович (1.8.1938, Криворіжжя). Засл. винахідник України (1996). Зак. Київ. автошлях. ін-т (1966). У 1958-1961 водій АТК № 27. У 1966-1967 голов. механік

автоколони № 2192, у 1967-1969 нач. гаража автоцеху ІнГЗК. З 1969-1973 нач. відділу автобази "Криворіжсільбуду". У 1973-1983 нач. виробнич.-тех. відділу автобази № 20. У 1983-1989 голов. інж. автобази об'єднання "Північсхідзолото". З 1989 інженер 1-ї категорії тр-ту "Дніпродомнаремонт", у територіальному виробнич. об'єднанні автотран-ту. Автор 18 винаходів і більше 100 рацпропозицій. Автор винаходів з кранових захватів, муфт з'єднання зварювальних кабелів, безшатунних двигунів внутрішнього згорання, які не мають аналогів у світовій практиці.

Шафран (Crocus), рід багаторічних трав'янистих рослин родини півникових. Стебло вкорочене, підземне, при основі з бульбоцибулиною. Листки прикореневі, лінійні, з білою поздовжньою смужкою. Квітки поодинокі або по 2-3; оцвітина правильна, з довгою трубочкою і дзвоникувато-лійкуватим відгином. На Криворіжжі поширений **Ш. сітчастий,** ранньовесняний ефемероїд 5-15 см заввишки. Квітки білі або блідо-фіолетові, зовнішні листочки з темно-фіолетовими смужками. Пиляки оранжеві. Цвіте III-IV. Часто зустрічається по степових схилах балок. Рослина декоративна. Вид занесений до Червоної книги України.

Шахворостов Сергій Михайлович (29.8.1924, Алма-Ата). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Зак. Казах. ін-т фізкультури (1948). Уч. ВВВ з груд. 1942. Під час форсування Дніпра і боїв за півн. Криворіжжя сапер 273 гв. СП 89 гв. СД. Працював у тов-ві "Трудові резерви" (Алма-Ата). Нагороджж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

"Шахи", міське товариство створене у трав. 1994. Пропагує шахи, проводить змагання. Голова В. М. Сизоненко.

Шахов Михайло Єгорович (1926, Тамбов. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з груд. 1943 у скл. десант. частини. Після війни працював трактористом у с/госп. Стояв біля витоків ПівнГЗК. У 1961 – 1986 слюсар Ганнівськ. кар'єру. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагороджж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., "Знак Пошани".

Шаховий клуб у газ. "Червоний гірник", заснован. у лист. 1957 шахістом Д. К. Каноником. Тоді ж і з'явився шаховий відділ у газ. "Червоний гірник". Веде пропаганду шахів у місті, систематично публікує шахові комбінації, організовує конкурси, веде листування з провідними шахістами світу.

Шаховий клуб міський, створен. у 1963 на базі шахової секції ДСТ "Спартак" за ініціативою В. З. Кобзіна і О. С. Грубського. У 1965 вперше у Кр. Розі на його базі проведен. турнір за нормативами канд. у майстри спорту з участю відомих шахістів Києва. Проводилися чемпіонати Кр. Рогу, змагання і турніри. Визнавався кращим в Україні. Став базою для міськ. шахової федерації. Розташовувався у приміщенні на вул. Леніна, з 2001 переведен. у приміщення на вул. Калиниченка.

Шаховий рух у Кр. Розі, започаткован. на початку XX ст. Шахами захоплювалися директор Гданцівськ. чавуноливар. з-ду Роговський, лікарі Бенімов, Фрідман, бухгалтери Данілкін, Антонович. На Лихманівськ. руднику у турнірах брали участь штейгер А. П. Новиков, лікар Дашевський, бухгалтери Іванов, Сально, Терещенко. Перші змагання проходили на квартирах лікаря С. Ашкінази (вул. Поштова) і ремісника А. Рабіновича. Історія зберегла ім'я перших шахістів Кр. Рогу А. Траубе, М. Кириленка, С. Пахомова, Я. Сливака, Д. Смоквіна, К. Горохова, В. Горохова. Переможцем цих поєдинків став А. Рабінович. Турніри організовував рудопромисловець С. М. Колачевський. На Галківськ. руднику турніри проводив штейгер П. Сорокаліт з синами Сергієм і Володимиром. У 1913 гірники цього рудника І. та В. Сагач організували перший робітнич. шаховий гурток у Кр. Розі. Він налічував 35 чоловік. Тренером був С. Сорокаліт. Турніри з шахів організовувалися на Шмаківськ., Ростковськ., Рахманівськ. рудниках, ст. Довгинцеве. У 1924 з'являється перший шаховий клуб у Кр. Розі у робітнич. клубі ім. Радченка (кол. театр "Чари"). Керівник І. Каданер. Гурток відвідували А. Рабінович, Д. П. Смоквін, Є. Бородуліна, П. Зараікін, В. Горохов. У 1925 гурток переводиться у міськ. спорт. зал по вул. К. Маркса (нині тут розташован. ін-т "Кривбаспроект"). У 1925 шаховий гурток

організував голов. бухгалтер РУ ім. Орджонікідзе М. Р. Піатровський. Його відвідували геолог Г. Гриценко, слюсар Г. Брюмберг, електрик І. Бондар, учень ФЗУ Д. Товстоновський. У 1926 шаховий гурток МОДРу організував І. Майський. У 1930 проводяться перші офіційні змагання на першість рудника. Переміг О. Пінчук. У 1925 шахи прийшли на рудник ім. Артема. Його відвідували 65 любителів шахів. У 1933 створен. шаховий гурток на РУ ім. К. Лібкнехта. Його відвідували 95 шахістів. Серед активістів А. Береславець, А. Бейзеров, В. Могелат. В 1935 з'явився гурток при діловому клубі з-ду "Криворіжсталь". Початок поклали В. Соя, Н. Тромковський. Того ж року утворен. шаховий гурток в педін-ті на чолі з викладачем кафедри логіки А. Аврамовим. Нараховував 150 учасників. Почали проводитися міські і обласні змагання. А. Ашкіназі посів 5 місце в Дніпропетровську, виконав норму шахіста 1-ї категорії. 13.12.1935 відкрився 1-й чемпіонат Кр. Рогу з шахів. За дошкою зустрілися 14 найсильніших. Чемпіоном став А. Ашкіназі. На початок 1936 діяло 67 шахових гуртків з 781 учасником. Спорт. категорії мали 372 чол. Чемпіонат Кр. Рогу-36 відбувався за відбором. Відбулася 91 партія. В 1937 команда педін-ту стала чемпіоном облради "Знання", в особист. першості переміг студент В. Колпаков. У лют. 1938 відбулася 1-а першість шахістів сільськ. Криворіжжя. У лют. 1938 шахісти педін-ту вибороли першість Кр. Рогу серед команд. У 1938 Кр. Ріг відвідав чемпіон СРСР гросмейстер Г. Левенфіш. Провів сеанс гри на 38 дошках і дві програв - А. Ашкіназі і В. Грановському. На початок 1946 діяло 28 шахових клубів з 480 учасниками. 24.3.1946 відновився чемпіонат міста. Взяли участь 12 шахістів. У 66 партіях домінував сицилiанський захист. Переміг М. О. Вараксін. У 1949 відбулася шахова спартакіада КГРІ з 250 учасниками. У Кр. Розі було 74 шахових гуртки. З 1949 чемпіонат проводиться щорічно. За цей час проведено 52 чоловіч. і 27 жіноч. чемпіонатів. Діють 10 шахових клубів. У 1966 створена міська шахова федерація. У 1977 у шахових секціях навчалося 10 тис. шахістів. Проводяться міські спартакіади спорт. тов-в. З 1960 проводиться жіночий чемпіонат Кр. Рогу. Серед кращих спортсменок Р. Литвяк (1960, 1962), В. Могилевська, О. Давидова, Г. Нечипоренко, О. Коваль.

Шахта, виробнич. об'єкт проводить видобуток корис. копалин з допомогою підзем. гірнич. виробок. Являє складну систему надземних і підзем. споруд. Вертикальна гірнича виробка у вигляді глухого колодязя, яка має вихід на поверхню і служить для зв'язку підземних споруд з поверхнею. Буває експлуатаційною і вентиляційною.

Шахта "216", діяла у складі Першотравнев. РУ із середини 30-х. Мала ствол діаметром 4,1 м. Ствол пройден. до глибини 360 м. Кліть виконувала допоміжні функції. Відбудована у 1950. Діяла до середини 60-х. Видобувала багату руду. Ствол демонтован. у 1998.

"Шахта-станція-завод", трудовий почин гірників, залізничників Кривбасу виник у 1951. Комплексне змагання основане на дотриманні єдиного наскрізного технологічного процесу завантаження, транспортування та розвантажування руди. Помітно скоротило простої вагонів, сприяло підвищенню якості сировини.

Шахти ім. Леніна Палац культури (кол. РУ ім. Леніна), відкрит. у квіт. 1969. Бере початок від робітнич. клубу на старому руднику. Центр відпочинку і культури мкрн. кол. РУ ім. Леніна. Серед перших колективів хор, вокальн. ансамбль, духовий оркестр, ВІА "Ассоль", "Заспів", "Веснянка". Працює 14 народ. колективів, в т. ч. - "Ритм", "Молодість", "Мрія", "Ветеран", "Прометей", "Візерунок", "Унісон". Репертуар - класика, сучас. пісні і ритми. Більшість колективів лауреати конкурсів, уч. ВДНГ. Раніше проводилися вечори труд. слави, вечори-портрети передовиків, тепер - конкурси, розважальні програми. Охоплено 800 учасників худ. самодіяльності. Зал на 600 місць.

Шахти ім. Леніна відвалів зона відпочинку, закладена у середині 60-х. Пл. 16 га. Має багату рослинність, пляж на березі ставка. Обладнана доріжками, зручностями для купання.

"Шахтарочка", дитячий зразковий колектив створен. у 1990 у скл. ПК ш. "Батьківщина" за ініціативою І.Ю.Сидоренко. До скл. входять 25 чол. У репертуарі пісні, муз. композиції. Зразковий з 1995. Переможець і дипломант фестивалів і конкурсів.

"Шахтарочка", зразковий фольклорний колектив створен. у 1993 у скл. ПК "Першотравневий". Відвідують 30 чол. У репертуарі композиції "Сонечко", "Ескімос", "Весна", "Сон", "Вечорниці". Керівник І. Ю. Сидоренко.

Шахтарська, вулиця житломасиву Гвардія Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Сформувалася у 60-х. Довж. 464 м, ширина 7 м. Має 10 держ. будинків, проживає 84 чол. Вкрита асфальтом. Обслуговує 16 в/з.

"Шахтарський", хліб подовий і формовий розроблен. спеціалістами акціонер. тов-ва "Криворіжхліб" за участю асоціації "Дніпрохліб" у лип. 2000. Має шкуринку темно-коричневого кольору, виготовляється з суміші пшенич. борошна 1 сорту та житнього обдирного (60:40). Маса 0,75 кг. Має широку популярність серед мешканців Криворіжжя.

Шахтарські прислів'я, різновид криворізьк. історичного фольклору. Виник на рудниках з початку пром. видобутку корис. копалин. Відображали нелегке життя гірників.

Шахтний стовбур, підземна вертикальна або похила гірнича виробка на Криворізьких шахтах, яка має вихід на поверхню, призначена для обслуговування гірнич. робіт. Бувають розвідувальні, експлуатаційні та спеціальні.

Шахтного будівництва кафедра Криворізького технічного університету, створена у 1932 у скл. КГРІ. Ліквідована у 1937. Відновлена у 1955. Вивчаються проблеми технології будівництва гірнич. підприємств, механіки підземних споруд, руйнування гірнич. порід вибухом. Підтримує зв'язки з Краківськ. гірничо-металург. акад., Пекінськ. гірнич. ун-том, Фрайберзьк. гірнич. академією. Працювали професори М. В. Гуминський, В. В. Покотій, О. М. Задорожний.

Шахтна гірнича технологія, наукова дисципліна, яка вивчає проблеми шахтних методів розробки корис. копалин. Значний внесок у цю справу зробили криворізькі вчені М. А. Стариков, Г. М. Малахов, Г. В. Губін, В. Ф. Бизов ін.

Шахтний кран, виготовлен. науковцями КГРІ у 80-х. Призначен. для встановлення на рейки електровозів і вагонеток, які зійшли з рейок. Скорочує ручну працю у шахтах.

Шахтні води, надходять до підземних гірнич. виробок з водоносних горизонтів, водоймищ на поверхні, дренажних систем. Вони мають негативний вплив на техніку і технологію ведення гірнич. робіт, погіршують якість руд. Позначаються високою мінералізацією. Для відведення шахт. вод використовуються складні системи відкачки.

"Шахтар Дзержинки", стінна газета ШУ ім. Дзержинського виходила у 1931.

"Шахтар Кривбасу", багатотиражна газета об'єднання "Кривбасруда", заснована у жовт. 1989 шляхом об'єднання газ. "Радянський гірник", "Кривбасівець", "Гірник Кривбасу", "Бурильник", "На трудовій вахті". Публікації з проблем підземного Кривбасу, шляхів виходу з кризи, розповідають про гірників, історич. минуле рудень. Спочатку виходила тричі на тиждень, згодом тижневик.

"Шахтарка", багатотиражна газета селищної ради, рудника "Інгулець" / ім. Чубаря виходила у 1932-1936. Виходила щотижня тиражем до 1 тис. екз. Вважалася газетою Інгульця. Розповідала про життя колективу гірників, передовиків виробництва, піднімала проблеми Інгульця.

Шахти ім. Орджонікідзе меморіальна дошка, встановлена у 1984 на споруді ком-ту шахти. Напис свідчить, що тут з промовою виступив нарком важкої промисловості С. Орджонікідзе (1934).

Шахтна змінююча станція змочувальних добавок розроблена науковцями ВНДІ БПГ під керівництвом П. Г. Гагауза у середині 70-х. Призначена для виготовлення розчину хлористого натрію і забезпечення ним шахт для ефективності пиловловлювання.

Шахтна піч, промислова піч з витягнутим догори робітничим простором (шахтою) круглої (циліндричної, конічної) або прямокутної форми. Матеріал, який обробляється, завантажують зверху, а готовий продукт видається знизу; дуття та газоподібні продукти

горіння полива рухаються на зустріч матеріалу, що опускається. Застосовується головним чином для одержання металів з руд (доменні печі ком-ту "Криворіжсталь").

"Шахтопрохідник", газета тресту "Кривбасшахтопроходка", заснована у січні 1988. Розповідає про життя підприємства. Виходить тиражем 1 тис. екз.

Шачков Вадим Олексійович (20.1.1936, Вітебська обл.). Авіакерівник. Зак. Ризьк. ін-т інж. цивільн. авіації (1965). У 1965-1969 інж. Магадан. авіазагону. У 1970-1972 заст. ком-ра авіазагону Сасовськ. льотного уч-ща. У 1972-1979 заст. нач. Омськ. льотного уч-ща. У 1979-1998 нач. Криворізьк. авіатехніч. уч-ща. Відмінник Аерофлоту. Керував підготовкою авіаторів. Нагородж. орд. Дружби народів.

Шашелеві, шашлі (Anobiidae), родина жуків. Довж. тіла 2-8 мм. Близько 1,5 тис. видів, з них в Україні - близько 55. Личинки Ш. розвиваються переважно в мертвій деревині, де вигризають довгі ходи неправильної форми. Найшкідливіші - шашлі звичайний, хатній, хлібний.

Шашки, гра для двох партнерів, що проводиться на дошці, звичайно круглими, фішками-шашками. Гравці пересувають фігури по темних клітинах. Виграє той, хто знищить усі шашки противника або залишить їх без ходів. Розподіляють російські та міжнародні Ш. Всесвіт. федерація заснована у 1947, об'єднує близько 40 держав. Чемпіонати Європи з 1965, світу з 1894. У Кр. Розі існує міськ. федерація, проводяться турніри.

Шашлична, спеціалізований заклад громадського харчування, де готуються шашлики та ін. страви. Широко поширені на Криворіжжі, особливо на ринках міста.

Шашурін Валерій Петрович (10.11.1951, Узбекистан). Буд. керівник. Зак. Одес. інж.-буд. ін-т (1975). У 1975-1982 майстер тр-ту "Укрсхіднафтогаз". З 1982 виконроб, з 1997 голов. інж. БУ "Промбуд-2" тр-ту "Криворіжаглобуд". Один з керівників будівництва швидкіс. трамваю, реконструкції НКГЗК. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Шваб-Столярчук Марія Андріївна (26.10.1921, Житомир. обл.). Герой Соц. Праці (1948). Освіта н/середня. У 1935-1941 працювала у кол-пі "Кривбуд". Ударник перших п'ятирічок. У 1946-1949 ланкова, досягала високих врожаїв зернових, техніч. культур. Одна з найвидатніших людей сільськ. Криворіжжя. Брала участь у відбудові села. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Актив. трудову діяльність вела до 1976 у рад-пі ім. Мічуріна. Проживає у с. Шевченкове. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Швагер Анатолій Семенович (1940, Одеса-26.2.1998, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1968). У 1958 працював у тр-ті "Кривбасгеологія". У 1958-1963 служив на ЧФ. У 1968-1980 майстер, нач. дільниці ш. № 1 ім. Артема, голов. інж. ш. "Північна", у 1980-1998 нач. ш. № 1 ім. Артема РУ ім. Кірова. Один з кращих керівників шахт у Кривбасі, умілий організатор виробництва. Підприємство посідало перші місця у змаганні. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Швайка, велике шило, яке використовували для прошивання взуття, у давнину на Криворіжжі, клубок ниток, старовинна національна укр. гра з козацьких часів. Процес кидання гострого стрижня (швайки) з кулеподібним кінцем в кільце, яке лежить на землі. Мала популярність на Криворіжжі.

Шваюнова Людмила Михайлівна (1937). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1957-1993 працювала на Криворізьк. м'ясоком-ті жиловщиком м'яса. Ударник п’ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції.

Шведенко Дмитро Родіонович (1.12.1927, Черкаська обл.). Почес. гірник. Освіта середня. У 1944-1963 працював у депо ст. Шевченка. У 1963-1983 машиніст тепловоза НКГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Шведов Петро Єгорович (24.8.1925, Курган. обл.). Засл. працівник промисловості України (1984). Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1968). Уч. ВВВ з січ. 1943. У 1959-1987 слюсар, майстер, нач. дільниці конвертер. цеху № 2 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Шведове, село утворене у 1922 у вигляді виселку групою селян у кількості 30 сімей кол. с. Олександродар (сучас. Рахманівка). Розташовувалося на землях поміщиці К. Рахманової-Апраксіної. У користування передано 1,3 дес. землі на душу. Поселенці вели одноосібне госп-во.

Швейної фабрики садівницьке товариство, засноване у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 4,6 га. Має 65 ділянок.

Швейної фабрики сквер, закладен. на початку 60-х в Сакс. р-ні. Пл. 1 га. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями для відпочинку.

Швермер, феєрверк у давнину на Криворіжжі.

Шверника, провулок житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладен. у кінці 40-х. Сформувався у 50-60-х. Довж. 670 м, ширина 7 м. Має 38 приват. будинків, проживає 135 чол. Вкритий відсівом, багатий на зелені насадження. Назван. на честь держ. діяча Шверника Миколи Михайловича (19.5.1888, Петербург-24.12.1970, Москва). Герой Соц. Праці. У 1946-1953 Голова Президії Верх. Ради СРСР. Обслуговує 81 в/з.

Швець Анатолій Григорович (11.6.1933, Черкас. обл.). Засл. енергетик України (1994). Зак. Київ. політехніч. ін-т (1964). У 1958-1959 нач. цеху Новоград.-Волинськ. ГЕС. У 1959-1976 ст. виконроб, нач. дільниці, голов. інж. БУ, інж. тр-ту "Укренергочормет". З 1976 голов. інж. ТЕЦ, нач. управління кап. будівництва, заст. голов. енергетика ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва.

Швець Анатолій Арсентійович (30.4.1938, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Зак. Запорізьк. енергетич. тех-м (1958). З 1959 екскаваторник тр-ту/ЗАТ "Дніпроекскавація". Уч. будівництва шахт "Гігант", "Артем-2", ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Швець Анатолій Олександрович (10.11.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1958). У 1958-1993 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж., нач. ВКБ РУ ім. Дзержинського, заст. керуючого тр-том "Криворіжшахтобуд". Організатор швидкіс. проходок. Представник труд. династії. Переможець змагань. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Швець Валентина Василівна (31.5.1933, Липецька обл.). Народ. умілець. Зак. Одес. торг. тех-м (1954). У 1954-1989 працювала в системі "Укренергочормет". Працює в галузі декоративно-прикладного мистецтва. Перевагу надає худ. в'язанню. Уч. виставок. Роботи у музеях, приват. колекціях.

Швець Микола Антонович (6.9.1955, Дніпропетров. обл.). Держ. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1977), ВПШ при ЦК КПУ (1985). З 1977 працював на будівництві. З 1982 заст. голови Дніпропетров. об'єднання з будівництва. З 1987 інструктор, заст. голови, 1-й заст. голови Дніпропетров. міськради. З 1994 голова Дніпропетров. міськради, голова облдержадміністрації. Сприяв будівництву 3-ї черги швидкіс. трамваю у Кр. Розі. Золота медаль "За ефективне управління" (1999). Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст., знак. "За заслуги перед містом".

Швець Микола Іванович (11.3.1937, Дніпропетров. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1965). З 1957 кріпильник, гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Центральна", голов. інж. ВКБ РУ ім. ХХ партз'їзду. У 1973-1979 голов. інж. ВКБ об'єднання "Кривбасруда". У 1979-1982 нач. шахти "Ювілейна" РУ ім. ХХ партз'їзду. У 1982-1999 нач. шахти, заст. керуючого тр-том "Кривбасшахтопроходка". Керував будівництвом циклічно-потокового комплексу в кар'єрі № 1 ЦГЗК, ш. "Ювілейна" потужністю 3,5 млн. т. Має винаходи і рацпропозиції.

Швець Олександр Михайлович (18.8.1939, Кіровоград. обл.). Проф. керівник. Зак. КГРІ (1967). У 1958-1959 маляр БУ "Шляхводбуд" тр-ту "Криворіжаглобуд". У 1959-1973

електрик збагач. фаб-ки, у 1973-1981 заст. секретаря парткому, у 1981-1997 голова профкому, з 1997 нач. цеху мереж НКГЗК. Народ. депутат СРСР (1989). Вмілий організатор і керівник. Багато років керував профспілкою НКГЗК. Раціоналізатор і наставник. Чл. ЦК профспілки металургів і гірників.

Швець Федір Володимирович (25.11.1930, Дніпропетров. об.-12.12.1992, Кр. Ріг) Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1958). У 1952-1955 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Центральна" РУ ім. Фрунзе. Уміло керував видобувним процесом. У 1958-1960 нач. ш. № 5, у 1960-1962 секретар парткому, у 1962-1966 голов. інж., у 1966-1988 керуючий РУ ім. Фрунзе. У 1988-1989 заст. керуючого РУ ім. XX партз'їзду. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак "Шахтарська слава" 1-3 ст., Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

"Швидкої допомоги" міська станція, бере початок від фельдшерск. пункту "швидкої допомоги", організована у 1923. Знаходився у малярійному пункті по вул. Дзержинського (сучас. вул. Калиниченка). Цілодобово чергував фельдшер. У витоків стояли фельдшери Ф. І. Левченко, М. Е. Мінухін. У розпорядженні знаходився візок. У 1925 з'явилася спец. карета. У груд. 1925 пункти "швидкої" допомоги відкрилися на кожному руднику. У 1928 існувало 10 пунктів. У 1935 з'явився перший автомобіль. У 1936 одержала будинок з телефоном по вул. Дзержинського. У 1941 працювало 9 лікарів, 23 фельдшери. Їх обслуговували 3 авто і 4 карети. За часів окупації не діяла, будинок знесен. У берез. 1944 відновлена. Знаходилася у поліклініці 3-ї міськ. лікарні. Відкрита підстанція у Дзерж. р-ні. На 1960 діяло 9 підстанцій. У 1962 спорудж. типовий будинок по вул. Пушкіна, утворюється спец. протишокова бригада. Кінний транспорт замінюється авто. Утворюється авторембаза. Формується єдиний телефон "03". Типові будинки з'являються у Дзерж. (1967), Жовт. (1970) р-нах. Формуються педіатрич., 2-га кардіологіч. (1967), неврологіч. (1971) бригади. Авто оснащуються зв'язком, утворюється центр. диспетчер. служба. У 1973 на базі міськ. служби "03" проведен. республік. семінар. У 1976 утворен. відділ надання екстрен. мед. консультації. Щодня діє 60 бригад. Працювало 271 лікар, 438 серед. персоналу, 350 водіїв, більше 100 авто). Щорічно надходить 250 тис. викликів. Усі види екстрен. мед. допомоги надаються безкоштовно.

Швидкий Віктор Васильович (1.1.1956, Дніпропетров. обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1978), Одес. юр. акад. (1999). У 1981-1994 інспектор, нач. відділу Інгулецьк. РВВС. У 1994-1997 заст. нач. Сакс. РВВС. З 1997 нач. управління карного розшуку, з 1999 1-й заст. нач. міліції, нач. кримінальної міліції Кр. Рогу. Майстер спорту. Чемпіон України з самбо. Чемпіон СРСР серед студентів. Один з керівників операцій по затриманню злочинних груп. Полковник міліції (1998).

Швидкий Михайло Данилович (1922, Донецька обл.) Військ. діяч. Зак. авіауч-ще (1942). Уч. ВВВ з січ. 1942 у скл. 97 гв. БАП. У його скл. здійснив 913 б/вильотів. Дав сигнал для загального наступу військ 37 і 46 А на Кр. Ріг. Представлявся до звання Героя Рад. Союзу. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки (2).

Швидкий Микола Іванович (29.1.1946, Дніпропетров. обл.). Д.Т.Н. (1997). Зак. Дніпропетров. ун-т (1970). У 1970-1973 науковець ВНДІБПГ, у 1973-1976 аспірант, у 1986-1995 науковець, зав. лабораторією, з 1995 директор ін-ту НДІБПГ. Провід. спеціаліст комплексного очищення промвикидів. У 1970-1978 викладав у КГРІ за сумісництвом. Автор більше 30 наук. праць, 10 винаходів.

Швидкісний трамвай, один з головних видів пасажир. перевезення у Кр. Розі. Проект розробили Харків. ін-т "УкркомунНДПпроект", Мінжитлокомунгосп України, Харків. метропроект, Мінтрансбуд СРСР у 1972. У трав. 1973 Держплан СРСР і Радмін України затвердили проект будівництва 1-ї черги. Роботи почалися у червні 1974. При проходці тунелів прийняте рішення про розбиття черги на 2 пускових об'єкти. Будівництво вели 40 організацій і серед них ком-т "Кривбасбуд", тр-ти "Криворіжаглобуд", "Криворіжшляхводбуд", "Криворіжжитлобуд", тунельний загін № 26, КМК, КЦРЗ ін.

Замовником і куратором виступило УКБ міськвиконкому. 26.12.1986 стала до ладу 1-а черга від ст. "Майдан Праці" до ст. "Дзержинська". Перший поїзд провів водій Б. А. Угнєвий. Курсувало 7 поїздів, які обслуговувала бригада з 17 чол. У лют. 1988 Ш. т. дійшов до ст. "Будинок Рад". 2.5.1989 відкрита 2-а підчерга, яка з'єднала ст. "Площа Праці"-ст."Кільцева" відстань 12,2 км, з них 5,5 км під землею. Діяло 7 станцій: "Кільцева", "Проспект Металургів", "Будинок Рад", "Дзержинська", "Площа Артема", "Жовтнева", "Майдан Праці". Проект лінії розроблен. у відповідності до тех. умов проектування експериментальних ліній швидкіс. трамваю і передбачає пристосування її для метрополітену. Шляховоди, підземні переходи, станції виконані з використанням типових збірних залізобетон. конструкцій. Довж. платформ до 106 м. Експлуатується рухомий склад чеськ. виробництва (трамваї Т-3). Мають 3 двері, спроможні забезпечити висадку-посадку протягом 40-45 сек. Швидкість руху на поверхні до 60 км/год., у тунелях до 40 км/год. Інтервал руху у години "пік" 2-3 хв. З 1997 перевезено 56,5 млн. чол. Порядок забезпечується окремим батальйоном міліції. 25.10.1999 введена 3-я черга від ст. "Майдан Праці" до ст. "Зарічна", довж. 5,8 км, з них 1,2 км під землею, станції "Індустріальна", "Вовнопрядильна", "Електрозаводська", "Зарічна". Загальна відстань траси склала 18 км, тривалість руху 35 хв. Депо налічує 68 одиниць, працює 683 чол., з них 80 водіїв.

Шворень, кований болт, яким кріпилася до возу або брички. Передня вісь і на якому вона рухалася при повороті у давні часи на Криворіжжі.

Шворка, невелика мотузка для перев'язування взуття у давні часи на Криворіжжі.

Шебеко Віктор Семенович (22.8.1935, Вітебськ). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1938). У 1958-1984 слюсар, нач. зміни, голов. інж., нач. рудника, заст. голов. інж., секретар парткому, у 1981-1984 голов. інж. ПівдГЗК. У 1984-1992 голов. інж. об'єднання "Південруда". З 1992 нач. виробнич. відділу концерну "Укррудпром". Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шебунін Олександр Іванович (1.4.1896, Архангельська обл. - лют. 1975, Москва). Ген.-полковник. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1938). В арм. з 1918. Уч. гром. війни на Півд. фр. Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час визволення Кр. Рогу нач. тилу 3-го Укр. фр. За складними погодними умовами уміло забезпечував постачання військ. У 1958-1963 заст. міністра оборони СРСР. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (4), Кутузова 1 ст., Суворова 2 ст., Кутузова 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора (2), Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Шевадзуцький Євген Степанович (18.8.1923, Кр. Ріг-квіт. 1994, там же). Драматург. Освіта середня. Уч. ВВВ з лип. 1942. У 1946-1976 працював у торг. системі РУ ім. Дзержинського. У 1966 звернувся до жанру драматургії. Серед п'єс "Криворізькі архімеди", "Циганка з легенди", "Поки б'ється серце", "Сім діб повітової міліції", “Малоросійський Колумб". Писав оповідання, нариси, друкувався в періодич. пресі, ж. "Донбас", "Саксагань". П'єси ставилися у театрах Кр. Рогу, Запоріжжя, Черкас. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Шевадзуцького В. С. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1953. Виявлена рідкісна знахідка каолініту на великих глибинах у метаморфіч. породах Кривбасу у полі дії ш. "Гігант".

Шевелуха Григорій Федорович (1911, Дніпропетровськ-1989, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Криворізьк. гірнич. тех-м. У 1941-1947 нач. групи золотих копалень Магадан. обл. У 1947-1956 директор гірнич. пром. школи № 3. Згодом на госп. посадах.

Шевелуха Микола Миколайович (25.3.1942, Кіровоград. обл.). Засл. металург України (1994). Освіта середня. У 1961-1965 токар з-ду "Комуніст". З 1965 токар вогнетривкого цеху ком-ту "Криворіжсталь". Передовик виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Шевельової К. М. (новатор сільгосп. виробництва) трудова діяльність пов’язана з Кутянською лісозахисною станцією. З кінця 40-х працювала ланковою. Ударник

п’ятирічок, переможець змагань. Вперше за умов посушливої зони досягла 96,7 % приживлюваності саджанців. Брала актив. участь у створенні лісової санзони навколо Кр. Рогу. Держ. прем. СРСР (1950). Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Шевро (франц.), шкіра хромового дублення, вироблена з шкіри кіз. З шевро на Криворіжжі виготовляли верх взуття.

Шевцов Володимир Олексійович (13.7.1929, Воронезька обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1954). У 1954-1973 геолог, голов. інж. Захід.-Сибір., Схід.-Казахстан. геологіч. управлінь. У 1973-1979 ст. геолог, голов. інж. Жовт. геологіч. партій. У 1979-1980 голов. консультант георозвідки в Нігерії. У 1980-1986 ст. геолог, нач. геологіч. відділу експедиції "Кривбасгеологія". З 1986 геолог комплекс. геологіч. партії. Керував георозвідкою з виявлення запасів багатих руд, брав участь в оцінці перспектив видобутку на глибині 1,5-2 тис. м. Спеціаліст з вивчення золотоносності відходів збагачення залізист. кварцитів Кривбасу та їх утилізації. Почес. грамоти Мінгео СРСР. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шевцов Володимир Якович (1926, Черкас. обл.). Пед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1951). Уч. війни з Японією (1945). Працював на кафедрі хімії педін-ту. Автор наук. праць. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., "Знак Пошани".

Шевцової, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася у 60-х у зв'язку з будівництвом ІнГЗК. До груд. 1975 мала назву вулиця Шевченка. Довж. 500 м. Має 52 приват. будинків, де проживають 134 чол. Названа на честь Героя Рад. Союзу Л. В. Шевцової. Обслуговує 68 в/з.

Шевцової, вулиця житломасиву Рахманівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мала назву вулиця Шевченка. Довж. 2,8 тис. км, ширина 7 м. Має 61 приват. будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь чл. штабу підпільної організації "Молода гвардія" Шевцової Любові Григорівни (8.9.1924, Ворошиловоград. обл.-9.2.1943, м. Ровеньки). Герой Рад. Союзу (1943, посм.). Уч. бойових операціях молодогвардійців. Страчена гітлерівцями. Обслуговує Рахманівське в/з.

Шевченка Т. Г. бюст, встановлен. у 1997 на фоні приміщення сільради с. Орджонікідзе за ініціативою сільської громади. Являє погруддя поета із залізобетону.

Шевченка Т. Г. бюст, існував у сквері на розі вулиць Поштової та Миколаївської з початку 1918 до окупації Кр. Рогу денікінцями у 1919. Зведен на місці пам'ятника К. Маркса за рішенням "Просвіти", а знесен. за вказівкою денікінськ. властей.

Шевченка, вулиця мкрн. ім. Ілліча Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Віддалена частина р-ну. Довж. 400 м. Пл. 4,8 тис. кв. м. Обслуговує 41 в/з.

Шевченка, вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XIX ст. Жителі спочатку вирубали дерева, що росли по берегах балки і спорудили перші 7 хатин. Серед засновників прізвища Андрущенка, Тимченка, Різника, Сліпченка, Михайленка. Займалися хліборобством. Розвитку набула після початку пром. видобутку руди. Одержала назву Кучерівка за прізвищем найпоширенішого на вул. прізвища. Одна з ділянок вул. звалася Хрестівка. За переказами у побутовій сварці біля шинку загинула людина і у її пам'ять встановили кам'яний хрест. Під час колективізації у садибі Сліпченків відкрили сел. медпункт. Під час боїв за визволення Кр. Рогу особливо постраждала від бомб. Під час відбудови шахти по вулиці роками протікала мінералізована вода. У 1962 заасфальтована. Складається з приват. будинків. Довж. 1,7 тис. м. Назву одержала після революції на честь "Просвіти" ім. Шевченка, членом якої були жителі Сліпченко, Копар, Лепицький. Обслуговує 72 в/з.

Шевченка ім. житломасив, закладен. у кінці 40-х у скл. Дзерж. р-ну. Сформувався у 50-60-х. Скл. з 9 вулиць приват. сектора. Має 353 приват. будинки. Загальна довж. вулиць 3,9 км. Пл. 13,5 тис. кв. м. Багатий на зелені насадження.

Шевченка ім. кінотеатр, відкрит. у 1965. Має зал на 584 місць. З жовт. 2000 передан. в оренду. Реконструйован. під центр дозвілля "Пікнік".

Шевченка ім. кінотеатру сквер, закладен. у середині 60-х в Терн. р-ні. Пл. 1,5 га. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями для відпочинку, клумбами.

Шевченка Т. Г. ім. комуна, утворена у 1921 на землях поміщика Тищенка, що поблизу хутора Грузька (сучас. Базарове) Лозуватськ. волості. Спочатку 14 сімей-переселенців з с. Гурівка сучас. Кіровоград. обл. мали у спільній власності 20 га землі. Займалася спільною обробкою землі, вирощувала зернові. Згодом додалося до 100 га землі. Хутір стали називати Тарасівкою. Ліквідована з початком колективізації у 1929-1930.

Шевченка ім. радгосп, існував у 1960-1997 з центром в сел. Орджонікідзе Криворізьк. р-ну. У 1928-1960 ці землі належали підсобним госп-вам рудників ім. К. Лібкнехта та ім. Леніна. Статус рад-пу отримано на базі одноймен. кол-пу. Мав 7,1 тис. га землі. Спеціалізувався на виробництві молока, м'яса та овочів. Здавав до 2,5-2,6 тис. т хліба, 15 тис. овочів. Активно проводив селекційну роботу. Реорганізован. у КСП.

Шевченка ім. гірниче селище, закладене у 1930-1933 гірниками ШУ ім. Кагановича. Розвитку набуло у 50-60-х. Входить до скл. житломасиву РУ ХХ партз'їзду/ВАТ "Суха Балка".

Шевченка Т. Г. ім. сквер, знаходиться на пр. К. Маркса, поблизу Головпоштамту і театру ім. Т. Г. Шевченка в Ц.-Міськ. р-ні. Закладен. у лист. 1954. Пл. 0,4 га. Обладнан. пішохід. доріжками, клумбами, місцями для відпочинку. В центрі пам'ятник Т. Г. Шевченку.

Шевченки Тараси Григоровичі, повними тезками Великого Кобзаря на берез. 2000 є 10 криворіжців. Найстарший 1934 р. н., наймолодший - 1977. Найбільше живе у Сакс. р-ні (4).

Шевченківська неповна середня школа, відкрита у верес. 1937 у с. Шевченкове Широківськ. сільради. Навчалося до 100 дітей з навколишніх сіл, працювало 15 учителів. Спалена і зруйнована під час ВВВ. Відбудова почалася влітку 1944, заняття проводилися у пристосованому приміщенні. У середині 50-х одержала нове приміщення. Навчалося більше 100 дітей, працювало до 20 учителів. Діяли майстерня, спортзал, присадибна ділянка, гуртки за інтересами, спорт. секції. Серед кращих учителів В. М. Тесля, В. А. Курілкіна, О. Н. Цибулько, О. А. Балабас, А. А. Баглай. Закрита у 1973 шляхом переведення до Надєждівської школи. Директори Степаненко, М. Журавський, М. І. Симеженко, Л. М. Хорощук, І. А. Тесля, М. І. Сотник, В. М. Тесля.

Шевченківське кладовище, розташоване за 600 м від центру с. Шевченкове Криворізьк. р-ну у півд.-захід. напрямку. Закладене на початку 30-х. Пл. 0,5 га. Поховані жителі села. Кількість поховань невідома.

Шевченківське товариство спільної обробки землі, створене у 1928 на землях поміщиків Кордубана, Жильника, Ковбасіна. Об'єднувало 11 сімей з с. Шевченкове Широківськ. сільради. У 1930 перетворене у кол-пи ім. Сталіна та "Вільний степ".

Шевченківський ставок, закладен. у 1965 на землях рад-пу ім. Мічуріна. Пл. 9,4 га, водні запаси 340 тис. куб. м. Зариблен. Місце відпочинку місцевих жителів.

Шевченко Анатолій Іванович (18.8.1914, Донецька обл. - 1978, Москва). Пром. керівник. Зак. Рубіжанськ. хім. тех-м (1932). У 1932-1938 інж., ст. диспетчер, нач. цеху Дніпродзерж. коксохім. з-ду. У 1938-1939 нач. цеху Новомакіївськ. коксохім. з-ду. У 1939-1942 зав. виробництвом Ворошиловськ. КХЗ. У 1943-1949 голов. інж. Костянтинівськ. КХЗ. У 1949-1961 голов. інж. Авдіївськ. КХЗ. У 1962-1970 голов. коксохімік техуправління Мінчормету СРСР. У 1970-1976 директор Криворізьк. коксохім. з-ду. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Шевченко Андрій Мусійович (5.12.1929, Житомир. обл.). Проф. (1971). Д. М. Н. (1970). Зак. Київ. медін-т (1953). У 1956-1960 зав. пилової лабораторії, у 1961-1966 заст. директора, у 1966-1972 директор Криворізьк. ін-ту гігієни праці і профзахворювань. Голова міськ. тов-ва гігієністів у 60-х. Уч. IV гірничо-санітарного з'їзду Угорщини, VII, VIII з'їзду гігієністів України (1964, 1970). XXIII пленуму з боротьби з силікозом (1972). Керував розробкою методів індивідуальної патогенетичної профілактики

профзахворювань гірників Кривбасу, розробкою санправил будівництва та експлуатації ГЗК. Автор наук. праць і монографій. У 1972 виїхав до Києва. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шевченко Анатолій Якович (19.8.1938, Кр. Ріг). Чл. СПУ (1981). Зак. Київ. ун-т (1957). У 1957-1962 кор. Укр. радіо. У 1962-1965 зав. відділом ж. "Зміна", у 1965-1969 ст. редактор щорічника "Наука і культура". У 1969-1970 сценарист документальних фільмів. У 1970-1974 редактор видавництва "Радянський письменник". Публіцист і критик. З 1989 голов. редактор "Народної газети". Книги "Червоні коні" (1966), "У пошуках братів по розуму" (1986).

Шевченко Валентина Семенівна (12.3.1935, Кр. Ріг). Держ. діяч. Зак. Київ. ун-т (1960). З 1954 працювала піонервожатою. У 1957-1960 на комсомольськ. роботі у Кр. Розі. У 1960-1969 секретар ЦК ЛКСМУ. У 1963-1972 заст. міністра освіти України. У 1972-1975 голова Укр. тов-ва дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами. У 1975-1985 заст. голови, у 1985-1991 Голова Президії Верх. Ради України. У 1997-2000 почес. президент Нац. фонду "Україна - дітям". Канд. пед. наук. Депутат Верх. Ради України (1970-1990), народ. депутат СРСР (1989). Чл. ЦК КПУ (1976). Нагородж. орд. Княгині Ольги 3 ст., Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (2), Дружби народів.

Шевченко Василь Іванович (1935, Бєлгородська обл.). Засл. шахтар України. Освіта середня. У 1957-1991 слюсар, машиніст екскаватора рудника ПівдГЗК. Видатний виробничник. Переможець річних змагань, ударник п'ятирічок. Раціоналізатор і наставник. Ініціатор труд. починів. Випробовував нові марки екскаваторів, висловлював зауваження конструкторам. Чл. "Клубу мільйонерів". Створив школу передового досвіду. Держ. прем. України, прем. профспілок СРСР ім. О. І. Семиволоса. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (2).

Шевченко Володимир Іванович (15.11.1946, Кр. Ріг). МСМК. Зак. Херсон. мореход. уч-ще (1968). У 1968-1983 штурман далекого плавання. З дитинства захопився судномодельним спортом. Бере участь у змаганнях, де дебютував у 1961. Сріб. призер України (1961), Спартакіади народів СРСР (1991), уч. чемпіонатів світу (1995, 1997, 1999), чемпіон Європи (1996). З 1994 тренер із судномодельного спорту ВАТ "Суха Балка". Один з організаторів чемпіонатів України. Нагородж. близько 20 спорт. медалями.

Шевченко Володимир Ларіонович (25.6.1908, Волгоград. обл.-11.1.1972, Волгоград). Герой Рад. Союзу (14.3.1938). Ген.-майор авіації. (1941). Зак. Борисоглєб. авіауч-ще. (1932). В арм. з 1929. Уч. боїв в Іспанії з трав. 1937. Здійснив 100 б/вильотів. Бомбив ворож. об'єкти на Халхін-Голі, під час рад.-фін. війни. Уч. ВВВ з червні 1941. Обороняв Київ, Сталінград, Кубань. З верес. 1943 ком-р 1-го змішан. авіакорпусу. Уч. визволення Кр. Рогу. В арм. до 1946. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (4), Суворова 2 ст., Кутузова 2 ст., Червоної Зірки (2).

Шевченко Гаврило Артемович (1896, Криворіжжя-10.8.1920). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. У 1918 у скл. загонів Червоної гвардії. У 1920 у скл. повітової міліції. Загинув у бою з бандитами.

Шевченко Георгій Іванович (4.7.1940, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України (1984). Освіта середня. У 1957-1998 газівник, апаратник очищення газу газ. цеху ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шевченко Григорій Пилипович (1910, Кр. Ріг-30.6.1942, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Працював на залізниці. Під час окупації Кр. Рогу перебував у скл. підпільної групи П. Ю. Щербака. Виконував доручення підпільників. Розстрілян. гестапо після жорстоких тортур.

Шевченко Євген Петрович (3.2.1930, Краснодар). Пром. керівник. Зак. Моск. ін-т інж. залізнич. тран-ту. У 1961-1966 директор локомотиворемонтного з-ду. Умілий організатор виробництва. Сформував колектив, створив мат. базу підприємства.

Шевченко Іван Іванович (1.12.1925, Дніпродзержинськ). Пром. керівник. Зак. Дніпродзержинськ. індустр. тех-м (1952). У 1952-1954 нач. зміни, цеху Миколаїв. цем. з-ду. У 1954-1961 нач. цеху, у 1961-1978 голов. інж., у 1978-1983 заст. директора, у 1983-1985 заст. голов. інж., з 1986 майстер Криворізьк. цем.-гірнич. ком-ту. Один з найстаріших працівників. Виховав кілька поколінь цементників. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шевченко Іван Маркович (7.7.1924, Кіровоград. обл.). Герой Рад. Союзу (27.6.1943). Освіта середня. Уч. підпілля. На фронті з квіт. 1944. У скл. 173 гв. СП 58 гв. СД форсував Дністр, Прут, Вислу, Одер. Гв. сержант відзначився в бою за ст. Боронув під Ченстоховою (Польща). Умілим маневром відділення захопив міст, ворож. ешелон. Підбив 4 танки. Поранен. залишився в строю. Прикривав переправу через Одер. Працював контролером ВТК на шахті, будував ПівдГЗК. Ім'я на стелі Героїв. Нагородж. орд. Б. Хмельницького 3 ст. (Україна), Леніна, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, Слави 3 ст., знак. “За заслуги перед містом”.

Шевченко Марія Михеївна (24.10.1905, Краснодар – 23.1.1982, Кр. Ріг). Почес. донор СРСР. Освіта н/середня. Виховала 8 дітей, які здобули вищу освіту. У юності брала актив. участь у жіночому русі. Під час ВВВ працювала у воєн. промисловості. Врятувала життя багатьом пораненим та хворим. Нагородж. орд. “Материнська слава” 2, 3 ст., Почес. Грамотою Президії Верх. Ради СРСР.

Шевченко Михайло Максимович (1926, Дніпропетров. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ. У 1952-1961 гірнич. майстер, нач. дільниці, нач. ш. "Об'єднана" Першотравнев. РУ. Умілий організатор процесу видобутку руди.

Шевченко Микола Никандрович (1.1.1925, Краснодар – 15.11.1989, Душанбе). Повний кавалер орд. Слави. Зак. Краснодар. економіч. тех-м. Уч. ВВВ у скл. розвід. підрозділів. Уч. визволення Кр. Рогу, боїв на Інгулецьк. плацдармі. Після війни працював у Душанбе. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, Слави 1-3 ст., Трудової Слави 3 ст., почес. грамотами Президії Верх. Ради Таджикистану (6), медалями “За відвагу” (4).

Шевченко Надія Григорівна (24.12.1924, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Одес. тех-м харчової промисловості (1948). У харчовій промисловості з 1948. До 1985 зав. виробнич. лабораторією Криворізьк. хлібоком-ту № 2. Стояла біля витоків відродження хлібопекарської промисловості Кр. Рогу. Виховала кілька поколінь пекарів. Майстер-наставник.

Шевченко Никандр Данилович (1893, Воронезька обл. – 1948, Кр. Ріг). Георгіївський кавалер. Освіта початкова. Займався с/госп. Уч. 1-ї світ. війни. У боях виявив мужність і героїзм. З 20-х працював у народ. госп-ві. Уч. ВВВ з берез. 1944. Нагородж. Георгіївським хрестом 4 ст.

Шевченко Олександр Тихонович (1924, Київ. обл.). Буд. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1968). Уч. ВВВ з квіт. 1942 у скл. 76 окрем. батальйону ППО ПФ. У 1947-1953 нач. цеху, нач. відділу цегельн. з-ду у м. Істра, Кудинівськ. з-ду кераміки Моск. обл. У 1955-1957 директор Демуриськ. з-ду Дніпропетров. обл. У 1958-1959 перший директор Криворізьк. з-ду силікатної цегли. У 1959-1960 директор Дніпропетров. з-ду стінових матеріалів. У 1966-1968 керуючий тр-том "Дніпробудматеріали". У 1968-1974 нач. управління Мінбудматеріалів України. У 1974-1977 заст. міністра промбудматеріалів України. У 1977-1979 нач. відділу Держплану України. У 1979-1990 міністр промбудматеріалів України. Держ. прем. України (1997). Двічі обирався депутатом Верх.

Ради України. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора (2), Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Шевченко Ольга Семенівна (1937, Дніпропетров. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. З 1963 працювала дояркою у рад-пі "Веселі Терни". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Трудової Слави" 3 ст.

Шевченко Павло Іванович (30.8.1929, Харків. обл.). Засл. учитель України (1976). Зак. Харків. педін-т (1953). У 1953-1958 директор СШ у Волинськ. обл. У 1958-1965 учитель історії СШ № 70, директор СШ № 90. У 1965-1979 зав. відділом народ. освіти міськвиконкому. У лист. 1979-1999 ректор педін-ту. Автор більше 60 наук. праць з історич. тематики. Делегат II, III Всесоюз., IV республік. з'їздів учителів. Уч. ВДНГ. Один з ініціаторів надання ін-ту університетського статусу. Проф. Канд. пед. наук. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2), Дружби народів, медалі ім. Макаренка, Крупської.

Шевченко Сергій Васильович (5.8.1954, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1977). У 1978-1984 ст. інж. техвідділу інспекції Криворізьк. округу гірничо-техніч. нагляду. У 1984-1991 нач. відділу, у 1991-1996 голов. інж., у 1996 директор підприємства "Кривбасвибухпром". Канд. тех. наук (1981). Держ. прем. України (1998). Дослідник і науковець. Автор 30 наук. праць з проблем ефективності, екобезпеки вибухових робіт.

Шевченко Федір Васильович (1918, Кр. Ріг-2.3.1943, Мінська обл.). Уч. партизан. руху. Освіта середня. Під час ВВВ перебував у підпіллі в Пуховическому р-ні (Білорусія), згодом партизан загону "Слава" бригади "Полум'я". Виконував ризиковані завдання командування. Героїчно загинув у бою. Похован. у с. Ізабелове.

Шевченко Юрій Феофанович (11.3.1951, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Вихованець СПТУ № 8. З 1971 оператор стана гарячої прокатки СПЦ № 1 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Диплом Мінчормету СРСР (1976). Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст.

"Шевченко", поселення епохи бронзи відкрите місцевими археологами у 1968. Розташоване на 2-й терасі р. Саксагань за 1,3 км на півд. схід від мосту шосе Веселі Терни-с. Кам'яне Поле і за 2 км на півд. захід в с. Орджонікідзе. Пл. 400 м х 180 м. Культурний прошарок 0,3-0,4 м. Розкопки проводилися. На поверхні знайдені знаряддя епохи пізньої бронзи XV-XII ст. до н.е. Матеріали зберігаються у фондах міськ. музею.

Шевченкове, село Широківськ. сільради Криворізьк. р-ну розташоване за 8,2 км на півн. захід від центру сільради. Землі належали поміщикам Жильнику, Кордубану, Ковбасіну. Засноване у 1924 переселенцями з Веселих Тернів, Лозуватки, Онуфріївки, Олександрії, Чернігівщини. Рельєф спокійний, рівнинний. У 1928-1930 діяло тов-во спільної обробки землі, у 1930-1931 існували кол-пи "Вільний степ", ім. Сталіна, які об'єдналися у кол-п "Кривбуд". Серед активістів І. А. Дядин, А. Безуглий, І. Музика, Т. Бицюк. У серп. 1941 Т. Бицюк евакуювала худобу за Волгу. Серед актив. уч. ВВВ М. Х. Коваль, К. К. Сагайдак, І. А. Тесля, П. О. Бондаренко, В. Сас, Т. Сидоренко. Від рук фашистів загинули А. Балабас, М. Бондаренко, Г. Коваль, А. Тесля. Відбудова села тривала до початку 50-х. У 1955-1957 електрифіковане, проведене радіо. У 1973 проживало 204 чол. У 1987 мало 91 двір, проживало 172 чол. Пл. 60,8 га. Має 4 вулиці, 91 двір, проживає 155 чол. Оточене лісосмугами. Діють медпункт, магазин. Працювали Герої Соц. Праці Н. І. Чирва-Андрющенко, М. А. Шваб-Столярчук, кавалери орд. Леніна Г. П. Балабас, А. М. Миколаєнко. Серед уродженців полковник, перший секретар комсомол. осередку В. Ю. Балабас, організатор партизан. руху М. Х. Коваль.

Шевченкове, села меморіал на братській могилі визволителів відкрит. у лист. 1998. Поховано 10 бійців і 2 командири 15 гв. СД, які загинули 20.2.1944. Обеліск 4-гранної форми з червоною зіркою та 3 плити з прізвищами. Виготовлен. місцевими майстрами. Реконструкція у 1974-1975.

Шевченку Т. Г. пам'ятник, встановлен. у лист. 1954 на площі перед міськ. театром у Ц.-Міськ. р-ні. Скульптор І. М. Гончар, архітектор С. Л. Куклінський. Скульптура із

залізобетону на повний зріст на цегельн. постаменті. Поруч росте верба, висаджена з пагона, завезеного з місця заслання поета.

Шевченку Т. Г. пам'ятник, відкрит. у м. Інгулець у серп. 2001 за ініціативою колективу ВАТ "Надєжда" і за сприянням населення м. Інгулець. Встановлен. на пр. Перемоги. Скульптор А. Ярошенко, архітектор В. Бакальцев. Постать Кобзаря виконана на повний зріст висотою 3,3 м. У стадії підготовки гранітна брила з текстом "Заповіту".

Шевчук Віталій Васильович (19.7.1949, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1978). У гірнич. промисловості з 1966. З 1975 машиніст скрепера, гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж., з 1997 нач. ш. "Гігант". Брав участь у реструктуризації гірнич. промисловості Кривбасу.

Шевчук Галина Михайлівна (7.12.1928, Дніпропетров. обл.). Мед. керівник. Зак. Львів. медшколу (1948). У 1953-1997 зав. аптеками №№ 7, 34, 387. Одна з організаторів аптеч. мережі у Кр. Розі. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шевчук Лідія Володимирівна (січ. 1950, Криворіжжя). Мати-героїня. Зак. Криворізьк. гірничо-збагач. тех-м (1970). Працювала зав. магазином, зав. бібліотекою. У 1992 голова ради багатодіт. матерів Жовт. р-ну, з 1993 - Кр. Рогу. Виховує 14 дітей. Нагородж. орд. "Мати-героїня", "Материнська слава" 1, 2, 3 ст.

Шевчук Максим Климентійович (8.12.1928, Вінницька обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1949-1988 тесля БУ № 1 тр-ту "Криворіжіндустрбуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шевчук Надія Францівна (30.1.1956, Кр. Ріг). Поетеса. Зак. Олександрійське уч-ще культури. Діяч культури. Керує хором. Уч. фестивалів і конкурсів. Пише слова і музику до пісень. Твори сповнені лірикою і любов'ю до життя. Автор збірки "Ти цвіти, мій край" (2001).

Шеін Никифор Іванович (1896-1962, Кр. Ріг). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. Уч. рев. подій 1905. На Шмаківськ. руднику у 1905-1920. Уч. рев. подій 1917. Боєць загонів Червоної гвардії. Уч. гром. війни. Відзначен. іменною зброєю. Брав участь у партизан. русі. Ударник перших п'ятирічок. Уч. відбудови рудника. Нагородж. орд. Червоної Зірки, знак. "Герою ревруху".

Шейпінг-клуб, створен. у трав. 1994. Голова Є. М. Попович.

Шек Анатолій Михайлович (24.12.1934). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З 1959 працював електрозварником ЛРРЗ. Ударник п'ятирічок. Раціоналізатор і наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шек Валерій Васильович (24.1.1958, Кр. Ріг). Відом. футболіст. Зак. Криворізьк. педін-т. З початку 70-х грав за ком-ди "Кривбас", "Динамо" (Брест), "Гомельмаш" (Гомель), "Спартак" (Житомир), "Крила Рад" (Куйбишев), "Дніпро" (Дніпропетровськ). Чемпіон України (1976), Європи (1999), світу (2000) серед ветеранів.

Шекспіра, вулиця житломасиву ім. К. Лібкнехта Сакс. р-ну. Закладена у 30-х сім'ями гірників ШУ "Червона Гвардія". Розвитку набула у 50-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Шишкіна. Довж. 1 тис. м. Має 44 приват. будинки, проживає 110 чол. Вкрита відсівом. Названа на честь англ. драматурга Шекспіра Уїльяма (23.4.1564-23.4.1616). Твори "Лукреція", "Ромео і Джульєтта", "Гамлет", "Отелло", "Король Лір" ін. Обслуговує 11 в/з.

Шелак, пластична маса, з якої виготовляли патефонні платівки ін. у давнину на Криворіжжі.

Шелгунова, вулиця житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Щорса. Довж. 250 м, ширина 7 м. Має 25 приват. будинків, проживає 89 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь уч. рев. руху Шелгунова Василя Андрійовича (20.8.1867, Псков. обл.-2.4.1939). Уч. рев. руху з 1886. Агент "Искры". У 1906 втратив зір, проте продовжував рев. діяльність. Обслуговує 17 в/з.

Шелевицький Ігор Володимирович (17.5.1963, Рівненська обл.). Науковець. Зак. Київ. ін-т інж. цивільн. авіації (1986). У 1984-1990 наук. співробітник КГРІ. 1990-1993, 1998

аспірант, докторант Київ. ун-ту цивільн. авіації. У 1994-1996 викладач курсів підприємства "Сплайн". З 1999 зав. кафедрою інформац. технологій Криворізьк. підрозділу Європейськ. ун-ту фінансів. Канд. тех. наук (1994). Знавець економіко-математичних методів в інформац. технологіях.

Шелеп, давня криворізька назва батога.

Шелепун Василь Микитович (6.1.1926, Хмельницька обл.). Новатор виробництва. Зак. Ашхабад. залізничне уч-ще (1945). У 1941-1962 слюсар, машиніст паровоза ст. Казанкиж Середньоазіат. залізниці. Кращий паровозник Туркменії (1951). Делегат XVI з'їзду КПТ, XII, XIII з'їздів комсомолу Туркменистану. У 1962-1990 машиніст тепловоза ПівнГЗК. Ініціатор труд. починів за дострокове виконання виробнич. планів. Нагородж. орд. Леніна.

Шелест Анатолій Олександрович (9.2.1928, Кіровоград. обл. - ? Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Київ. мед. уч-ще (1954). Служив фельдшером у військах. У 1959-1973 ст. фельдшер медпункту НКГЗК, у 1974-1978 ст. фельдшер поліклініки № 3 11-ї міськлікарні. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шелест Василь Кузьмич (15.5.1925, Кіровоград. обл.) Новатор виробництва. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з верес. 1944 у скл. 986 СП 230 СД. Відзначився у боях на Віслі та Одері. У 1951 – 1985 працював у залізнич. цеху тр-ту “Кривбасруда”, РУ ім. Дзержинського. Ударник п’ятирічок, переможець змагань, наставник. Систематично перевиконував виробничі завдання. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., “Знак Пошани”.

Шелест Федір Костянтинович (1897, Херсон. обл. - січ. 1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта середня. Уч. гром. війни у скл. 1 КА. У 20-х брав участь у боях з басмачами у Серед. Азії. З 1929 майстер, нач. дільниці ш. ім. Ворошилова ШУ ім. Дзержинського. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Систематично перевиконував виробнич. норми. У серп. 1941 брав участь у знищенні шахт. З серп. 1941 перебував у скл. партизан. загону у дніпров. плавнях. Після повернення до Кр. Рогу заарештован. гестапо і після жорстоких катувань розстрілян.

Шелестов Павло Васильович (5.1.1930, Краснодар. кр. - 11.9.1991, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. З початку 50-х працював трактористом кол-пу "Нова зоря", рад-пу "Гвардієць". Майстер високих врожаїв зернових. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шелешков Всеволод Валер’янович (1913, Запорізька обл. - 1993, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. Урал. індустр. ін-т (1941). У 1931-1933 будував Дніпрогес на посаді техніка тр-ту "Дніпробуд". У 1933-1947 будував Магнітогорськ., Березниківськ. металург. і хім. ком-ти, інж. ін-ту "Діпромез" у Волгограді. У 1947-1953 нач. відділу, БУ тр-ту "Нікопольбуд". У 1953-1958 голов. інж., нач. БУ № 4, голов. інж. тр-ту "Кривбасрудбуд". У 1958-1962 голов. інж., керуючий тр-том "Криворіжпівнічрудбуд". У 1962-1964 голов. інж., у 1965-1966 нач. ком-ту "Кривбасбуд". Будував ЦГЗК. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шелікова Т. З. система буфетів-ресторанів, діяла у Кр. Розі з початку XX ст. до подій гром. війни. Налічувала 6 питних закладів. Відвідували, в основному, заможні городяни.

Шельма, брехун, пройда, дурисвіт у давні часи на Криворіжжі.

Шемелін Володимир Еммануїлович (23.1.1937, Читинська обл.). Гірнич. керівник. Зак. Іркутськ. гірничо-металург. ін-т (1959). У 1959-1964 гірнич. майстер, голов. інж. ш. "Центральна", нач. ш. № 14 і "Центральна" Дарасунського РУ Читин. обл. У 1964-1970 нач. дільниці, голов. інж. ш. ім. Кірова. У 1970-1975 нач. ш. № 1 ім. Артема, гірнич. майстер, нач. виробнич. відділу РУ ім. Кірова. З 1975 нач. ш. "Північна" РУ ім. Кірова.

Шендриков Григорій Іванович (1914, Кр. Ріг - лют. 1944, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Працював на шахтах Кривбасу. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи А. О. Мосенцова. Розстрілян. на шахті № 5 після жорстоких тортур в гестапо.

Шенкман Володимир Якович (26.6.1931, Хмельницька обл. - берез. 1989, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. Харків. політехніч. ін-т (1955). З 1955 майстер, з 1957 нач. дільниці, з 1962 голов. інж., у 1978-1989 нач. управління "Металургмонтаж-210" тр-ту

"Дніпрометалургмонтаж". Умілий організатор виробництва, керував будівництвом важливих металург. об'єктів Кр. Рогу.

Шепетівська, вулиця розташована у півд. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 1 тис. м, ширина 7 м. Має 158 приват. будинків, проживає 275 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Шепетівка Хмельницьк. обл. (Україна). Обслуговує 55 в/з

Шептієнко Григорій Іванович (18.15.1931, Кіровоград. обл.). Пед. керівник. Зак. Одес. ун-т (1956). У 1956-1966 на пед. роботі в Одес. обл. З 1966 учитель історії СШ № 36. Вивчав проблеми організації групової форми роботи з учнями, формування історич. мислення. Грамоти Міносвіти України (3). Відмінник народ. освіти. Учитель вищої категорії.

Шептуха, людина, яка лікувала різні хвороби замовляннями та шептанням, у давнину на Криворіжжі.

Шеремет Володимир Олександрович (6.11.1949, Миколаїв. обл.). Засл. металург України (1994). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1988). У 1966-1968 слюсар об'єднання "Криворіжзалізобетон". З 1970 сортувальник, різник, оператор, майстер, нач. зміни, заст. нач. СПЦ № 1. У 1990-1993 нач. блюмінга № 1. У 1993-1994 заст. голов. інж. ком-ту “Криворіжсталь” з прокат. виробництва. З 1994 голов. спеціаліст з прокат. виробництва, інж.-тех. центру КМК. Автор 30 наук. праць, 70 рацпропозицій, 9 винаходів. Держ. прем. України (2001) за розробку та впровадження ресурсозберігаючої технології виробництва конкурентоспроможного на світовому ринку арматурного прокату нового покоління. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Шеремет Тимофій Антонович (20.2.1918, Кіровоград. обл.). Архітектор. Зак. Київ. худін-т (1949). Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. 27 ПДП і 20 гв. СК. У 1949-1951 архітектор Кіровоград. ін-ту "Облпроект". У 1951-1954 голов. архітектор м. Горловка. У 1954-1957 голов. архітектор м. Суми. У 1957-1965 голов. архітектор м. Кр. Ріг. Брав участь у складанні перспектив. планів забудови Кр. Рогу, ліквідації барачних селищ. Уч. Всесоюз. наради з містобудівництва (1960), делегат III Всесоюз. з'їзду архітекторів (1961). Чл. правління САУ. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Шереметова скеля, народна назва географіч. об'єкта у вигляді виходу гранітів на поверхню на березі р. Інгулець у півн.-захід. напрямку від с. Лозуватка. Названа прізвищем місцевого жителя.

Шерер Пилип Андрійович (1881, Криворіжжя - червень 1918, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Малоземельний селянин с. Лозуватське. У 1917-1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Червоної гвардії. Зазнав жорстоких тортур і розстрілян. австро-нім. окупантами.

Шерстобітова Лідія Дмитрівна (24.1.1946, Свердлов. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1970-1982 швачка, майстер пошивного цеху швейної фаб-ки "Старт". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шерстюк Леонід Олексійович (1937, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта середня. У 1955-1959 відкатник, тесля Христофорівськ. ШУ тр-ту "Укрбурвугілля". З 1959 працював водієм держптахоз-ду "Христофорівський". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Шерстюк Федір Семенович (1924, Полтав. обл.). Повний кавалер орд. Слави (1944, 1945(2). Зак. школу міліції. Уч. ВВВ з жовт. 1943. Уч. визволення Кр. Рогу. Снайпер. Знищив штаб ворож. полку, 216 солдат та офіцерів противника, захопив 8 "язиків". У бою за м. Сотвіце викликав вогонь на себе. Уч. Параду Перемоги. Працював у міліції Львова. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Слави 1-3 ст.

Шершень (Vespa), рід гуртосімейних жалючих перетинчастокрилих комах надродини справжніх ос. Довж. тіла до 35 мм. Близько 20 видів, поширені переважно в тропіках і субтропіках; в Україні - 1 вид Ш. звичайний.

Шерудилло Артем Олександрович (11.4.1933, Москва). Військ. керівник. Зак. Військ. акад. тилу і транс-ту (1966). В арм. з 1951. Піротехнік і будівельник. Особисто знешкодив 203 авіабомби, 12 тис. снарядів і гранат, кілька складів боєприпасів часів ВВВ. Брав участь у будівництві меморіалу на честь оборони Сталінграда (Волгоград). В арм. до 1988, полковник. Очолював міськ. штаб цивільної оборони. Поет. Друкується в періодич. пресі, ж. "Саксагань". Нагороджж. орд. Червоної Зірки.

Шерхебель, різновид столярного рубанка.

Шершньов Анатолій Опанасович (19.9.1928 - 4.10.1997, Кр. Ріг). Проф. (1983). Д. Е. Н. (1982). Зак. КГРІ (1961). У 1955-1962 майстер, нач. дільниці РУ ім. Фрунзе. З 1962 аспірант, асистент, ст. викладач, доцент, з 1983 зав. кафедрою економіки пром. виробництва і будівництва. Автор 250 наук. праць, 2 учбових посібників, 4 монографій. Підготував 12 канд. наук. Уч. ВДНГ. Вивчав проблеми оцінки економіч. ефективності виробництва, капітальних вкладень, використання труд. ресурсів.

Шестакова Валентина Григорівна (1.1.1938, Бєлгород. обл.). Засл. лікар України (1980). Зак. Дніпропетров. медін-т (1965). У 1955-1959 зав. медпунктом в Читинськ. обл. У 1965-1970 невропатолог 7-ї міськ. лікарні. З квіт. 1970 очолила санаторій-профілакторій ПівнГЗК. Сформувала колектив, зміцнила мат. базу. Вперше в СРСР впровадила лазеротерапію за умов профілакторію. Бронз. медаль ВДНГ (1982). Автор 15 наук. праць з проблем лікування в профілакторіях промпідприємств. Виховала багато спеціалістів.

"Шестерня", урочище Широківськ. лісництва Криворізьк. держлісгоспу закладене у 1952. Складається з 2-х частин. Пл. 79 га. Обперезане байраками. Росте в'яз, акація, дуб.

Шестидесятиріччя СРСР площа, розташована у центрі житломасиву ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну на пр. Південний поблизу Інгулецьк. райвиконкому. Закладена у 50-х. Сучас. назва з 1982. У центрі ялинковий сквер. Місце відпочинку городян.

Шестопер, ударно-дробильна зброя укр. козаків XVII-XVIII ст. Використовувалася у бойових діях козаками із зимівників Криворіжжя.

Шефер Надія Іванівна (27.03.1951, Омськ). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1973-1983 швачка, майстер пошивного цеху Криворізьк. швейної фаб-ки "Старт". Новатор виробництва, переможець змагань, наставник. Нагороджж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Шефердія сріблясta (Shepherdia argentea), рослина родини маслинкових. Батьківщина – Півн. Америка. Листопадний кущ або дерево до 6-7 м заввишки. 2-домна. Гілки колючі, сплітаються, сірувато-сріблясті. Листки довгасто-ланцетні, 2-6 см завдовжки, сріблясті. Квітки дрібні, жовтуваті. Плід - жовтувато-червона соковита кістянка, їстівна. Цвіте IV. Розмножується насінням і зеленими живцями. Пройшла випробування у ботсаду і рекомендується в озелення Кр. Рогу для поодиноких, групових посадок, живоплотів. Плоди Ш. чудова сировина для джемів, варення, компотів, наливок, соків.

Шеффілди та Единбурга, англійських міст, листи від побратимів гірників надійшли у 1935 на адресу колективу ШУ ім. Леніна. Тексти, які закликали до дружби трудові колективи, вивчалися на шахтах, друкувалися у багатотираж. газ. "Сигнал".

Шефство, форма громадської діяльності, систематична допомога за часів СРСР. На Криворіжжі виникло у середині 30-х, пов'язувалося з підтримкою трудовими колективами військ. авіації, що розвивалася. Спрямовувалося на підтримку підшефних військових частин, навчальних закладів, сільськ. Криворіжжя ін.

Шешиль Іван Петрович (1916, Кр. Ріг-6.2.1959, там же). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1933-1941 скреперист ш. Нова" ШУ ім. К. Лібкнехта. Один з перших у Кривбасі оволодів скреперною лебідкою. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1942-1945 у якості підневільного перебував у Німеччині. У 1945-1959 машиніст скрепера ш. "Нова" РУ ім. К. Лібкнехта. Переможець змагань, виробничі завдання виконував на 150-200%.

Шешко Євген Хомич (1902(?) - 22.1.1961). Проф. Д.Т.Н. Зак. Моск. гірнич. акад. (1927). З 1930 зав. кафедрою відкритої розробки Моск. гірнич. ін-ту. Автор 67 праць. Вивчав

проблеми відкритих гірнич. розробок, наук. консультант гірнич. промисловості Кривбасу. Держ. прем. (1951). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шибанов Віктор Миколайович (21.6.1925, Нижньогород. обл.). Новатор виробництва. Зак. Горьковськ. автотех-м (1951). Уч. ВВВ з квіт. 1945 у скл. 27 СП. Служив в армії, майор. З 1974 працював в автоколоні № 2248, тр-ті "Криворіжсільбуд", викладачем автошколи. Ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., "Знак Пошани".

Шидо Микола Миколайович (30.8.1938, Кр. Ріг). Відом. винахідник. Зак. КГРІ (1965). У 1959-1965 слюсар, електрик об'єднання "Кривбасруда". У 1965-1971 механік ш. "Комунар" РУ ім. Дзержинського. У 1971-1975 голов. механік ш. ім. Леніна. У 1975-1981 нач. мехслужби РУ ім. Леніна. З 1981 голов. механік об'єднання "Кривбасруда", залізоруд. ком-ту. Уч. ВДНГ з 1975. Має 16 патентів на винаходи. У співавторстві розробив гумотросові врівноважуючі канати, які успішно використовуються на всіх шахтах Кривбасу.

Шикирявський Григорій Іванович (1909, Криворіжжя - 5.5.1970, там же). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1930-1938 працював у кол-пі "Прогрес". З 1939 ланковий кол-пу "Комсомолець". Досяг врожаю соняшника по 39 ц/га. У 1939 демонстрував соняшник на ВСГВ, удостоєн. великої золотої медалі. У серп. 1941 керував евакуацією колгосп. худоби. Уч. ВВВ з берез. 1944. У 1946-1970 тесля, пом. комбайнера кол-пу "Комсомолець", рад-пу "Комуніст". Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Брав актив. участь у створенні і відбудові кол-пу. Похован. у с. Кіровка.

Шіллера, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мав назву провулок 1-й Свідерського. Довж. до 300 м, ширина 7 м. Має 41 приват. будинок. Багата на зелені насадження. Названа на честь нім. драматурга, поета, історика Шіллера Йоганна Крістофа Фрідріха (10.11.1759, Марбах-9.5.1805, Веймар). Представник Просвітительства. Твори "Розбійники" (1781), "Змова Фієско в Генуї" (1783), "Підступність і кохання" (1784), "Дон Карлос" (1787), політ. вірші, балади, цикл епіграм "Ксенії" (1797), "Валленштейн" (1798-1799), "Марія Стюарт", "Орлеанська діва" (1801), "Вільгельм Телль" (1804). Обслуговує 99 в/з.

Шило, інструмент, яким на Криворіжжі користувалися поліграфісти, столяри, чоботарі, шорники та ін. Розрізняється Ш.: зігнуте, наколювальне, пряме, устілкове ін.

Шило Олександр Феодосійович (6.10.1934, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1957-1990 прохідник ШПУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Виробничі плани перевиконував на 130%. Уч. швидкіс. проходок. Наставник і раціоналізатор. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Шилохвіст (Anas acuta), птах родини качиних. Довж. до 70 см, вага 0,75-1,15 кг. На Криворіжжі трапляється зрідка. Трохи менший за крякву, шия довга, тонка, хвіст гострий, шилоподібний. Голова темно-коричнева, груди, черевце білі, спина і боки сірі. Дзьоб і лапи темно-сірі. Перелітний птах. навесні тримається парами, при перельоті у великих зграях. Гніздиться на водоймах з багатою рослинністю. Кладка у квіт.-червні з 7-11 яєць. Політ швидкий, легкий. Плаває, пірнає неохоче. Голос - крики "фюррр". Живиться рослинами, комахами.

Шилохвіст Марія Олександрівна (5.1.1933, Харків. обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1960). У 1960-1967 педіатр медсанчастин РУ ім. Р. Люксембург, ЦГЗК. У 1968-1978 лікар, зав. отоларингологіч. відділенням 3-ї міськ. лікарні. З 1978 голов. лікар клініч. лікарні НДІ профзахворювань.

Шильдін Петро Степанович (29.12.1919, Ульяновська. обл. - 7.10.1977, Самара). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. Владивостоцьке військ. уч-ще. (1941). Працював у ліспромгоспі Краснояр. кр. Уч. ВВВ з червня 1942. Ком-р роти 182 гв. СП 62 гв. СД відзначився у боях на Дніпрі і за Кр. Ріг. З 1965 підполковник запасу. Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Шильман Абрам Натанович (15.1.1908, Хмельницька обл. - 8.1.1952, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. ун-т (1934). У 1933 працював на шахті у м. Шахти Ростов.

обл. У 1934 за особистим наказом С. Орджонікідзе направлен. у Кривбас. У 1934-1938 інж., голов. інж. ін-ту "Кривбаспроект". У 1938-1941 голов. інж., керуючий тр-том "Руда". Керував затопленням шахт, евакуацією людей, обладнання. У серп. 1941 - берез. 1944 голов. інж. гірнич. управління Магнітогорськ. металург. з-ду. З берез. 1944 голов. інж. тр-тів "Руда", "Дзержинськруда". Керував відбудовою шахт і рудників. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (3), "Знак Пошани" (2).

Шильман Анатолій Абрамович (19.12.1936, Кр. Ріг - 7.2.1979, там же). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1958). У 1958-1964 інж., зав. сектором ПівдГЗК. У 1964-1976 нач. зміни, цеху, голов. інж. аглофаб-ки, у 1976-1979 голов. інж. ІнГЗК. Уч. ВДНГ. Умілий організатор процесу видобутку руди. Автор наук. праць. Трагічно загинув в автокатастрофі. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шильман Юрій Абрамович (16.1.1946, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Моск. уч-ще ім. Гнєсіних (1966), Харків. ін-т мистецтв (1972). З 1967 викладач, зав. відділенням, викладач-методист Криворізьк. муз. уч-ща. З 1993 диригент камерн. оркестру. Виховав 40 учнів. Виступає із сольними концертами на альті. У 1994 започаткував міські Різдвяні камерн. концерти. Уч. концерту з нагоди Дня музики в Парижі (1998).

Шильман Юхим Натанович (1901(1904?), Хмельницька обл.-1.5.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Фрайбурзьку гірнич. акад. в Німеччині (1925). У 1925-1930 десятник, технік, зав. шахтою, заст. голов. інж. ШУ ім. Дзержинського. У 1930-1931 вивчав досвіди гірників США. У 1931-1934 нач. проект., тех. відділами, заст. голов. інж. тр-ту "Руда". З лют. 1934 голов. інж. тр-ту "Руда". Брав участь у відбудові гірнич. Кривбасу, один з авторів генплану його реконструкції. Пермійован. автомобілем. Користувався великою популярністю серед гірників. Один з провідних гірнич. інж. 30-х. Трагічно загинув на території ш. "Профінтерн" ШУ ім. Кагановича в результаті обрушення грунту після дослід. вибуху. Ім'я носила шахта, встановлен. пам'ятник.

Шильмана ім. шахта, ШУ "Суха Балка" закладена у 1928 і введена у 1933 під назвою ш. "Профінтерн". З трав. 1934 названа на честь гірнич. інженера Ю. Н. Шильмана. Вважалася однією з найпотужніших у Кривбасі, за проектом видобувала до 600 тис. т руди. Вперше в СРСР проведене масове обвалення циліків з допомогою потужного вибуху (1934). У серп. 1941 підірвана і затоплена. Відновлена у 1947. У 1956-1960 видобуток вівся на горизонті 340 м. На початку 60-х втратила видобувне значення у зв'язку з введенням ш. "Південна" і тривалий час виконувала допоміжні функції.

Шимаєва В. С. (засл. шахтар України (1981), трудова діяльність пов'язана з РУ ім. Дзержинського. Працював бурильником. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, новатор виробництва. Біографіч. даних не виявлено.

Шимановський Мартин Феліксович (? - ?). Гірнич. керівник. Зак. Петербурзьк. гірнич. ін-т. Походить із знат. польськ. родини. Дитинство провів в економії Орлова Балка, с. Томошівка (поблизу Знам'янки) Єлисаветград. повіту Херсон. губ. У 80-х XIX ст. на запрошення гірнич. інж. С. Конткевича приїхав до Кр. Рогу. Працював у Тов-ві Криворізьк. заліз. руд. Керував гірнич. роботами на Саксаганськ. руднику. Послідовник О. М. Поля. Проводив геолого-мінералогіч. дослідження регіону. Автор ст. "Залізні руди і рудники Кр. Рогу" (1888). У 1890-1892 керував будівництвом Гданцівськ. чавуноливарного з-ду. Заснував Орлово-Єленівську вугільну копальню, об'єднання "Продаруда". Сліди губляться у 1910-1913. Ім'я носив залізнич. роз'їзд.

Шимановський роз'їзд, залізнич. станція на Інгулецьк. гілці Придніпровської залізниці (кол. Катеринославської) споруджен. Акціонерним тов-вом Криворізьк. руд на початку 90-х XIX ст. Використовувався для доставки руд півд. групи рудників Криворіжжя. Припинив існування у кінці 50-х.

Шимановські відвали кар'єру Південного гірничо-збагачувального комбінату, закладені у кінці 50-х - початку 60-х. Пл. 94,5 га. загальне відведення 143,2 га. Розташовані на півн. заході від кар'єру на захід. околиці сел. Рахманівка. Мають 2 яруси висотою до 20 м. Обсяг 23 млн. куб. м із суглинків, глини, пісків.

Шимкович Лев Серафімович (7.3.1930, Могильов). Відом. геолог. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1953). У 1953-1965 нач. дільниці, голов. інж. Інгулецьк., Артемівськ. геологіч. партій тр-ту "Кривбасгеологія". З 1965 провідний спеціаліст Всесоюз. ін-ту техніки і методики розвідки надр. Автор наук. праць з проблем технології буріння.

Шинкаренко Віктор Миколайович (18.4.1942, Донецька обл.). Засл. металург України (1994). Зак. Макіївськ. металург. тех-м (1960). У 1960-1961 контролер з-ду "Криворіжсталь". У 1961-1965 здійснив кілька далеких походів у скл. підводного човна ПФ. У 1965-майстер, нач. дільниці, заст. нач. ВТК прокат. виробництва ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Почес. грамота Мінчормету СРСР.

Шинкаренко Василь Федорович (20.11.1934, Миколаїв. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. хім.-технологіч. ін-т (1970). У 1958-1978 бетонник, машиніст крана, механік, секретар парткому, у 1978-1980 голов. інж. Криворізьк. цем. з-ду. З 1980 працював директором Кам'янець-Подільського цем. з-ду.

Шинкаренко Григорій Наумович (27.9.1912, Кр. Ріг-серп. 1991, Москва). Ген.-майор. Зак. Військ. акад. Генштабу. Уродженець ст. Довгинцеве. В арм. з 1937. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 188 СД. Під час визволення Кр. Рогу нач. політвідділу 188 СД. Уміло керував діями військ, відзначився у вуличних боях, за звільнення сіл Лозуватка, Чкаловка, Родіонівка. Очолював політвідділ армії, фак-ту Військ.-політ. акад. ім. Леніна. Автор спогадів "Несущие факел" (М., 1984). Почес. громадянин с. Чкаловка (1990). Нагороджений орд. Червоного Прапора, Б. Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст. (2), Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки (2), Тудора Владиміреску 2 ст. (Румунія).

Шинок, спеціалізоване підприємство громадського харчування з укр. національною кухнею до 50 місць. За типом відноситься до кафе швидкого обслуговування. Відоме на Криворіжжі з XVIII ст. Свою назву отримало від шинки, яка в першу чергу подавалася у цьому закладі. На 1.01.2002 р. у місті зареєстровано 7 шинків.

Шипиленко Олексій Васильович (1907-1968). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ. З кінця 20-х працював на шахтах Кривбасу. Актив. учасник відбудови. Ударник перших п'ятирічок. Гірнич. директор 2-го рангу (1948). У кінці 40-х - 1956 заст. керуючого РУ "Жовта Річка". У 1956-1959 працював у Німеччині. Умілий організатор гірнич. промисловості. Нагороджений орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Шинкарьов Тимофій Васильович (1907, Кр. Ріг - берез. 1943, Дніпропетровськ). Керівник підпілля. Освіта середня. Працював у гірнич. промисловості. У серп. 1941 залишен. у Кр. Розі для організації підпільної діяльності. Створив патріотич. групу. Готував листівки, попереджав населення про облави. Збирав і переховував зброю. Після жорстоких тортур розстрілян. у Дніпропетров. в'язниці.

Шипош Станіслав Васильович (28.11.1952, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Зак. Дніпропетров. сільгосп. ін-т (1984). У 1971-1975 пом. машиніста тепловоза ІнГЗК. У 1975-1993 бригадир, керівник відділком, голов. агроном, з лист. 1993 директор рад-пу "Красный забойщик". Умілий керівник с/госп. виробництва. Брав участь у реформуванні с/госп. виробництва.

Шипунова Віра Олександрівна (1956, Свердлов. обл.). Вчений географ. Зак. Таврійськ. ун-т (1979). З 1983 викладач, доцент, зав. кафедрою фізич. географії та геології педін-ту / ун-ту. Канд. географіч. наук. (1985). Спелеолог і карстознавець. Дослідник карстових печер Кривбасу, Кримськ. гір, Кавказу. Проводить польові практики з гідрології, метеорології. Автор 30 наук. праць.

Шипшина (Rosa), рід листопадних кущів родини рожевих від 20 см до 7 м заввишки, майже завжди вкриті шипами. Листки чергові, непарнопірчасті. листочків переважно 5 або 7. Квітки у малоквіткових щитковидних суцвіттях, рідше поодинокі. Пелюсток 5 або квітки повні (культивовані види троянд), від блідо-рожевих до червоних, дуже рідко цілком білі або жовті. Плід - однонасінні листянки, які містяться на внутрішній стінці так званого гіпантія, що являє собою розросле і соковите квітколоже. Розмножується

насінням, кореневими паростками, **садові Ш.** - окуліровкою та живцями. Близько 400 видів. З дикорослих видів на Криворіжжі найбільш поширена **Ш. щитконосна** - кущ до 2-3 м заввишки з блідо-рожевими квітками. Зустрічається звичайно по схилах та днищах балок, вздовж доріг, на відвалах та дамбах хвостосховищ. Рідкісними видами, що охороняються в межах Дніпропетров. обл. є: **Ш. Бордзіловського**, **Ш. карликувата** та **Ш. найколючіша**. В озелененні міста використовується **Ш. собача**, до 3 м заввишки з дугоподібними гілками і міцними шипами. Квітки блідо-рожеві або білі. Плоди овальні, червоні. Цвіте V-VI. Батьківщина - Європа, Півн. Африка, Мала Азія, Іран. Підщепа для сортів троянд. Ціниться за великий вміст аскорбінової кислоти у плодах. Пройшли випробування у ботсаду і пропонуються **Ш. зморшкувата** і **Ш. сиза**. Ш. - декоративні рослини, особливо під час цвітіння. Заслуговують на більше використання у поодиноких та групових посадках парків, скверів, садів, створенні живоплотів.

Ширванзаде, вулиця розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок 2-й Мудрьонівський. Довж. 279 м, ширина 7 м. Має 47 приват. будинків, проживає 97 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь вірмен. письменника Ширванзаде Олександра Минасовича (Мовсіян), 19.4.1858, Азербайджан-7.8.1935, Кисловодськ). Народ. письменник Вірменії й Азербайджану. Автор творів "Хаос" (1898), "Артист" (1903), "За честь" (1905), "Кум Моргана" (1926). Обслуговує 39 в/з.

Шикерін Олександр Родіонович (30.4.1940, Дагестан). Засл. металург України (1984). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1969). З 1960 вальцювальник, ст. майстер, нач. цеху, нач. стана СПЦ № 1 з-ду/ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Раціоналізатор. Почес. грамота Мінчормету СРСР (1984). Нагороджений орд. Трудової Слави 3 ст.

Ширкова Ірина Максимівна (10.4.1942, Львівська обл.). Мед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1968). У своїй діяльності успішно об'єднала знання медицини та біології. У 1960-1963 працювала медсестрою. У 1969-1980 лікар-лаборант, зав. лабораторією 8-ї міськ. лікарні. У 1980-1982 секретар міськкому профспілки медпрацівників. З 1982 зав. лабораторним відділенням 4-го тубдиспансеру. Лікар вищої кваліфікації. Відмінник охорони. Зробила вагомий внесок у боротьбу з туберкульозом.

Широка балка, розташована поміж с. Гомельське Криворізьк. р-ну і ст. Рядова Кіровоград. обл. Довж. до 6 км. Схили пологі, багата на зарості чагарників і різнотрав'я. Має значну ширину. Використовується під пасовища.

Широка балка, розташована поміж селами Шевченкове і Златоустівка. Довж. до 5,5 км. Схили пологі, широкі. Береги вкриті заростями чагарників і різнотрав'ям. Утворена шляхом розмивання грунту весняними водами.

Широка балка, розташована поміж селами Златопілля і Новоселівка. Довж. 3 км. Схили пологі, широкі, береги поросли чагарниками і різнотрав'ям. Днище вологе. Залишилися фрагменти укр. степу.

Широка балка, одна з найбільших в басейні р. Кам'янка. Загальна протяжність близько 30 км. Назва походить від одноймен. річки. Має 3 розгалуження. Одна в р-ні с. Ново-Житомир з притокою р. Кам'янка. Зарегульован. дамбами ставків на всьому протязі. Два інших на півн. і півн. захід від с. Широке.

Широка балка, розташована в Інгулецьк. і Широківськ. р-нах. Довж. до 20 км. Включає кілька балок, зокрема Свистунова. Схили пологі, багата на зарості чагарників і різнотрав'я. Впадає в р. Інгулець поблизу відвалів ІнГЗК.

Широка, вулиця житломасиву Новоіванівка Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 812 м, ширина 7 м. Має 18 приват. будинків, проживає 64 чол. Частково вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує Новоіванівське в/з.

"Широке Поле", колгосп створен. у 1929 на базі Христофорівськ. тов-ва спільної обробки землі у с. Христофорівка. До скл. входило до 50 дворів, працювало до 200 чол.

Мав до 1 тис. га землі, трактор "Фордзон", 2 млини, до 80 коней. Займався вирощуванням зернових, розведенням худоби. Діяв під такою назвою до середини 50-х.

Широке, село, центр сільради Криворізьк. району розташоване за 24 км на схід від центру Кр. Рогу і за 7 км від ст. Пічугіне. Засноване у 70-х XVIII ст. в результаті руйнування Запорізьк. Січі. Землі одержав поміщик Г. Г. Потоцький, якому припало 2 дес. землі. Територія сучас. села належала капітану Жильнику. Забудова проводилася хатами з глини та очерету окремими групами на значній території. Звідси і пішла назва. У 1817-1859 мало статус військового поселення. До 20 чол. брали участь у рос.-япон. війні 1904-1905. У 1905 відбувалися селянські заворушення. У лист. 1917 утворився солдат. ком-т, який очолили фронтовики 1-ї світ. війни О. Я. Яловий, П. Г. Остапенко. Рад. влада встановлена у лют. 1918. У 20-х утворилася комуна. У 1924 прибули переселенці з м. Олександрії, Чернігів. обл. 61 чол. брали участь у ВВВ, 21 нагородж. орд. і медалями. Центральна садиба рад-пу/КСП ім. Мічуріна. У кінці 80-х навколо споруджене робітниче селище КМК. У 1987 існувало 313 дворів, проживало 873 чол. Діють школа, дитсадок, будинок культури, бібліотека, магазини, медпункт. Серед передовиків виробництва І. В. Леміш, П. П. Пироженко. Має 413 будинків, проживає 1256 чол.

Широке, села меморіал на братській могилі визволителів відкрит. у трав. 1952 поблизу Будинку культури. Поховані бійці 28 гв. СД, які загинули 30-31.1.1944. Прізвища і кількість невідомі. Металевий обеліск виготовлен. місцевими майстрами. Реконструкція у 1975.

Широківська, вулиця житломасиву Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. До революції мала назву вулиця Вокзальна. Розташовувалися медоварний з-д, миловарний з-д, фаб-ка фарб. Вважалася центральною з переміщення руд на залізнич. станцію. Розвитку набула у 30-60-х. Довж. 1,6 тис. м, ширина 7,1 м. Пл. 11,9 тис. кв. м. Тверде покриття з 1958. Має до 200 приват. будинків. Назву отримала через те, що обслуговує напрямок на сел. Широке. Обслуговує 98 в/з.

Широківська громада Церкви християн віри євангельської "Христа Спасителя", діє з берез. 2000 у с. Широке Криворізьк. р-ну. Розташована у пристосованому приміщенні. Пастор О. М. Слободанюк.

Широківська початкова школа, діяла у с. Широке у 1921-1929. Розташовувалася у селянській хаті. Навчалося до 50 дітей. Директор І. Т. Берест.

Широківська середня школа, у цьому статусі існує з верес. 1981 і створена на базі 8-річної, відкритої у с. Широке у 1961. Нове приміщення споруджене у верес. 1984. Пл. 4 тис. кв. м. Навчається 287 учнів, працює 22 учителі. Учбовий процес відбувається у 12 класах. Діють екологічний музей, кімнати бойової і трудової слави, народознавства, ВІА, драмгурток, живий куточок, мікрозаповідник, секції з тенісу, шахів, баскетболу і важк. атлетики. Відновлена піонерська дружина "Горицвіт". Педколектив працює над проблемою формування екологіч. культури. Серед кращих педагогів О. В. Андрух, В. Ф. Бондар, С. П. Смолянський, Л. Я. Смолянська, А. С. Соколова, В. Н. Дегтярь, В. І. Ніколаєнко, Г. М. Чикунська, С. М. Тютюник, А. Л. Сальник. Директори С. П. Смолянський, С. М. Тютюник.

Широківська трагедія, сталася у квіт. 1918 у с. Широке сучас. Криворізьк. р-ну. Село захопили австро-нім. війська, які влаштували розправу над селянами. Розстріляні учасники 1-ї світ. війни А. Яловий, Т. Яловий, П. Остапенко, решта піддалася тортурам.

"Широківська", малопотужна шахта групи півд. рудників у дореволюц. часи. Мала дерев'ян. копер, глибину до 20 саж.

"Широківська", шахта одноймен. рудника закладена на землях поміщика Ушакова у 1899. Стала до ладу на початку XX ст. Потужність 50 тис. т руди. Належала Російсько-Бельгійському тов-ву. Працювало до 100 чол. Мала дерев'яний копер. Розробляла нижні поклади Інгулецьк. родовища. У 1917 досягла глибини 109 м. За 1904-1918 видобуто до 1 млн. т руди. Закрита з початком гром. війни. Після відбудови у 20-х мала назву "МЮД".

Широківська сільрада, створена у 1924 з центром у с. Широке. Розташована за 24 км від Кр. Рогу на півд. схід. Підпорядковані села Широке, Вільний Посад, Вільний Табор, Новоселівка, Романівка, Шевченкове. Площа 5,1 тис. га, населення 1,6 тис.

Широківське кладовище, діяло у 1928-1958. Пл. 3 га. Поховано 2 тис. чол. Монумент на братській могилі визволителів.

Широківське лісництво Криворізьк. лісгоспу, організоване у 1953. Загальна пл. 1226 га, розташоване на території Широківськ. р-ну, у межах степової лісорослинної зони. Середньорічна температура повітря 8,6°. С. Останні весняні приморозки спостерігалися у кінці квіт., ранні осінні - на початку жовт. Максимальна температура повітря 38°. С, мінімальна – 34°. С. Середньоріч. кількість опадів 408 мм. Середня глибина промерзання грунту 100 см, максимальна 160 см. Постійний сніговий покрив встановлюється у 2-й декаді груд., схід снігів - у кінці берез. Вітри східні, півн.-східні. Рельєф представлений правобереж. Придніпровським плато, зрізане байрачно-балковою мережею. Серед. приріст на 1 га покритої лісом пл. складає 1,8 куб. м. Домінують сосни, дуби, акації, ясен, тополі. До скл. входять Ганнівські-І, ІІ, Кобильне, "сади", Сологузівське урочище**.**

Широківське урочище, Широківського лісництва Криворізьк. держлісгоспу закладене у 1952-1990. Пл. 265 га. Росте сосна, дуб, акація. Багата рослинність. Місце гніздування птахів. Зустрічаються популяції кабанів.

Широківський будинок культури, відкрит. у 1962. Пл. 200 кв. м. Має зал на 300 місць, 7 приміщень для занять худ. самодіяльністю. Діють 4 творч. колективів, які відвідують 32 чол. Середньорічне відвідування до 9 тис. чол. Працює 2 чол. Культурний центр с. Широке, місце проведення урочистостей, фестивалів, оглядів. Оточен. сквером з місцями для відпочинку.

Широківський рудник, заснован. у 1899 Російсько-Бельгійським тов-вом заліз. руд. У складі мав шахти "Широківську", "Філіцію", допоміжні "Хохол", "Француз". Розташовувався на землях Махорта та Ушакова. На 1917 видобуток вівся на глибині 200 м. Існували робітниче селище, школа на 20 учнів. До 1917 видобуто 778,6 тис. т руди.

Широківський солдатський комітет, діяв у с. Широке сучас. Криворізьк. р-ну у лист. 1917-квіт. 1918. Організован. за ініціативою уч. 1-ї світ. війни П. Г. Остапенка, А. Я. Ялового. Брав участь у розподілі поміщицьких земель, делегував жителів у загони Червоної гвардії Криворіжжя. Ліквідован. австро-нім. окупантами, а керівники розстріляні.

Широківські кладовища, розташовані у с. Широке Криворізьк. р-ну: **1.** Старе розташоване у півд. частині села. Пл. 0,8 га. Діяло у 80-х XVIII ст.-60-х XX ст. **2.** Нове розташоване у півн. частині села. Закладене у 40-х. Пл. 0,5 га. Кількість поховань невідома.

Широківські ставки, закладені у 1961 і 1969 (2) на землях рад-пу ім. Мічуріна. Пл. 11,3; 10,4; 9,6 га, водні запаси 420, 370, 340 тис. куб. м. Зариблені. Місце відпочинку місцевих жителів.

Широкого села курган, розташован. на вододілі за 0,65 км на захід від околиці і за 0,6 км на півн. від шосе Кр. Ріг-Дніпропетровськ. Вис. розорана до 1 м. Оглянутий археологом О. О. Мельником у 1983.

Широкопіска (Anas Clypeata), птах родини качачих. Довж. до 50 см, вага 0,3-1,1 кг. Помітно менший за крякву. Дзьоб широкий і довгий. Голова, шия чорні з зеленим відливом, груди білі, черевце і боки коричнево-руді. Крило сіре. Перелітний птах. Населяє ліси, долини річок Криворіжжя. Гніздо недалеко від води. Кладка у трав.-червні з 7-11 яєць. Політ повільний, шумний. Голос - глухе "кво-кво". Живиться водними безхребетними. Об'єкт спорт. полювання.

Ширшова, вулиця житломасиву Веселі Терни Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця Горького. Довж. 400 м, ширина 7 м. Має 33 приват. будинки, проживає 117 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу Ширшова Петра Петровича (25.12.1905, Катеринослав-

17.2.1953, Москва). Акад. АН СРСР. Полярний дослідник. У 1937-1938 дрейфував на ст. "Північний полюс". Обслуговує 90 в/з.

Ширяєв Андрій Андрійович (19.10.1941, Челябінська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1964). У 1965-1966 нач. цеху на Ровенківськ. збагач. фаб-ці. З 1967 зав. лабораторією, відділом збагачення ін-ту "Механобрчормет". Канд. тех. наук (1974). Автор 93 праць, 30 свідоцтв з проблем збагачення руд.

Шитіков Михайло Іванович (1872(?), Курська обл. - 28.12.1912). Земський агроном. Зак. Моск. с/госп. ін-т. Походив із родини середніх землевласників. Агроном з лют. 1911. Настійливо впроваджував методи підвищення врожайності на Криворіжжі.

Шитов Василь Васильович (21.4.1915, Іванов. обл.-19.2.1944, Апостолове). Герой Рад. Союзу (13.9.1944). Зак. ФЗН. Працював на ф-ці "Шуйський пролетарій". В арм. з 1935. Уч. рад.-фін. війни. Уч. ВВВ з лист. 1942 у скл. 1232 арт. полку 46 А. Ком-р дивізіону. Поліг смертю хоробрих на підступах до Кр. Рогу. Бився до останніх сил, загинув у рукопашній. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

Шитов Віктор Олександрович (1929, Н/Новгород). Майстер спорту. Освіта середня. Відом. боксер. Входить у десятку кращих боксерів Кривбасу. У 1951-1957 активно виступав на рингах. Призер чемпіонатів СРСР, України, чемпіон Дніпропетров. обл. Виховав багато спортсменів.

Шитова, вулиця селища Мирівське Терн. р-ну. Закладена на початку 50-х. Розвитку набула у 60-х. До 1975 мав назву провулок Пекінський. Довж. 300 м, ширина 7 м. Має 13 держ. будинків, проживає 134 чол. Вкрита асфальтом. Названа на честь держ. діяча Шитова Олександра Івановича. Обслуговує Мирівське в/з.

Шиферна, вулиця мкрн. ім. Ілліча Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. До 1975 мала назву вулиця 3-я Сальська. Віддалена частина р-ну. Довж. 1,1 тис. м. Пл. 5,7 тис. кв. м. Має 65 приват. будинків. Обслуговує 31 в/з.

Шиферних сланців кар'єри, діяли на березі р. Саксагань з 20-х XIX ст. Сировина використовувалася для виготовлення покрівлі. Будинки Миколаєва і Херсона таким чином мали покрівлю, сировину для якої видобували у Кр. Розі. Залишки 2-х подібних кар'єрів залишилися в р-ні ш. "Північна" РУ ім. Кірова.

Шифрін Йосип Ісакович (груд. 1931, Кр. Ріг - 17.7.1975). Гірнич. керівник. Зак. Криворізьк. гірнич. тех-м (1930), Дніпропетров. гірнич. ін-т (1938). У 1938-1941 голов. інж. Новотроїцьк., Жирновськ. ком-тів. У 1941-1954 голов. інж. Богословськ. і Лебяжинськ. РУ на Уралі. У 1954-1957 голов. інж. Дашкесанськ. РУ. У 1957-1960 голов. інж. КМАруда. У 1960 очолив ін-т “Центродіпроруда” (Бєлгород). Держ. прем. СРСР (1967). Видат. організатор гірничоруд. промисловості. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Шифрін Олександр Володимирович (3.11.1953, Ташкент). Діяч культури. Зак. МВТУ ім. Баумана (1975), Моск. муз.-педін-т ім. Гнєсіних. Має виняткову пам'ять, може лічити швидше обчислювальної машини. Унікальні здібності демонструє на публіч. виступах. Фокусник. Брав участь у розважальних програмах для дітей. Уч. фестивалів. Бард. Лауреат фестивалю пісні в Лодзі (1973). Вів концертну діяльність. У 1984 створив власну програму "Чудеса без чудес". Проживає у Кр. Розі.

Шихта (нім.), суміш вихідних матеріалів, а в деяких випадках і пального у визначеній пропорції. Обробляється в металург. виробництві ком-ту "Криворіжсталь".

Шихалєєв Володимир Геннадійович (21.12.1956, Дніпропетров. обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1983). У 1984-1987 лікар-педіатр Устинівськ. райлікарні. У 1987-1992 лікар, зав. відділенням 4-ї дитячої міськ. лікарні. У 1992-1997 голов. лікар 3-ї дитячої міськ. лікарні, з 1997 лікар-статист.

"Шишка", народ. назва здобної булки, якою молоді під час весілля пригощають гостей.

Шишка Марія Іванівна (22.8.1915, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1932-1941 будівельник, лісогон, машиніст електровоза ш. "МЮД" ШУ ім. Чубаря / "Інгулець". Ударник перших п'ятирічок, стахановка. Одна з перших жінок-

гірників Кривбасу. У 1944-1960 машиніст електровоза ш. "Центральна" РУ "Інгулець". Брала актив. участь у відбудові шахт Кривбасу.

Шишкіна М. Д. меморіальна дошка, встановлена у 1975 на буд. № 83 одноймен. вулиці у Терн. р-ні. Напис вказує чиїм ім'ям названа вулиця.

Шишкіна, вулиця житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 270 м, ширина 8 м. Має 32 приват. будинки, проживає 114 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь визволителя Кр. Рогу М. Д. Шишкіна. Обслуговує 77 в/з.

Шишко Григорій Гордійович (15.4.1925, Дніпропетров. обл.-верес. 1994, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1964). Зак. Одес. худ. уч-ще (1953). Вихованець СШ № 15. З 1948 працював у Криворізьк. худ. майстерні, у галузі станкового живопису. Уч. виставок з 1957. Персональні виставки у Кр. Розі (1961, 1971, 1982). Перший серед криворіжців член Спілки художників України. Активно підтримував молодих авторів. Серед робіт "Шевченко в Петербурзі", "Нове русло Саксагані" (1957), "Криворізькі горизонти" (1960), "Після повернення" (1964), "Дорога на шахту", Гігант-Глибока" (1967), "Надра Кривбасу" (1969), "На землі Криворіжжя" (1979), "Спогади про Сєдневе" (1981), "На землі Криворіжжя" (1985). Твори зберігаються в музеях, приват. колекціях, більшість вивезена до Лондона.

Шияненко Федір Леонтійович (1902 – 80-ті, Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта середня. З 20-х працював на залізниці. Ударник п'ятирічок, стахановець. Керував техвідділом паровозної служби Схід.-Сибір. залізниці. Працював на ЦГЗК. Умілий керівник виробництва. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шияновський Іван Мефодійович (5.10.1906, Херсон. обл.). Буд. керівник. Навчався у Калузькому політехніч. ін-ті. З 1926 служив у вищому військ.-мор. уч-щі ім. Фрунзе, відбудовував шахти Донбасу. У 1936 піддавався репресіям. У 1939 – 1946 провідний спеціаліст ВКБ з-ду "Криворіжсталь". Керував встановленням світломаскування у центр. частині Кр. Рогу. Після війни перебував на засланні в Магадан. обл. Реабілітован. з 50-х. У 1955 – 1967 учитель праці СШ № 66. Двоюрідний внучатий племінник Т. Г. Шевченка.

Шиятий Володимир Федорович (14.5.1946, Кіровоград. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1974). У 1964-1966 слюсар з-ду "Криворіжсталь". У 1969-1985 електрослюсар, гірнич. майстер, нач. дільниці, голова профкому, секретар партбюро ш. "Гігант" РУ ім. Дзержинського. У 1985-1987 голова парткомісії Сакс. райкому КПУ. У 1987-2000 заст. голови Сакс. райради. З берез. 2000 директор підприємства "Кривбассвітло".

Шиятий Григорій Федорович (19.8.1928, Кіровоград. обл. - 13.1.1994, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1954). У 1954-1962 гірнич. майстер, нач. дільниці, заст. голов. інж. ш. "Гігант", у 1962-1993 нач. відділу РУ ім. Дзержинського. Золота медаль ВДНГ. Умілий керівник процесу організації праці у гірнич. промисловості. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Шістдесят друга гвардійська стрілецька дивізія (62 гв. СД), сформована у берез. 1942 у Приволзьк. ВО, як 127 СД у скл. 547, 549, 550 СП, 1034 артполку. Бойове хрещення прийняла у лип. 1942 у скл. 63 А Сталінград. фр. Відзначилася у боях на Дону, Острозько-Россошанськ. операції у скл. 3 ТА Воронезьк. фр. 15.1.1943 перейменована на 62 гв. СД. Навесні 1943 вела бої під Харковом. У скл. 37 А форсувала Дніпро, вела бої на плацдармі поблизу Мишуриного Рогу. У жовт.-лист. вела бої на Криворізьк. напрямку, де мужньо стримувала контратаки противника. Діяла на вістрі 37 А. У лист. 1943 передана 52 А і брала участь у Корсунь-Шевченківськ. битві. Удостоєна почес. найменування Звенигородська (13.2.1944), орд. Б. Хмельницького (26.2.1944). За Умансько-Богошанську операцію, форсування Дністра нагородж. орд. Червоного Прапора (8.4.1944). Брала участь у Ясько-Кишинівськ. операції, у боях за Будапешт. 5.4.1945 стала Будапештською. За Віденськ. операцію нагородж. орд. Суворова 2 ст. (26.4.1945). Більше 10 тис. чол. нагородж. орд., медалями, 37 - Герої Рад. Союзу. У період боїв на Криворіжжі ком-р полковник І. М. Мошляк.

Шістдесят друга піхотна дивізія вермахту (62 ПД), сформована у 1939 на території Німеччини у скл. 3-х полків чисельністю до 15 тис. чол. Воювала у Польщі, Бельгії, Франції. У лют. 1944 протидіяла 92 гв. СД в боях за Кр. Ріг. Зазнала значних втрат. Остаточно розгромлена у ході Яссько-Кишинівськ. операції. Прапор кинутий до підніжжя Мавзолею у червні 1945.

Шістдесят друге професійно-технічне уч-ще, створене у 1960 як школа торгово-кулінарного учнівства. У 1966 реорганізована у проф. торг.-кулінар. уч-ще, у 1981 - в ПТУ № 62, у 1985 - в СПТУ № 62. Підпорядковується облуправлінню торгівлі. Готує кухарів, кондитерів, продавців, касирів ін. Підготовлено більше 15 тис. фахівців.

Шістдесят перший гайдамацький курінь, сформован. восени 1917 лозуватськ. поміщиком Крутієм. Брав участь у боротьбі проти рад. влади, денікінців. Нараховував до 150 чол.

Шістдесят перший гвардійський артилерійський полк (61 гв. артполк), сформован. у верес. 1940 як 627 артполк у скл. 180 СД на території Естонії. Бойове хрещення прийняв під Ленінградом. Обороняв Стару Русу, воював на Курській дузі, визволяв Бєлгород, Харків, форсував Дніпро в р-ні Дніпровокам'янки. У лют. 1944 вів бої за ст. Довгинцеве і Кр. Ріг. Бойовий шлях проліг через Ясси, Румунію, війну закінчив у Болгарії.

Шістдесят п'ята автоматична телефонна станція (АТС-65), введена в дію у 1986. Має 10,3 тис. номерів. Обладнана системою "Пентаконта". Проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів мкрн. Ювілейний.

Шістдесят п'ятий гвардійський артилерійський полк (65 гв. артполк), сформован. у серп. 1942 в Моск. обл. у скл. 35 гв. СД. Обороняв Сталінград, визволяв Барвенкове, Лозову, Запоріжжя. Відзначився при визволенні півд. Криворіжжя, уміло підтримував війська під час форсування Інгульця. Брав участь у боях за Одесу, Брест, Варшаву, Берлін.

Шістдесят третя мехбригада (63 мехбр.), сформована у жовт. 1943 в Солнечногорську Моск. обл. Бойове хрещення прийняла у Мишуриному Розі у скл. 7 МК. У жовт. 1943 відзначилося у боях за Криворіжжя, Гейківка, Христофорівка, Грузьке, Недайвода, рудник Колачевського, Мудрьона. Діяла маневром, стримувала танкове з'єднання ворога , зазнала великих втрат. Особливо відзначилися офіцери Герой Рад. Союзу І. О. Торжинський, Р. Л. Лернер, В. Л. Гребенков, П. М. Розум, Ш. О. Лемонджава, О. Д. Бєленков, А. П. Чеховський. Визволяла Знам'янку, Кіровоград, Помічну, Первомайськ, Ясси, Дебрецен, Брно, Порт.-Артур. Нагородж. орд. Б. Хмельницького 2 ст. (1945), дістала найменування Хінгарська (1945). Мала 10 подяк Верховного, виховала 5 Героїв Рад. Союзу. Ком-р полковник А. В. Жуков.

Шістдесят шоста автоматична телефонна станція (АТС-66), введена в дію у 1964 (1976). Має 5,6 тис. номерів. Обладнана системами "АТС-54", "Тесла", "Червона Зоря". Проект ін-ту "Діпрозв'язок". Обслуговує абонентів від житломасиву КРЕС до 173 кв.

Шістдесят шосте професійно-технічне уч-ще, створене у 1987 з базою тр-ту "Кривбасрудоремонт". Готує зварювальників, верстатників, розкрійників взуття, контролерів банку ін. Підготовлено більше 2,5 тис. фахівців. У 1990 передане КМК і "КОМЕКСу". Директор В. А. Касьян.

Шістдесят четвера механізована бригада (64 мех. бр.)**,** сформована у серп.-верес. 1943 у Костерівських танкових таборах у скл. 7-го мехкорпусу. Бойове хрещення прийняла у жовт. 1943 в боях за П'ятихатки. У жовт.-лист. 1943 діяла на Криворіжжі. Визволяла Ганнівку, Новолозуватку, Гейківку. Бойовий шлях проліг через міста і села України, Молдавії, Румунії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини, Китаю. Ком-р під час боїв за Криворіжжя підполковник Стародубцев.

Шістдесятиріччю інтердружби гірників РУ ім. Дзержинського та німецьких шахтарів з Мансфельда пам'ятний знак, встановлен. у квіт. 1989 у сквері кол. РУ ім. Дзержинського. Являє велику кварцито-залізну глибу з граніт. дошкою з ювілейн. написом.

Шістидесятий гвардійський стрілецький полк (60 гв. СД), сформован. у лист. 1940 - берез. 1941 у м. Чебаркуль Челябінськ. обл. у скл. 174 СД як 628 СП. Бойове хрещення прийняв у р-ні Полоцька у червні 1941. Обороняв Невель, Великі Луки, Андріаполь. Після виходу з оточення вів бої за Ржев, Торжок. У берез. 1942 дістав гвардійське звання і став 60 гв. СП. У січ. 1943 перекидається на Півд.-Захід. фр. у р-н Кур'янська Харків. обл. Визволяв Харків. обл., форсував Дніпро в р-ні с. Аули. З січ. 1944 вів бої на Криворізьк. напрямку. Визволяв ст. Радушне, Зелене містечко, коксохім. з-д, ст. Мудрьона, Змичку, Карачуни, форсував Інгулець.

Шістнадцята міська лікарня, відкрита у жовт. 1959, як медсанчастина ЦГЗК. Ще у квіт. 1958 створен. фельдшерський медпункт "Прикар'єрний", у лип. 1959 р. у сел. Мирівське. У лист. 1959 вони об'єднуються у єдину медсанчастину ЦГЗК. На момент організації лікарні у сел. Мирівське у жовт. 1959 створені поліклініч. відділення на 250 відвідувань, стаціонар на 100 ліжок. У 1962 відкриваються поліклініч. відділення на 500 відвідувань, дитяча консультація. У 1965 створюються медпункти "Центральний" і "Огрудкування", у трав. 1966 - перша у Кр. Розі цехова поліклініка безпосередньо на території ГЗК на 500 відвідувань. У лист. 1977 відкрит. новий медкорпус, Мирівськ. стаціонар і поліклінічне відділення передані 8-й міськ. лікарні. У лист. 1984 введена поліклініка на 600 відвідувань. У 1992 відкрито Центр лікування захворювань системи травлення. Лікарня на 560 ліжок, поліклініка на 1,2 тис. відвідувань. Голов. лікарі Л. В. Яричевська, В. П. Топко, А. М. Василенко, О. Л. Прокопчук.

Шістнадцята механізована бригада (16 мех. бр.), сформована у серп.-верес. 1943 у Костерівських танкових таборах у скл. 7-го мехкорпусу. Бойове хрещення прийняла у жовт. 1943 у боях за П'ятихатки. У жовт.-лист. вела бої на території Криворіжжя. Визволяла Ганнівку, Новолозуватку, Гейківку. Бойовий шлях проліг через міста і села України, Молдавії, Румунії, Болгарії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини, війну закінчила у Порт-Артурі. Під час боїв за Криворіжжя ком-р полковник Желєзняк.

Шістнадцятий трамвайний маршрут, відкрит. у 1989. З'єднує вул. Димитрова з вул. Українською. Довж. 18,2 км. Проходить вул. Димитрова, Рязанова, Орджонікідзе, Широківською, Леніна, Українською.

Шістнадцятий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1988. З'єднує мкрн. з Першотравнев. РУ. Довж. 14 км. Проходить по вул. Доватора, Сірка.

Шістсот вісімдесят сьомий артилерійський полк (687 артполк), сформован. у трав.-червні 1942 у скл. 236 СД. Бойове хрещення прийняв під Ростовом, де вів бої в оточенні. Обороняв Кавказ, визволяв Кубань, Харків, форсував Дніпро в р-ні с. Аули, вів бої за Дніпродзержинськ і Дніпропетровськ. Відзначився у боях за Широке, Зелене містечко, ст. Червона, з-д "Криворіжсталь", Гданцівку, форсував Інгулець. Бойовий шлях проліг через півд. Україну, Молдавію, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину. Розформован. у кінці 40-х. Прапор зберігається у Музеї Збройних сил Росії.

Шістсот сімдесят другий штурмовий авіаполк (672 ШАП), сформован. у жовт. 1941 на базі Олсуф'євськ. авіашколи стрільців-бомбардирів у м. Славгород Алтайськ. кр., як нічний легкий бомбардувальний полк. Бойове хрещення прийняв у груд. 1941 в р-ні Ізюм-Барвенкове. В червні 1942 пройшов переформування в Самарі і став штурмовим авіаполком. До скл. входило 22 екіпажі. З серп. 1942 у скл. 238 ШАД воював на Кавказі. У берез. 1943 увійшов до скл. 306 ШАД. Брав участь у визволенні Донбасу, Курській битві, форсуванні Дніпра. Під час боїв за Кр. Ріг здійснив до 200 б/вильотів на підтримку наземних військ. Бойовий шлях проліг через Миколаїв., Одес. обл., Молдавію, Румунію, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію. Під час визволення Кр. Рогу ком-р майор І. М. Єришев.

Шістсот четвертий стрілецький полк (604 СП)**,** сформован. у жовт.-груд. 1941 у м. Абдуліне Оренбурзьк. обл. Входив до скл. 195 СД. Бойове хрещення прийняв у лип. 1942 під Воронежем. Вів бої на Дону, Сіверськ. Донці, за Новомосковськ, Аульськ. плацдармі на Дніпрі, за Дніпропетровськ, Софіївку. Брав актив. участь у визволенні Кр. Рогу. Завдав

значних втрат противнику в р-ні ст. Довгинцеве, Мудрьона, цегельного з-ду. Визволяв Вознесенськ, Кишинів, Румунію, Болгарію. Розформован. у верес. 1946. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор І. С. Логінов.

Шістсот чотирнадцятий мінометний полк (614 гв. мінполк)**,** сформован. у серп.-верес. 1943 в Костерівськ. танковому таборі у скл. 7-го мехкорпусу. Бойове хрещення прийняв у жовт. 1943 в боях за П'ятихатки. Відзначився на Криворіжжі в боях за Ганнівку, Новолозуватку, Гейківку у жовт.-лист. 1943. Бойовий шлях проліг через міста і села України, Молдавії, Румунії, Болгарії, Угорщини, Австрії, Чехословаччини, Китаю. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р майор Гладких.

Шістсот шістдесят дев'ятий артилерійський полк (669 артполк), сформован. у червні 1943 у скл. 228 СД. Бойове хрещення прийняв у боях за Харків. Форсував Сіверський Донець, Дніпро. У жовт. 1943 - берез. 1944 відзначився в боях за села Недайвода, Лозуватка, Інгулецьк. плацдарм. Визволяв Вознесенськ, Тирасполь, Бендери, Бухарест, Сегід, Мораву, Брно. Нагородж. орд. О. Невського. Розформован. у лип. 1945. В період боїв за Кр. Ріг ком-р майор М. Ф. Єгоров.

Шкаврова Ольга Геннадіївна (15.6.1943, Мурман. обл.). Діяч культури. Зак. Одес. консерваторію (1967). У 1961-1970 викладач муз. школи у Ж. Водах, музуч-ща, у 1970-1994 викладач, завуч муз. школи № 12. Виховала багато лауреатів міжнарод. конкурсів.

Шкалик, народ. міра виміру рідини дорівнює 61,5 мл або 0,06 л. Іноді вживається в обіході жителями Криворіжжя.

Шкаліков Євген Євгенович (18.2.1961, Курська обл.). Видавець, дизайнер. Освіта середня. У 1978-1981 працював на з-ді “Криворіжсталь”. У 1981-1989 працював у тр-ті "Криворіжіндустрбуд". У 1989 заст. директора центру "Сплав", ПП "Норма". Засновник і директор ПП "Автор". Один з перших книговидавців у Кр. Розі, дизайнерів-комп'ютерників.

Шкапа, стара коняка у давні часи на Криворіжжі.

Шкапенка, вулиця житломасиву Суха Балка Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 800 м, ширина 9 м. Має 11 держ. будинків, проживає 230 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу В. Ю. Шкапенка. Обслуговує 29 в/з.

Шкапенка В. Ю. меморіальна дошка, встановлена у 1985 на буд. № 8 на вул. XX партз"їзду. Напис на червоному граніті свідчить, що вулиця носить ім. Героя Рад. Союзу В. Ю. Шкапенка.

Шкапенка В. Ю. меморіальна дошка, встановлена у 1967 на споруді Грузької СШ. Напис вказує, що у цьому навчальному закладі вчився Герой Рад. Союзу В. Ю. Шкапенко. У день загибелі проходить урочиста лінійка пам'яті.

Шкапенко Володимир Юхимович (1924, Криворіжжя-6.2.1945, Польща). Герой Рад. Союзу (27.2.1945). Освіта середня. Уродженець с. Базарове. Працював у кол-пі. Уч. ВВВ з берез. 1944 у скл. 1050 СП 301 СД. Визволяв Україну, Польщу. 15.1.1945 серед перших форсував р. Пилицю. Захопив кулемет і знищив багато живої сили. Загинув на Кюстринськ. плацдармі. Ім'я носять вул. у с. Базарове і у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна.

Шкарбан Василь Костянтинович (15.2.1936, Дніпропетров. обл.). Чл. СЖУ (1982). Зак. Кіровоград. педін-т (1971). У 1954-1959 муляр на будівництві Шолоховськ. МТС, тесля рад-пу "Прогрес". У 1959-1966 водій автобази № 15, слюсар ЖКВ тр-ту "Криворіжбуд". У 1966-1971 редактор газ. "На стройке". У 1971-1975 учитель укр. мови вечірньої СШ № 4. У 1975-1979 заст. нач. ЖКВ тр-ту "Криворіжбуд". У 1979-1989 зав. відділом газ. "Сільський трудівник". З 1989 відповідальний секретар, з 1993 редактор газ. "Шахтар Кривбасу". Пише вірші та оповідання. Ветеран журналістики Криворіжжя.

Шкардичка, абразивний брусок у давнину на Криворіжжі. Згодом наждачний папір.

Шкварко Сергій Васильович (21.1.1937, Кр. Ріг). Почес. енергетик України (1999). Зак. КГРІ (1970). У 1954-1968 монтер, у 1968-1978 інж. диспетчер служби, у 1978-1983 голов. інж., з груд. 1983 директор підприємства “Криворізькі електричні мережі”. Керував

модернізацією обладнання електромереж, реконструкцією центр. диспетчер. пункту, бази Дзерж., Сакс. районних електромереж. Організовував забезпечення енергопостачанням нових мкрн. у 1984-1998. Брав участь у будівництві 3-ї черги швидкіс. трамваю. Модернізовано 15% сітьових споруд і мереж.

Шкиренко Федір Іванович (18.4.1928). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1946-2002 бригадир електромонтажників СУ № 444 тр-ту "Дніпроелектромонтаж". Брав участь у будівництві ДП-9 з-ду "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна, "Знак Пошани".

Шкіра, основний матеріал для виготовлення одягу, взуття, кінської збруї ін. у давнину на Криворіжжі. Розрізняються вичинена, замшева, лайкова, лакована, недублена, сап'янова, свиняча ін.

Шкірно-венеричний диспансер міський, організован. у 1925 при поліклініці ім. Томського у Ц.-Міськ. р-ні. До цього хворі одержували амбулаторне лікування, їх приймали приват. лікарі. У 1931 об'єднали всю службу в єдину у приміщенні 3-ї міськлікарні. У 20-х на 10 тис. населення доводилось 350-400 венеричних хворих. У 1935 утворене шкірвенвідділення на 25 ліжок при 1-й міськлікарні. У 1944-1951 розташовувався у поліклініці з-ду "Комуніст". У 1951-1953 хворих приймали в будинку по вул. Жовтневій, у 1953-1955 - на вул. Українській. У 1956 мав 60 ліжок. У 1959-1968 знаходився при 5-й міськлікарні. Мав 120 ліжок. У 1968 одержав 3-поверховий будинок на 170 ліжок з поліклінікою. У 1969 мав 210 ліжок, відкрите відділення закрит. типу, центр. сірологіч. лабораторія. У 1991-1994 рівень венерич. захворювань перевищив довоєнні показники. У 1994 створен. анонімний кабінет. У 1999 захворюваність сифілісом знизилася на 35%. Має 170 ліжок. Голов. лікарі І. Смородинцев, Лейкін, Фегельштейн, Козіна, Коган, Локтева, Т. С. Кондратенко, Лябога, Уткіна, Ю. П. Єпштейн, Ю. В. Папуша, В. П. Сарапін, В. П. Малахатка, Л. І. Козенко.

Шкіроїдові (Dermestidae), родина жуків. Довж. 2-12 мм. Понад 800 видів, в Україні - близько 40. Живляться сухими речовинами тваринного і рослинного походження. Пошкоджують шкіряні вироби, хутро, зоологічні колекції, сухі фрукти.

Шкода Вадим Григорович (30.9.1934, Хабаровськ). Чл. СПУ (1963). Поет. Зак. Моск. ун-т. Геолог. Уч. експедицій на Півночі, Уралі. Брав участь у розвідці надр Кривбасу. Друкував вірші у газ. "Червоний гірник". Автор збірок "Важка розвідка" (1961), "Назустріч бурям" (1970), "Посмішка друга" (1986), "Вірю у кохання" (1990), всього 18 книг. Працював на кіностудії ім. О. П. Довженка. Написав 30 сценаріїв до фільмів. Прем. "Золоте перо" (1989), ім. М. Ушакова (1995).

Школа Володимир Григорович (7.5.1949, Дніпропетров. обл.). Транспорт. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1969). У 1957-1970 слюсар паровоз. депо, електрик СПЦ-1 з-ду “Криворіжсталь”. У 1970-1972 майстер дільниці РБУ "Ліфтреммонтаж". У 1972-1973 голов. інж. управління комунгоспу міськвиконкому. У 1973-1987 нач. КТТУ. З 1987 нач. відділу ін-ту "Укржитлоремпроект". Організатор руху електротран-ту у 70-80-х, відкриття нових маршрутів, зміцнення матбази.

"Школа виживання в місті", створена у 1991 за ініціативою газ. "Червоний гірник". Інструктори навчають городян правилам самозахисту, культурі рухів. За час існування курс пройшло понад 1 тис. городян, підготовлено 50 громадськ. інструкторів. Підготовлені посібники "Мистецтво виживання у місті", "Основи теорії рукопашного бою". Керівник центру майстер спорту В. М. Петров.

Школа-інтернат для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, відкрит. у жовт. 1959, як СШ № 3. З верес. 1979 - інтернат. Пл. 14,5 тис. кв. м. У 1959 навчалося 600, у 1998 - 355, у 2000 – 360 дітей. Працює 25 педагогів, 31 вихователь. Колектив вивчає проблему розвиваючого навчання. Діють музей історії ріднокраю (1988), худ. музей з картин місцевих художників, вокал. студія "Нотка", ансамблі "Барвінок", "Дзвіночок", спорт. секції. Серед випускників чемпіонка України з боротьби О. Дьякова. Директори К. І. Плаксенко, О. Т. Ткач, С. П. Риженко, Є. С. Бобров, Л. Н. Герасимчук, Л.

В. Бортникова, А. І. Трушин, О. М. Кутаєв. Розташован. на вул. Груні Романової в Інгулецьк. р-ні.

Школяр Світлана Василівна (8.7.1944, Дніпропетров. обл.). Педагог-новатор. Зак. Криворізьк. педін-т (1968). У 1961-1970 вихователь Софіївськ. школи-інтернату, СШ № 31. У 1970-1972 учитель СШ № 12. З 1972 учитель початкових класів СШ № 4. Відмінник народної освіти. Послідовниця вчення В. О. Сухомлинського. Постійно використовує новітні методи навчання. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

"Школярик", дитячий клуб створен. у 2002 у скл. ПК "Першотравневий". До скл. входять 48 дітей. Об'єднує вихованців за інтересами. Керівник Н.І.Бугайчук.

Шкільна, вулиця житломасиву Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 888 м, ширина 5,5 м. Пл. 4,8 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має 97 приват. будинків. Обслуговує 98 в/з.

Школьник Валентин Іванович (2.2.1936, Кр. Ріг). Засл. металург України (1984). Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1978). З 1953-1999 токар, ст. оператор блюмінга-1 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шконда Дмитро Кирилович (22.8.1926, Кр. Ріг-28.4.1945, Костшин (Польща). Герой Рад. Союзу (15.5.1946). Освіта н/середня. В арм. з 1943. Уч. ВВВ з верес. 1944. У скл. 986 СП 230 СД відзначився у боях за Берлін. Увірвався у будинок і знищив багато живої сили. Загинув у бою. Ім'я носить вул. у Кр. Розі, СШ № 54. Нагородж. орд. Леніна.

Шконди, вулиця житломасиву КРЕС (Робочий) Жовт. р-ну. Закладена у кінці 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Коцюбинського. Довж. 1,2 тис. м, ширина 9 м. Має 126 будинків. Вкрита асфальтом. Названа на честь Героя Рад. Союзу Д. К. Шконди. Обслуговує 13 в/з.

Шконди Д. К. меморіальна дошка, встановлена у 1967 на будинку СШ № 54 по вул. Казахській, 1. Будинок 1913. Тут у 1933-1935 навчався Герой Рад. Союзу Д. К. Шконда.

Шконди Д. К. меморіальна дошка, встановлена у 1975 по вул. Шконди Жовт. р-ну. Розташована на окремому постаменті із залізобетону. Напис на сірому граніті свідчить, що ця вулиця названа на честь Героя Рад. Союзу Д. К. Шконди.

Шкрябника, фарбоване яйце, по якому після висихання фарби прошкрябується орнамент. Цей звичай відноситься до язичницьких часів, пізніше перейшов в обряд святкування християнського свята Паски. Цей вид мистецтва майже забутий на Криворіжжі, на відміну від крашанок та писанок. Ш. мала широке ходіння у дореволюц. часи, як атрибут пасхального столу.

Шкрябалка, металева загострена паличка для прошкрябування орнаменту на пофарбованих яйцях, які готувалися до Великодня.

Шкурко Олександр Іванович (28.3.1956, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1992). З 1973 майстер, ст. виконроб, голов. інж., з 2000 директор Криворізьк. СУ № 447 ЗАТ "Дніпроелектромонтаж". Умілий організатор виробництва. Володіє широким комплексом електромонтаж. робіт у металург. промисловості. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Шкута Едуард Іванович (13.3.1913, Хмельницька обл. - 1986, Дніпропетровськ). Засл. гірник України. Зак. КГРІ (1936), Дніпропетров. гірнич. ін-т (1937). З 1918 виховувався у дитбудинку у Кр. Розі. У 1927 після зак. гірничо-промис. уч-ща працював ремонтником шляхів, бурильником, інструктором на ш. "Комунар" РУ ім. Дзержинського. Згодом голов. інж. РУ ім. К. Лібкнехта. У 1941-1945 нач. рудника Таштагол у Гірській Шорії. Спромігся у 3 рази збільшити видобуток заліз. руди, застосував верстати глибокого буріння, нові методи вибух. робіт. З 1945 голов. інж. РУ ім. К. Лібкнехта. Керував відбудовою шахт "Нова", "Північна" ім. газ. "Правда". Почав видобуток руди у затиснутому середовищі, впровадив методи глибокого буріння. У 1948-1955 голов. інж. тр-ту "Уралруда". Суттєво збільшив видобуток руди. У 1955-1960 голов. інж. РУ ім. Дзержинського. Будував шахту "Гігант-Глибока". З 1960-1973 голов. інж. управління гірничо-видобувної промисловості

МЧМ УРСР. У 1964 брав участь і виступив з доповіддю на XVIII конгресі Фрайбурзької акад. Автор 48 наук. праць з проблем розробок залізоруд. родовищ. 28 авторських свідоцтв. Держ. прем. СРСР. Нагороджений орд. Леніна, Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора (3), ,"Знак Пошани", знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Шлак (від нім.), речовина, що утворюється під час металург. виробництва у ході плавильних процесів і покриває поверхню різного металу у домнах ком-ту "Криворіжсталь". Формується з руд. порід, флюсів.

Шлаковоз, металевий ківш, встановлений на залізнич. платформу, для перевезення рідкого доменного шлаку на к-ті "Криворіжсталь".

Шлакопереробний цех ком-ту "Криворіжсталь", створен. у груд. 1962. У 1982 діяло відділення домен. цеху № 1. У 1990-1995 існував кооператив "Сучасник". З 1999 має сучас. назву. Займається виробництвом будматеріалів, очистками шлакових ковшів. Діють установки грануляції домен. шлаків, з виробництва шлакової пемзи. Начальники В. М. Гарпенко, В. Є. Гриненко, А. С. Горбань, Г. С. Шепель, І. С. Ризницький, Б. М. Берест, А. Є. Романов.

Шламовідстійницьке урочище, Дзержинського лісництва Криворізьк. лісгоспу закладене у 1965. Пл. 120 га. Росте дуб, акація.

Шламосховище, місце складування відходів збагачення виникло у 50-х з початком діяльності гірничо-збагачувального виробництва. Загальна пл. 7,2 тис. га.

Шлик, довгий хвіст на козацькій шапці.

Шліф: 1. Тонко відполірована пластинка гірської породи або мінералу, пристрій для вивчення мінералів під мікроскопом у світлі, яке проходить, а також мінерального складу і структури гірських порід Криворіжжя. Товщина 0,02-003 мм. **2.** Зразок металу для мікроскопічного обстеження. Використовується на ком-ті "Криворіжсталь".

Шліхтубель, різновид столярного рубанка.

Шломенко Віктор Михайлович (16.3.1930, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1955). У 1951-1953 ст. майстер рем.-буд. цеху Єнакіївськ. металург. з-ду. У 1956-1958 ст. інж. ком-ту "Кривбасбуд". У 1958-1962 нач. тех. відділу, голов. інж. БУ № 1 тр-ту "Криворіжпівдаглобуд". У 1962-1966 ст. інж., ст. виконроб тр-ту "Криворіжіндустрбуд". У 1966-1969 голов. технолог, нач. техвідділу, у 1969-1972 голов. інж., у 1972-1979 керуючий тр-том "Криворіжсільбуд", у 1979-1983 заст. керуючого, у 1983-1985 голов. інж., у 1985-1990 керуючий тр-том "Криворіжсільбуд". Керував будівництвом об'єктів на Криворіжжі, уміло впроваджував нову техніку і технологію. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Шеляг, назва мідних монет, які вийшли з обігу і використовувалися у вигляді прикрас у давні часи на Криворіжжі.

"Шлягер", вокально-інструментальний ансамбль створен. у 2001 у скл. ПК ІнГЗК. Відвідують 18 чол. У програмі сучас. пісні. Керівник В. В. Беспалов.

Шлях (польськ.), степова дорога, яка проходила у р-ні півд. кордонів. Інколи на Криворіжжі шлях називали тюрським словом "сакма". За однією з криворізьк. легенд від "сакми" пішла назва річки Саксагань.

"Шлях до комунізму", багатотиражна газета Криворізьк. с/госп. колонії ім. Михайлика виходила у 1933-1941.

"Шлях до соціалізму", колгосп створен. у Лозуватці у 1930. У лют. 1933 голова кол-пу Ф. І. Шрамко взяв участь у І Всесоюз. з'їзді колгоспників. Під такою назвою існував до початку ВВВ.

"Шлях Леніна", колгосп організован. у 1930 селянами 2-го кварталу с. Лозуватка. Мав 600-700 га землі. Займався вирощуванням зернових, утриманням худоби. Вважався одним з кращих в Криворізьк. р-ні. Врожай пшениці у 1940 досяг 18 ц/га. Під час окупації пограбован. Відбудова почалася у берез. 1944. У 1950 об'єднав кол-пи ім. Ворошилова, Леніна, "Червона Зірка", "Червоний прапор", "Перемога", "Нове життя". Мав 3,5 тис. га землі. У 1960 реорганізован. у рад-п "Інгулецький".

"Шлях соціалізму", колгосп організован. у 1930 селянами 6-го кварталу с. Лозуватка. Мав 600-700 га землі. Займався вирощуванням зернових, утриманням худоби. Ліквідован. у 1950 шляхом приєднання до кол-пу "Шлях Леніна" на правах бригади.

Шляхове ремонтно-будівельне управління, створене у берез. 1971 на базі шлях. дільниці РБУ та дільниці експлуатаційно-лінійного управління автошляхів. Займається будівництвом та ремонтом шляхів Кр. Рогу. Мало 24 одиниці техніки, асфальтобетон. цех, працювало 115 чол. У 1971-1973 реконструйований комплекс асфальтобетон. з-ду, введен. реактор безкомпресор. одержання бітуму з гудрону. У 1972 створена дільниця, яка виконувала замовлення населення по асфальтуванню приват. дворів. На 1976 створена потуж. рембаза. У січ. 1986 на базі ШРБУ № 1 створене управління по ремонту, будівництву та експлуатації автошляхів, у той же час приєднується експлуатаційне лінійне управління автошляхів У січ. 1991 функції по утриманню доріг передані Криворізьк. ком-ту з благоустрою. У 1991 управління вийшло із скл. обл. тр-ту. У січ. 1998 діє база механізації з 97 одиницями техніки. Працює 223 чол.

Шляховий, провулок мкрн. Перемога Дзерж. р-ну. Закладен. у кінці 40-х. Розвитку набув у 50-60-х. Довж. 500 м. Пл. 2 тис. кв. м. Має 25 приват. будинків. Обслуговує 7 в/з.

Шляховий Никифор Костянтинович (26.10.1924, Кіровоград. обл. - 20.3.1986, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Зак. Дніпропетров. с/госп. ін-т (1969). Уч. ВВВ з жовт. 1943 у скл. 1 гв. мех. корпусу. У 1950-1955 голова кол-пу ім. Петровського (с. Красна Балка), згодом керував відділенням рад-пу "Веселі Терни". Умілий організатор с/госп. виробництва. Бронз. медаль ВДНГ (1967). Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

"Шляхом Жовтня", багатотиражна газета кол-пу "Комінтерн" Златоустівськ. сільради створена у 1957. Розповідала про життя кол-пу, людей, висвітлювала проблеми села. Мала тираж до 500 екз. Виходила щодекади.

Шляхта, польське дворянство за часів козаччини на Криворіжжі.

Шмагайло Володимир Григорович (20-ті, Кр. Ріг – 23.2.1945, Латвія). Авіатор. Зак. Чугуївське авіауч-ще (1943). Вихованець Криворізьк. аероклубу. Уч. ВВВ з квіт. 1943. Воював у скл. винищ. авіації. У боях збив 10 ворож. літаків. Представлявся до Героя. Загинув під час бою з ворож. бомбардувальниками в р-ні м. Лієпая. Останки знайдені у 1970 слідопитами СПТУ № 33 м. Лієпая під керівництвом М. П. Кобця. Похован. у м. Лієпая. Нагородж. орд. Червоного Прапора (2), Червоної Зірки.

Шмаківська, вулиця розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 920 м, ширина 7 м. Має 66 приват. будинків, проживає 105 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь залізнич. ст. Шмакове у Кр. Розі. Обслуговує 48 в/з.

Шмаківська 4-класна школа, відкрита на одноймен. руднику у 1904 у приміщенні робітнич. казарми, де спочатку займала 2 кімнати. Навчалось 20-30 дітей. Викладалися Закон Божий, рос. мова, арифметика. Серед вчителів сестри Ганзіни. У 1908 одержала приміщення на території сел. Покровське. Згодом стала основою для відкриття СШ № 32.

Шмаківський загін Червоної гвардії, сформован. восени 1917 з робітників і добровольців Шмаківськ. рудника. У верес. 1917 перехопив військ. ешелон на ст. Інгулець і здобув зброю. Кістяк загону скл. 50 чол. Охороняв промоб'єкти, брав участь у повстанні 8.1.1918. Згодом приєднався до загонів Червоної Армії. Серед організаторів А. Ф. Подшибіткін, П. К. Коваленко.

Шмаківський рудник, заснований у 1886 Півд.-Російськ. Дніпровськ. тов-вом на землях поміщика Шмакова на правому березі р. Саксагань. Спочатку діяв кар'єр, а потім вперше у Кривбасі започаткован. шахтний метод видобутку руди. На початку XX ст. рудник входив у десятку потужних підприємств Кривбасу. Видобував 8,5 млн. пудів руди при 260 працюючих. У 1913 видав 317 тис. т сировини. Зруйнован. за часів гром. війни. 1352 дес. на 36 років. У 1893-1896 через РУ проведена залізниця. Видобуток вівся кар'єрами №№ 1, 2. Роботи велися артілями по 40-50 чол. Працювали по 12 год. У 1908 введена перша

шахта. У 1909-1910 введені італійські перфоратори. У 1915 Рос.-Балт. тов-во відкрило клуб для інженерів. Заробіток гірників скл. 0,70 – 1,0 крб. за зміну. У роки революції і гром. війни припинив діяльність. Керуючий Г. Г. Георгій. Відродився у 1922 під ім'ям К. Лібкнехта.

Шмаков Валентин Петрович (1926). Засл. будівельник України. Зак. Ростов. буд. ін-т (1950). Працював у тр-тах "Керчметалургбуд", "Дзержинськбуд", очолював управління "Головметалургбуд" Мінбуду України. Брав участь у будівництві потужностей з-ду "Криворіжсталь". Вперше у світі запровадив метод насування укрупнених промблоків на нові фундаменти. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2).

Шмаков Лев Олександрович (30-ті XIX ст. - кінець 80-х XIX ст.). Землевласник. Мав військ. освіту. Служив у рос. арм. З 50-х володів землями на Криворіжжі. У 1873 здав в оренду 2 ділянки землі, де О. М. Поль почав геологіч. розвідку. На початку 80-х організував рудник власного імені. Доля невідома.

Шмакова поміщика маєток, побудован. у 60-х XIX ст. на півн. березі р. Саксагань на території сучас. Сакс. р-ну. Мав 2 цегляних житлобудинків. Існували алеї дерев, сад, парк, басейн з фонтаном. В одному будинку жили Шмакови, в іншому - сестра поміщиці з чоловіком Полторацьким, який утримував великий вольєр для мисливських собак (спеціальна обслуга доглядала та дресирувала собак. Вони брали участь у полюванні з участю рос. царів). Поблизу обійстя розташовувався тік, куди звозили зерно з ланів Шмакових. Після обмолоту його зберігали у великих амбарах. Обслуга проживала в окремих будинках. Поблизу і навкруги маєтку розташовувалися толоки, де випасалася худоба поміщиків.

Шмакове, залізнична станція Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці на перегоні ст. Вечерній Кут-ст. Карнаватка. Відкрита у 1886. Вантажна, транзитна станція. Одна з найстаріших у Кривбасі.

Шмалько Лариса Миколаївна (22.9.1956, Криворіжжя). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. коксохім. тех-м (1982). З 1978 машиніст насосної станції підприємства "Кривбаспромводопостачання". Передовик, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Шматов Сергій Володимирович (2011.1960, Кр. Ріг). Керівник правоохоронців. Зак. Укр. юр. акад. (1994). У 1980-1983 слюсар ІнГЗК. У 1983-1992 постовий, курсант, нач. відділення, заст. нач. Інгулецьк. РВВС. У 1994-1997 нач. кримінал. міліції Дзерж. РВ. З січ. 1997 нач. Інгулецьк. РВ. Організатор боротьби із злочинністю в Дзерж. і Інгулецьк. р-нах.

Шмельова Валентина Костянтинівна (14.3.1940, Одеса). Пром. керівник. Зак. Одес. тех-м харчової промисловості (1958). З 1958 технолог, мікробіолог, нач. цеху Криворізьк. хлібоком-ту № 2/ВАТ "Криворіжхліб". Стояла біля витоків підприємства. Одна з найдосвідченіших пекарів Криворіжжя. Виховала кілька поколінь пекарів.

Шмига, обертове колесо у млинах ін. у давнину на Криворіжжі.

Шмигування, збирання ягід терну, глоду ін. у давнину на Криворіжжі.

Шмідт Захар Юхимович (1922, Крим). Військ. будівельник. Зак. Урюпінськ. військ.-інж. уч-ще (1942). Уч. ВВВ з верес. 1942 у скл. 82 СП 33 СД. Після війни служив в інж. військах. Будував важливі об'єкти, серед них космодром Байконур, аеропорт Бориспіль. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки (2).

Шмідт (Фаненшмідт) фон Захар Захарович (XVIII ст.). Історич. особа. Один з будівників Миколаєва. Капітан рос. армії. У 1791-1792 керував видобутком сланців у Кр. Розі.

Шмідта, вулиця житломасиву Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. і мала назву Киптілівка на честь родини однієї із засновників вулиця Киптіліва. Серед перших жителів Кравці, Бойки, Кучми, Дядиченки, Шаблії. Проживали в основному гірники. У 1934 споруджена риббаза. У 1954 підприємство тов-ва сліпих. У 1963 на розі вул. Шмідта і Шевченка відкрита СШ № 2. Довжина 1,0 тис. м. Заасфальтована. Названа

на честь ватажка повстання на крейсері "Очаков" у 1905 Шмідта Петра Петровича (17.11.1867, Одеса - 19.3.1906, о. Березань). Капітан 2-го рангу ЧФ, один з керівників повстання у Севастополі у 1905. Розстрілян. за вироком царськ. суду. Обслуговує 72 в/з.

Шнайдер Олексій Олександрович (1922 - січ. 1968, Кр. Ріг). Держ. керівник. Освіта вища. Уч. ВВВ. Брав актив. участь у відродженні профтехосвіти у Кр. Розі. Працював директором СПТУ № 27. У 1957-1961 голова Дзерж. райради і райвиконкому. Керував благоустроєм р-ну, будівництвом житла. Згодом працював у профтехосвіті. Вів громадську діяльність.

Шніпер, мед. інструмент для кровопускання у давні часи на Криворіжжі.

Шнуровка, спеціальне шило для шнурування футбольних м'ячів у 20-70-х на Криворіжжі.

Шнюков Євген Федорович (26.3.1930, Архангельськ). Акад. НАН України (1982). Проф. Д.Г/М.Н. (1965). Зак. Київ. ун-т (1953). У 1953-1972 наук. співробітник Ін-ту мінерал. ресурсів. З 1977 директор Ін-ту геологіч. наук України. Автор 260 наук. праць, 17 монографій, 6 книг. Вивчав хім. скл. магнетиту, сульфідів, піротину на родовищах Кривбасу. Керівник 8-томної праці про Чорне, Азовське моря. Держ. прем. України (1989), прем. ім. Вернадського. Нагороджж. орд. "Знак Пошани".

Шовковий Володимир Васильович (6.11.1953, Брянська обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Горьковськ. вищу школу МВС (1980). В системі МВС з 1975. Міліціонер, інспектор, нач. відділення, заст. нач. Інгулецьк. РВВС. У 1992-1997 нач. Ц.-Міськ. РВВС. Перший керівник податкової міліції Кр. Рогу (1997-1999). З 2001 нач. відділу кадрів, заст. нач. податкової інспекції Кр. Рогу.

Шовковиця, тутове дерево, морва, рід шовковицевих. Стовбур міцний, гірки розлогі. У Кривбасі з'явилася у 1910-1912. Розведена із розсадника у с. Братолюбовка (сучас. Кіровоград. обл.) і Катеринослав. лісництва під Нікополем. На Криворіжжі розповсюджена чорна і біла. Плоди корисні, лікувальні. Теплолюбна. Використовується для розведення шовкович. шовкопряда.

Шокало Йосип Павлович (1882, Лозуватка - ?). Уч. рев. подій. Освіта початкова. Працював у с/госп. Уч. 1-ї світ. війни у скл. артчастин. У лист.-груд. 1919 ком-р повстанськ. загону с. Лозуватка. Подальша доля невідома.

Шовкун Анатолій Миколайович (14.1.1963, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1981 пом. машиніста, машиніст екскаватора, майстер, нач. дільниці рудника ПівдГЗК. Умілий організатор виробництва. Переможець змагань. Нагороджж. знак. "За заслуги перед містом".

Шокальського, вулиця житломасиву Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-70-х. До 1975 мав назву провулок Юних комунарів. Довж. 1, 24 тис. м, ширина 7 м. Має 72 приват. будинки. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. океанографа Шокальського Юлія Михайловича (17.10.1856, Петербург-26.3.1940, Ленінград). Географ і картограф, почес. чл. АН СРСР (1939). Зак. Мор. акад. (1880). У 1910-1930-професор Військ.-мор. акад. і Ленінград. ун-ту (з 1925). Президент Географіч. тов-ва СРСР (1917-1931). У 1923-1927 керівник океанографіч. експедиції на Чорному морі. Автор і редактор ряду карт та атласів. Обслуговує 1 в/з.

Шолєнков Іван Якович (20.11.1932, Курська обл.). Засл. металург України (1984). Зак. Дніпропетров. металург. тех-м (1965). У 1951-1953 підручний горнового. З 1953 газівник з-ду "Криворіжсталі". У 1971-1975 брав участь у будівництві металург. з-ду в Єгипті. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Почес. металург. Нагороджж. орд. Леніна.

Шоломниця (Scutellaria), рід трав'янистих рослин родини губоцвітих. Багаторічні рослини або півкущики. Квітки в китицевидних суцвіттях або поодинокі, пазушні. Віночок з довгою, при основі звичайно колінчасто зігнутою і догори черевцевидною розширеною трубочкою й шоломовидною верхньою губою; нижня губа 1-лопатева, цілісна. З дикорослих видів на Криворіжжі поширена **Ш. звичайна**, багаторічник 10-50 см заввишки з поодинокими голубувато-фіолетовими квітками. Цвіте VI-IX. Часто зустрічається по берегах водойм. Рослина лікарська. Ш. з. виявляє гіпотензивну,

седативну, сечогінну, в'яжучу і кровоспинну дії. Як декоративні грунтопокривні рослини у Криворізьк. ботсаду культивуються напівчагарнички **Ш. альпійська** та **Ш. східна.** Ш. альпійська - стебло гіллясте, висхідне, вис. 20-25 см, утворює пишні кущі 30-40 см у діам. Листки дрібні, зелені, густооблистяні. Суцвіття колосовидне з 16-22 квіток. Квітка лілово-блакитна, пістрява, лілово-біла. Цвіте IV-VII. Дає самосів. Рекомендують для рокаріїв, задернування схилів. Ш. східна - листяно-декоративна, грунтопокривна рослина вис. 5 см. Багаточисельні сланкі, вкорінюючі багаторічні пагони щільно притиснуті до грунту. Листки зверху сіро-зелені, знизу - білоповстисті, великогородчасті. Квітки жовті 0,8-1,2 см у діам., у небагатоквіткових суцвіттях. генеративні пагони небагаточисельні. Цвіте V-VII. Розмножують насінням та поділом куща. Рекомендують для рокаріїв, міксбордерів. У культурі Криворіжжя розводять ще й **Ш. байкальську** як лікарську та декоративну рослину.

Шомпол, металевий стержень, що використовувався для заряджання зброї через дуло, зараз використовується для чищення та змащування вогнепальної зброї.

Шопена, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мав назву проїзд Воровського. Довж. 198 м, ширина 5 м. Пл. 950 кв. м. Названа на честь польс. композитора Шопена Фрідеріка Францішека (1810, Варшава-17.10.1849, Париж). Автор концертів, п'єс для фортепіано з оркестром, полонезів, балад. Жив у Парижі.

Шопяк Наталя Яківна (8.2.1956, Челябінська обл.). Поетеса. Зак. Урал. ун-т (1978). У 1971-1978 літ. співробітник міського радіо у Копейську. У 1979-1986 редактор газ. "Механизатор" Копейськ. машбуд. з-ду. З 1997 зав. відділом культури газ. "Шахтар Кривбасу". Вірші пише із шкільних років. Захоплюється лірикою. Друкувалися у періодич. пресі, поетич. збірниках. Автор збірок "Разноцветные мгновенья", "Здравствуй, ветер". Ведуча творч. вітальні газ. "Шахтар Кривбасу", одна з організаторів авторськ. фестивалю муз.

Шори, деталь кінської упряжі у давнину на Криворіжжі.

Шоріна, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 30-х. Розвитку набула у 50-х. До 1975 мав назву провулок 2-й Ентузіастів. Довж. 199 м, ширина 9 м. Має 56 приват. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь уч. гром. війни Шоріна Василя Івановича (1870/71-1938). Полковник рос. арм. Уч. 1-ї світ. війни. Під час гром. війни командуючий армією, фронтом. Один з керівників боротьби з денікінцями в Україні. Жертва сталінськ. репресій. Обслуговує 99 в/з.

Шоріна Галина Дмитрівна (20.5.1938, Архангельська обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1962-1993 доярка рад-пу "Веселі Терни". Майстер високих надоїв молока. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Шорник, людина, яка шила кінську упряж, збрую. Професія відома з давніх часів й існувала на Криворіжжі до початку 60-х.

Шорникова Олександра Степанівна (4.5.1924, Ленінград. обл.). Науковець. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1951). У 1942-1944 у скл. військ.-буд. поїзда. У 1951-1956 нач. збагач. фаб-ки РУ ім. Комінтерну. У 1956-1986 наук. співробітник, вчений секретар ін-ту "Механобрчормет". Канд. тех. наук (1970). Автор 39 праць з проблем збагач. руд Чіатурськ. родовища, країн РЕВ. Уч. міжнарод. конференцій.

Шорстка, кухонна тертушка у давнину на Криворіжжі.

Шорц, смугаста спідниця у давнину на Криворіжжі.

Шосе (шосейна дорога), автомобільна дорога з твердим покриттям збільшеної ширини. У Кр. Розі існують Миколаївське, Дніпропетровське ш.

Шоста гвардійська штурмова авіаційна дивізія (6 гв. ШАД), сформована у серп. 1942 у р-ні Сталінграда, як 290-та ШАД у скл. 4-х авіаполків. На озброєнні мала літаки Іл-2. Бойове хрещення прийняла у груд. 1942 під Сталінградом. Визволяла Богучар, Старобельськ, Слав'янськ, Краматорськ, брала участь у Курській битві. 24.8.1943

одержала почес. звання гвардійська. Прикривала назем. війська у боях за Дніпропетровськ, Запоріжжя. 14.10.1943 удостоєна почес. найменування Запорізької. Брала участь у визволенні Кр. Рогу, діяла у складних погодних умовах і здійснила до 300 б/вильотів. За визволення Львова нагородж. орд. Б. Хмельницького 2 ст. Визволяла Рава-Руську, Володимир-Волинський. Бойовий шлях закінчила у Берліні. 4.6.1945 нагородж. орд. Червоного Прапора. За роки війни провела 10549 б/вильотів, налітала 11,4 тис. год. Мала 12 подяк Верховного Головнокомандуючого. Виховала 12 Героїв Рад. Союзу, 1385 чол. нагородж. орд. Після війни перетворена на авіатранспортне з'єднання, яке перебуває у лавах Збройних Сил України. Ком-р генерал-майор авіації П. І. Мироненко.

Шоста дитячо-юнацька спортивна школа, відкрита у червні 1981. Пл. 957 кв. м. Серед спеціалізацій - плавання, волейбол, шахи, легка атлетика. На час заснування відвідувало 1,4 тис. чол., працювало 17 чол. Діють 25 секцій, серед них 17 з плавання, 3 - волейболу, 3 - легкої атлетики, 2 - шахів. Відвідує 600 чол., працює 9 чол. Розташована на вул. Невській Жовт. р-ну. Директори В. М. Корозов, А. М. Волошин, С. П. Пеньков.

Шоста зенітно-артилерійська дивізія РГК, сформована у жовт. 1942 в Москві у скл. 146, 366, 516, 1062 зенітних полків. На озброєнні мали гармати 37,85 мм. Бойове хрещення прийняла у берез. 1943 в р-ні ст. Міллерове, де прикривала розгортання 5 гв. ТА. Брала участь у Курській битві. Визволяла Харків, Полтаву, П'ятихатки. У жовт.-груд. 1943 прикривала дії 5 гв. ТА на Криворізьк. напрямку. Під час Корсунь-Шевченківськ. битви збила 43 літаки, один з вищими нім. офіцерами. 26.2.1944 удостоєна почес. найменування Корсуньська. Визволяла Умань, Борисов, Мінськ, Прибалтику, Щецин. Нагородж. орд. Суворова 2 ст., одержала почес. найменування Червонопрапорна. Збила до 500 літаків. Більше 3 тис. бійців і командирів нагородж. орд. і медалями. Ком-р Г. П. Межинський.

Шоста міська лікарня, відкрита у груд. 1964 на базі медсанчастин РУ ім. Фрунзе та ім. XX партз'їзду. Мала стаціонар на 200 ліжок, цехову поліклініку, 6 дільниць. Проводить профілактику серед населення, надає медичну допомогу. У 1965 в результаті реструктуризації кількість ліжок зросло до 460. У 1973 відкриті кафедри терапії на 120, хірургії на 120, щелепно-лицевої хірургії на 60 ліжок. У 1974 організован. патологоанатоміч. центр. Складається з урологічн., травматологіч., хірургіч., терапевтич. (2), інфекційного, гінекологіч., ЛОР, неврологіч., туберкульозного відділень. У 2001 діяли 230 ліжок, поліклініка на 735 відвідувань щодня. Працювало 66 лікарів, 178 серед. медич. персоналу. Поліклініка обслуговує 40 тис. чол.

Шоста музична школа, відкрита у жовт. 1963 в Інгулецьк. р-ні. Спочатку діяла як вечірня. Навчалося 205 чол. з житломасиву ПівдГЗК. Діяв хор під керівництвом Ю. Ю. Капітонова. На її базі у 1965 створена дитяча муз. школа, де навчалося до 300 чол. Діють фортепіанне, оркестрове, муз.-теоретичне, народ. інструментів, вокально-хорове відділення. Створені хор молодших і старших класів, квартет, народ. інструментів і камерний оркестри. З 1991 діють філії в СШ № 81, на мкрн. Східний-2. За роки існування підготувала до 1 тис. музикантів. Працює 23 викладачі. Директори Ю. Ю. Капітонов, О. М. Латкова.

Шоста-"сліпа", малопотужна, допоміжна шахта рудника "Більшовик". Діяла з кінця 20-х до 1941. Проводилися підготовчі роботи по видобутку руди ш. "Більшовик" на 323 м горизонті.

Шоста стоматологічна поліклініка, відкрита у верес. 1977 у Терн. р-ні. Має 2 терапевтич., дитяче, ортопедичне відділення, рентген, фізіотерапевтич. кабінети. Працює 35 лікарів, 53 медсестер. Головні лікарі В. М. Старосільська, С. П. Глушко, С. В. Чанчиков, М. М. Бацко.

"Шоста", шахта ШУ ім. К. Лібкнехта введена у 1935 у центр. частині 2-го Сакс. рудного пласту. Мала малу потужність. У серп. 1941 підірвана і затоплена. Відбудована у жовт. 1944.

Шоста шахта Стародобровольського рудника, закладена на землях поміщика В. В. Добровольського на початку XX ст. Мала незначну потужність. Належала Акціонерному тов-ву Криворізьк. заліз. руд.

Шоста шахта Ушаковського рудника, закладена на землях поміщика Ушакова у 1899. Стала до ладу у 1903. Відпрацьовувала нижні горизонти Інгулецьк. родовища. Мала дерев'яний копер, підйомну машину, кліть на 1 т, глибина ствола 129 м. Потужність до 50 тис. т руди. За час експлуатації видобула до 1 млн. т. Закрита з початком гром. війни.

Шостаковича, вулиця розташована у центр. частині Жовт. р-ну. Закладена на початку 50-х. До 1975 мав назву провулок Невський. Розвитку набула у 60-70-х. Довж. 1,4 тис. м, ширина 9 м. Має 23 держ. будинки, проживає 600 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь композитора Шостаковича Дмитра Дмитровича (25.9.1906, Петербург-9.8.1975, Москва). Герой Соц. Праці. Проф. Ленінград. і Моск. консерваторій. Серед творів опера "Катерина Ізмайлова", 7-а Ленінградська симфонія ін. Обслуговує 61 в/з.

Шостий відвал ПівнГЗК, сформован. у 1961-1966 шляхом вивезення породи, сланців, малорудних кварцитів з Першотравнев. кар'єру. Півн. борт розташован за 2,8 км від ст. Сировинна. Довж. 400 м, ширина 130 м. Пл. 5,2 га, вис. 8 м. Запаси 390 тис. куб. м.

Шостий відвал ЦГЗК, сформован. у 1968-1975 шляхом вивезення осадкових порід, сланців, малорудних кварцитів з кар'єру № 2. Розташован. на півн.-захід. борту кар'єру № 2 в зоні обрушення шахт РУ "Суха Балка". Довж. 400 м, ширина 250 м. Пл. 10 га, висота 7,2 м. Запаси 598 тис. куб. м.

Шостий гвардійський повітрянодесантний полк, сформован. у груд. 1942 на базі 9 ПДБр в м. Тейкове Іванов. обл. Бойове хрещення прийняв у скл. 1 гв. ПДД у січ. 1943 під час формування р. Ловать і ліквідації "Дем'янського котла" на Півн.-Захід. фр. Вів бої під Старою Русою, форсував Дніпро, визволяв П'ятихатки. У жовт.-лист. 1943 відзначився у боях на Криворіжжі, визволяв села Недайвода і Лозуватка. Особовий склад уміло відбивав атаки ворожих танків. Визволяв Кіровоград, Черкас. обл., Дубоссари, вів бої в Румунії, Угорщині, бойовий шлях закінчив в Брно. Брав участь у війні з Японією. Здійснив похід через Великий Хінган до Порт-Артура. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р підполковник П. Г. Зарва.

Шостий з'їзд російських природознавців і лікарів, відбувся у Петербурзі у груд. 1879. Доповідь зробив криворізьк. геолог С. О. Конткевич. Повідомив про поклади руд та будову родовища на околицях Кр. Рогу.

Шостий трамвайний маршрут, відкрит. у 1958. З'єднав вул. Українську з НКГЗК. Довж. 23 км. Проходить вул. Українською, Широківською, Леніна, Каховською, пр. Південний, Г. Романової, Аврори.

Шостий тролейбусний маршрут, відкрит. у 1965. З'єднав ш. "Гігант" зі ст. Кр. Ріг-Головний. Довжина 21 км. Проходить вул. Іллічівською, пр. Миру, Гагаріна, Дніпропетров. шосе, Вечірньокутською.

"Шотландка", народ. назва тканини у клітинку.

Шоу-балет К. Білоусова, створен. у 1997 у складі ПК ком-ту "Криворіжсталь". До скл. входять 8 дівчат. Дипломант багатьох фестивалів і конкурсів. У репертуарі класика і сучас. композиції.

Шохін Володимир Миколайович (3.10.1929, Тамбов. обл.). Проф. (1972). Д. Т. Н. (1972). Зак. Моск. гірнич. ін-т (1952). У 1956-1974 ст. викладач, доцент, професор кафедри збагачення Магнітогорськ. гірничо-металург. ін-ту. У 1974-1978 зав. кафедрою збагачення КГРІ. Автор 105 наук. праць.

Шпагат, мотузка для зв'язування снопів, якими вкривали дах хати (стріху) у давнину на Криворіжжі.

Шпагіна, вулиця житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. До 1975 мав назву провулок Олімпійський. Довж. 567 м, ширина 7 м. Має 29 приват. будинків, проживає 103 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження.

Названа на честь конструктора зброї Шпагіна Георгія Семеновича (29.4.1897, Владимирська обл.-6.2.1952). Герой Соц. Праці (1945). Створив автомат ППШ. Держ. прем. СРСР (1941). Обслуговує 17 в/з.

Шпак (Sturnus), птах родини шпакових. Довж. 20-24 см, вага 65-85 г. Дорослий птах забарвлений у чорний колір з блискучим металевим відливом. Крила та хвіст бурі. На Криворіжжі зустрічаються повсюдно. Перелітний птах, тримається великими зграями. Гніздо в дуплах, шпаківнях. Кладка у квіт.-червні з 5-7 яєць. Живиться комахами.

Шпака, вулиця житломасиву ПівдГЗК. Забудова почалася у 1962 у зв'язку з розвитком НКГЗК. До груд. 1975 мала назву вулиця 2-а Югоківська. Довж. 500 м. Має 47 приват. будинків. Названа на честь відом. хіміка, Героя Соц. Праці Шпака Володимира Степановича (20.2.1909, Псков). Акад. АН СРСР. Автор праць з органіч. хімії. Обслуговує 22 в/з.

Шпаківня, споруда у садах, лісосмугах для перебування шпаків з ранньої весни і до пізньої осені. Виготовляється школярами, любителями природи. Існують різні форми. Сприяють збільшенню популяції шпаків на території Криворіжжя.

Шпакове, панський маєток поміщика Шпака існував на території сучас. дачних садиб поблизу с. Новолозуватка Грузьк. сільради з кінця XIX ст. до початку гром. війни. Існувала економія з хатинами для найманців з садом, ставком, стайнею, млином, псарнею ін. Пограбована під час рев. подій 1905 і 1917.

Шпаковський Володимир Трохимович (25.12.1925, Миколаїв. обл. - червень 2000, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1960-1987 машиніст насосної, майстер, бригадир ремонтників підприємства "Кривбаспромводопостачання". Передовик, ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагороджений орд. "Знак Пошани".

Шпаковський Франц Костянтинович (2.9.1935, Мінська обл.). Винахідник. Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1980). З 1957 електрослюсар з-ду “Криворіжсталь”. Автор більше 1 тис. рацпропозицій. Володіє 25 спеціальностями. Серед винаходів - дистрибуторний годинник для контролю плавки на конверторі № 1, паперорізальна машина для різання рулон. паперу до 500 кг, фрезер. інструменти. Створив моделі годинників з боєм.

Шпала, дерев'яний брус, на який вкладаються рейки. Використовуються на шахтах, рудниках, підприємствах Кр. Рогу та залізниці для організації руху рейкового транс-ту. Ш. бувають залізобетонні, струнобетонні, порожнисті.

Шпарій Петро Матвійович (12.7.1949, Івано-Франк. обл.). Засл. металург України (1989). Освіта середня. З 1966 сортувальник, слюсар, вальцювальник СПЦ № 2 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, переможець змагань, ударник п'ятирічок.

"Шпаргалка", газета заснована приват. підприємством "Автор" у серп. 1998. Розраховувалася на дітей та школярів. Вийшло 2 номери тиражем 5 тис. екз.

Шпардичка, абразивний брусок, а згодом і наждачний папір у давнину на Криворіжжі.

Шпат, хвороба суглобів коней у давнину на Криворіжжі.

Шпинат (Spinacia), рід рослин родини лободових. Батьківщина - Півд.-Захід. Азія. На Криворіжжі в овочівництві поширений **Ш. городній,** 1-річна трав'яниста рослина. Стебло пряме 25-30 см. Листки довгочерешкові, трикутно-списовидні. Квітки 1-статеві, дрібні, чоловічі - зеленою оцвітиною, зібрані в колосовидно-волотюваті суцвіття, жіночі - безоцвітини, зібрані густими клубочками. Плід - горішок. Цвіте VI-VIII. Культивують як овочеву рослину. Посилює перистальтику кишок, виявляє легку проносну дію.

Шпинель (від нім. - невеликий лип), мінерал класу оксидів. Колір червоний, рожевий, жовтий, синій. Блиск скляний У Кривбасі дуже рідкий. Знайден. у силікат. мармурах Півн. руд. р-ну. Досліджували М. Г. Дяченко, Д. Д. Бойко, Л. Д. Юр'єв.

Шпинь, побутовий цвях без голівки у давні часи на Криворіжжі.

Шпичак, невеличка загострена паличка, вистругана з дерева, яку використовували замість вилки для їжі. Побутувала на Криворіжжі до широкого розповсюдження вилок.

Шпички, давня назва сірників на Криворіжжі.

Шпігель Генріх Давидович (1937, Київ). Засл. будівельник України. Зак. Київ. автошлях. ін-т (1960). У 1960-1972 майстер, виконроб, нач. дільниці, голов. інж. СУ тр-тів "Дніпроспецбуд", "Укрдіпроспецбуд". У 1972-1993 нач. КСУ № 580 тр-ту "Укрбурвод". З 1999 ген. директор ЗАТ "Фундамент". Брав участь у будівництві ЦГЗК. Акад. Акад. будівництва України. Нагородж. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Шполянська, вулиця розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. Довж. 400 м, ширина 9 м. Має 116 приват. будинків, проживає 256 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Шпола у Черкас. обл. (Україна). Обслуговує Залізничне в/з.

Шпунтубель, різновид столярного рубанка.

Шпур, циліндрична порожнина діам. до 75 мм, довж. до 5 м, пробурена у гірничій породі. На Криворізьк. родовищі застосовується для розміщення зарядів вибухівки ін.

Шрамко Анатолій Миколайович (1929, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1946-1949 моторист Дніпропетров. порту. З 1954 працював трактористом у системі Криворізьк. райсільгосптехніки. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шрамко Марія Григорівна (1898, Криворіжжя - 1963, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Одна з організаторів жіночого руху, культурних закладів у с. Лозуватка. Уч. гром. війни. Брала участь в організації кол-пів. Працювала заст. голови Лозуватськ. сільради. У лип.-серп. 1941 керувала евакуацією колгосп. майна на схід. Організатор відбудови с. Лозуватка після війни.

Шрамко Митрофан Кирилович (4.7.1882, Криворіжжя - трав. 1971, там же). Георгіївський кавалер. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. Вів одноосібне госп-во. Уч. 1-ї світ. війни у скл. арт. частин. Брав участь у боях у Галіції. За мужність і героїзм удостоєн. Георгіївських хрестів 2-4 ст. Уч. гром. війни. З початку 20-х проживав у с. Глеюватка. Брав участь у створенні кол-пу ім. Сталіна. Працював пасівником.

Шрамко Оксана Іллівна (6.9.1961). Діяч культури. Зак. Київ. консерваторію (1986). З 1986 викладач кафедри теорії музики Криворізьк. педін-ту. Канд. філософ. наук (1998). Автор праці з проблем естетики, філософії та муз. педагогіки. Виховала багато проф. музикантів, лауреатів конкурсів.

Шрамко Сергій Миколайович (15.9.1938, Алтай). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1971). Ветеран ПівдГЗК. У 1961-1976 ст. агломератник, нач. зміни, дільниці аглоцеху. У 1976-1979 працював у Єгипті. З 1979 нач. дільниці, цеху ПівдГЗК. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шрамко Федір Іванович (1893, Криворіжжя - 1962, там же).Сільгосп. керівник. Освіта середня. Наймитував, працював на шахтах Кривбасу, вів одноосібне госп-во. Уродженець с. Лозуватка. Брав участь у формуванні загонів Червоної Гвардії. Уч. гром. війни у скл. 1 КА. У 1929 організував кол-п "Шлях соціалізму" (4-5 квартал с. Лозуватка). Очолював госп-во до 1941. Уч. І з'їзду колгоспників-ударників. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Керував евакуацією колгосп. майна на схід. Брав участь у відбудові с. Лозуватка після війни. Похован. у с. Лозуватка.

Шрамко Христина Артемівна (берез. 1890, Криворіжжя - 80-ті, там же). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1929-1941 бригадир дільничної бригади кол-пу "Зелене поле". Одна з його організаторів. Делегат ІІ Всесоюз. з'їзду колгоспників-ударників (1935). Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Ударник перших п'ятирічок, стахановка. Під час окупації с. Чкаловка переслідувалася гітлерівцями. Брала участь у відбудові кол-пу. Похована у с. Чкаловка.

Шрамко Ярослав Владиславович (21.2.1963, Кр. Ріг). Д.Ф.Н. (1998). Зак. Моск. ун-т (1987), аспірантуру МДУ (1990). З 1990 ст. викладач, доцент кафедри філософії Криворізьк. педін-ту. У 1996-1998 стажувався при Ін-ті філософії Берлін. ун-ту (Швеція). Чл. Асоціації аналітич. філософії (Мюнхен), редколегії книжкової серії "Логічна філософія" (Берлін). Уч. міжнарод. конференцій в Швеції, Франції, Італії, Бельгії. Автор

30 наук. праць з проблем аналітич. філософії, методології, некласичної логіки. Співавтор підручників "Логіка: наука і мистецтво" (1992), "Експрес-логіка" (1997).

ШС, шахтний звукосвітловий сигналізатор, створен. спеціалістами ін-ту ВНДІ БПГ на початку 80-х. Призначен. для безпеки маневрових робіт на підземних виробках. Використовується для подання сигналу під час руху вагонеток, огородження небезпечних ділянок. Випробуван. на шахтах РУ ім. Фрунзе, Кірова.

Штаб будівництва оборонних споруд, діяв у лип.-серп. 1941. Організовував роботи по створенню фортифікаційних споруд навколо Кр. Рогу - від Широкого до Лозуватки. Поділявся на два штаби. Один у Широкому, другий у Кр. Розі. Нач. штабу К. В. Кудряшов. Члени І. М. Сіренко, Д. З. Скирко, Н. А. Шильман. На оборон. роботах працювало до 200 тис. чол.

Штаб оборони Кр. Рогу, від нападу загонів Григор'єва утворен. у трав. 1919. Організован. 13. 5. у скл. О. Балаки, Ф. Бондаренка, П. Крижановського, П. Мануйлова, Б. Подзорова, Ф. Романовського, Г. Сирічка. Проводив патрулювання, виловлював прихильників Григор'єва, формував військ. частини. Існував до кінця трав. 1919 у будинку по вул. Базарній (вул. Жовтнева, 12).

Штаб повстанців проти комуни, діяв у Кр. Розі під час нападу збройного формування Шаповала на центр Кр. Рогу. Розташовувався у приміщенні пивоварного з-ду Кофмана. Розгромлен. під час операції проти нападників.

Штабам 41 і 147 стрілецьких дивізій меморіальна дошка, відкрита у трав. 2000 на буд. № 58 по вул. Леніна у Ц.-Міськ. р-ні. Напис на граніті свідчить, що у цьому будинку розташовувалися штаби 41 і 147 дивізій, які відзначалися у боях під Рава-Руською та Києвом.

Штабу 3-го Українського фронту генерала армії Р. Я. Малиновського меморіальна дошка, встановлена у 1967 на приват. будинку по вул. Чередниченка, 12 (Ц.-Міськ. р-н). Тут у березні 1944 розташовувався командний пункт ком. фронту. Звідси він керував проведенням Березнегувато-Снігурівськ. операцією. Тоді будинок належав до вул. Металістів, 10, де проживала сім'я Красовських.

Шталаг № 338, гітлерівськ. концтабір для рад. військовополонених, організован. під час окупації Кр. Рогу на території сучас. заводу стінових матеріалів. З лип. 1942 тут перебували захисники Севастополя. За побіжними підрахунками тут знайшли смерть від 5 до 10 тис. чол. Люди піддавалися тортурам, знущанням. Діяв підпільний комітет. У жовт. 1943 відбулася масова втеча в'язнів. Табір знищен. з приходом рад. військ. У трав. 1990 на місці шталагу встановлена стела у вигляді брами, обперезаної колючим дротом. Автори меморіалу скульптор О. В. Васякін, архітектори С. В. Теплоухов, Ю. П. Сич. Під час відкриття монумента була присутня делегація Севастополя. Щоранку 22 червня тут відбувається мітинг-реквієм пам'яті жертв фашизму.

Штамбург, знаряддя праці гірників Кривбасу у кінці XIX - початку XX ст. Являло собою бур у 4-5 м. На ударному кінці мав спеціальний доломітове лезо. Спочатку бур пробурювали буром з допомогою "киянки" до 1 м, а потім брали Ш. 2 гірники і руками ударяли по 2 шпурам.

Штанцель Едуард Анатолійович (29.10.1948, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. ун-т (1973), Нац. тех. ун-т (2001). У 1973-1995 нач. сектора конструкторськ. бюро з-ду “Восход”. У 1995-1999 нач. відділу перспектив. розробок, з 1999 чл. спостережної ради, з 2001 ген. директор ВАТ "Констар". Канд. тех. наук (2001). Умілий організатор виробництва. Автор наук. праць з проблем машинобудування.

Штанько Людмила Олександрівна (14.1.1949, Кр. Ріг). Науковець. Зак. КГРІ (1975), Моск. патент. ін-т (1986). З 1968 лаборант, ст. інж., зав. патент. лабораторією, вчений секретар НДГРІ. Канд. тех. наук. Автор 46 наук. праць, 9 винаходів.

Штанько Пилип Феофанович (2.7.1905, Черкас. обл. - 20.4.1993, Мелітополь). Герой Рад. Союзу (13.9.1944). Зак. курси "Постріл" (1941). Працював у селі. В арм. з 1927. Уч. ВВВ з червня 1941. На чолі 56 мотобригади 23 ТК визволяв Кр. Ріг. Відзначився в боях за

Любимівку. Війну закінчив у Брно. В арм. до 1955, полковник. Трагічно загинув. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (3), Суворова 2 ст., Б. Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2).

Штап, фігурна частина столярного рубанка.

Штаферук Іван Зотович (1902 - 26.1.1976, Кр. Ріг). Член СЖУ (1934). Зак. Уманську політшколу (1923). З 1923 на парт. роботі. У 1927-1932 заст. редактора газ. "Червоний гірник". З 1932 редагував багатотираж. газ. "Темпи вирішують". Згодом зав. сектором преси Дніпропетров. міськкому КП(б)У, редактор газ. "На страже Родины" Далекосхід. армії. Уч. ВВВ у скл. Півд.-Захід., Брянськ., Сталінград., 4-го Укр. фронтах. З 1946 кор. газ. "Радянська Україна" у Дрогобич. обл., зав. відділом Немирівськ. райкому КП(б)У. У 1947-1962 заст. секретаря парткому, голова профкому тр-ту "Криворіжбуд". Газ. "Червоний гірник" заснувала прем. ім. Ш. для кращого робкора. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Штаферука І. З. робкорівська премія, заснована у 1989 спільною постановою редколегії газ. "Червоний гірник" та міськ. організації Спілки журналістів України. Вручається щорічно кращому робкору "ЧГ" разом з дипломом і цінним подарунком.

Штейгер, майстер з проведення гірнич. робіт на шахтах і рудниках Криворіжжя у давні часи.

Штейн Еразм Рафаїлович (1918(?), Одес. обл.). Американ. проф. Син Р. Ф. Штейна. Зак. Дніпропетров. муз. уч-ще. (1937), Меритопський коледж (1953). З 1929 жив у Кр. Розі. Навчався у школі рудника ім. Чубаря. У 1941-1943 заст. директора, муз. керівник драмтеатру. У 1943 насильно вивезен. до Судет. З 1945 проживає в США. Професор музики в консерваторії, голов. диригент великого симфоніч. оркестру телебачення США. Лауреат прем. і конкурсів.

Штейн Рафаіл Францевич (1.6.1886, Німеччина - 1937). Диригент. Зак. Григоріанську акад. у Фрайбурзі (Швейцарія, 1901). З нім. колоністів. У 90-х XIX ст. оселився в с. Мангайм Одес. губ. До 1908 служив в оркестрі Одес. ВО. Учитель музики, органіст, композитор. З 1929 жив у Кр. Розі. Викладав нім. мову, музику у школі рудника ім. Чубаря в Інгульці. Створив великий симфоніч. оркестр. Виїздив на гастролі. У 1937 репресований. Реабілітований у 1958.

Штейн-Майн Людмила Рафаїлівна (4.3.1909, Одес. обл. - 1990, Кр. Ріг). Музикант. Зак. Миколаїв. муз. профшколу (1924). Дочка Р. Ф. Штейна. З 1927 працювала концертмейстером у клубі суднобуд. з-ду в Миколаєві. Одна з зачинателів руху "Синя блуза" в Україні. З 1933 жила у Кр. Розі. Працювала у клубі рудника ім. Чубаря, бібліотекарем. У 1935 давала концерти у П'ятигорську. У 1937 у СШ № 16, згодом у "Клубі пекарів", організувала хор клубу "Просвіта". У 1941-1943 концертмейстер у драмтеатрі. У 1943 насильно вивезена до Судет. У 1945 повернулася до Кр. Рогу. Працювала у клубі ст. Довгинцеве.

Штельмах Володимир Васильович (11.4.1946, Миколаїв. обл.). Засл. журналіст України (1994). Зак. КГРІ (1969), Київ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка (1983). З 1970 інж. в ін-ті "Кривбаспроект". З липня 1972 у газ. "Червоний гірник". Кор., зав. відділом, заст. редактора, з лип. 1990 голов. редактор. Уч. з'їздів СЖУ.

Штельмах Євгенія Валеріївна (13.10.1949, Кр. Ріг). Фінанс. керівник. Зак. Дніпропетров. ун-т (1978). У 1967-1971 працювала медсестрою. У 1971-1982 економіст, нач. інспекції держприбутків Ц.-Міськ., Довг. р-нів. У 1982-1990 зав. фінвідділом Жовт. райвиконкому. У 1990-1996 зав. фінвідділом. міськвиконкому. З квіт. 1996 нач. Криворізьк. міськ. держподатінспекції. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Штепа Валерій Дмитрович (13.5.1946, Запорізька обл.). Народ. депутат України (1998). Зак. Київ. вище інж. радіотехніч. уч-ще ППО (1970). У 1970-1991 служив у системі військ ППО. У 1996-1998 редактор газ. "Коммунист Кривбасса". Народ. депутат України по виборчому округу № 31 м. Кр. Ріг. Чл. тимчасової слідчої комісії з перевірки фактів незаконної торгівлі зброєю. Уч. міжнарод. конференцій з проблем нацбезпеки. Один з

авторів проекту Закону про цивільний контроль за військ. організацією держави. Чл. фракції "Яблуко" у Верх. Раді України.

Штепсель, електрична вилка, що встановлюється (включається) в електричну мережу через розетку.

Штерівська, вулиця житломасиву КЖП № 31 центр. частини Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Довж. 800 м, ширина 9 м. Має 3 багатоповерх. будинки, проживає 750 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Штерівка (Україна). Обслуговує 14 в/з.

Штерна, вулиця житломасиву ПівдГЗК. Забудова почалася у 1959 у зв'язку з будівництвом НКГЗК. До груд. 1975 мала назву вулиця 3-я Югоківська. Довж. 450 м. Має 35 приват. будинків. Названа на честь військ. діяча генерала-полковника Героя Рад. Союзу Штерна Григорія Михайловича (1900-1941). Уч. гром. війни, голов. радник в Іспанії (1937), один з керівників боїв на Халхін-Голі (1939). Став жертвою сталінськ. репресій. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (3), Червоної Зірки. Обслуговує 22 в/з.

Штефан Михайло Миколайович (1909, Криворіжжя - 1979, Миколаїв). Держ. керівник. Освіта вища. З 1920 наймитував. Один з організаторів кол-пів на Криворіжжі. Очолював профспілку гірників. У 1940-1941, 1944-1950 голова Миколаїв. міськвиконкому. Уч. ВВВ. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Штефан Павло Трохимович (9.8.1937, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1959). У 1959-1986 вальцювальник, ст. майстер, нач. зміни, нач. блюмінгів №№ 1, 3, голов. прокатник, заст. директора ком-ту "Криворіжсталь". З 1986 працював у Держкомітеті України з мат.-тех. забезпечення. Умілий організатор виробництва.

Штик, шар землі в глибину, котрий можна захопити лопатою за один раз.

Штиленко Ангеліна Трохимівна (20.7.1945, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Дніпропетров. ун-т (1969). У 1969-1974 пом. нач. ВРП РУ ім. Кірова. У 1974-1985 працювала у тех-мі торгівлі, зав. магазином, нач. ВРП РУ XX партз'їзду. У 1985-1992 ст. інспектор з торгівлі, директор оптової бази "Укроптгалантерея". У 1992-1998 ст. спеціаліст управління у справах захисту споживачів. У 1998 –2002 секретар Криворізьк. міськради. Подяка Президента України (1999). Голова міської координаційної ради з питань сімейної політики та жінок. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Штименко Олексій Васильович (20.3.1907, Кр. Ріг - 1968, Москва). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1932). У 1922-1927 токар шахти № 5 у Харцизьку (Донбас). У 1927-1931 бурильник, гірнич. майстер, зав. вибух. роботами ШУ ім. Кагановича. У 1934-1941 зав. шахтою, голов. інж. Липецьк. рудника, нач. шахти ім. Губкіна об'єднання "КМАруда". У 1941-1945 керуючий, голов. інж. Орсько-Халіповськ. металург. ком-ту. У 1945-1951 голов. інж. ШУ "Жовта річка". У 1951-1956 зав. гірнич. роботами, голов. інж. РУ ім. Дзержинського. У 1956-1959 голов. інж. на рудниках в НДР. У 1959-1962 голов. інж. ін-ту "СхідНДГРІ", нач. управління Полтав. раднаргоспу. У 1962-1968 експерт Держплану СРСР, ст. інж. виробнич. відділу управління Головруда СРСР. Видатний керівник гірнич. промисловості. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Штовхачі самохідні ТС, створені колективом ін-ту ВНДПрудмаш у 80-х. Призначені для пересування вагонеток за умов гірнич. виробок. Розподіляються на типи ТС11; ТС11-5; ТС5,5; ТС5,5-1. Маса 3,5-5,3 т. Виготовлялися на Криворізьк. з-ді гірнич. машинобудування.

Штокверк (нім.), рудне тіло неправильної форми, утворене масою гірничої породи, пронизаної рясною мережею різно-орієнтованих жил та прожилків з рудних мінералів.

"Штоля", прізвисько людини родом з Росії, яка замість "що" казала "што" у давні часи на Криворіжжі**.**

Штольня (нім.), горизонтальна або похила підзем. гірнича виробка з виходом на поверхню. На криворізьк. шахтах застосовується для обслуговування підзем. гірничих робіт.

Штольца земельні володіння, існували з 80-х XIX ст. на території сучас. с. Новий Мир Кіровськ. сільради. Наймити обробляли землю, вирощували зернові. Володіння придбані з торгів. Продукція реалізовувалася на ярмарках пром. підприємств Кр. Рогу. Економія припинила існування під час гром. війни.

Штоф (нім.), давня міра об'єму рідини дорівнює 2 торг. пляшкам горілки, 10 чаркам або 1,23 л. Пляшка, що вміщує цю масу. Використовувалася жителями Криворіжжя.

Штрауса, вулиця житломасиву Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 50-60-х. Попередня назва провулок 1-й Шкільний. Довж. 286 м, ширина 5 м. Пл. 1,4 тис. кв. м. Тверде покриття з 1970. Має більше 30 приват. будинків. Названа на честь австр. композитора Штрауса Йоганна (25.10.1825, Відень-3.6.1899, там же). Автор 16 оперет ("Летюча миша", "Циганський барон"), вальсів. Виступав у Москві і Петербурзі. Обслуговує 98 в/з.

Штрегер, керуючий маєтком, рудником, шахтою ін. у давнину на Криворіжжі.

Штрек (нім.), горизонтальна підземна виробка на криворізьк. шахтах, яка не має виходу на поверхню і розташована за простяганням родовища корисних копалин. Розрізняють транспортні, вентиляційні ін.

Штриппельмана Л. німецького геолога геологічна експедиція, тривала на Криворіжжі у 1872-1874 на запрошення О. М. Поля. Проводилися ретельні дослідження півн. частини Кривбасу. Виявлені запаси руди у 4,4 млн. т. Визначено 3 зони руд, покладів: перша-А (Мала і Велика Дубові Балки) із покладами магнітного заліза з 67,2-69,2 % заліза. Друга-В (Велика Дубова Балка) з 62,5 % заліза. Третя-С розвинути на р. Інгулець нижче Кр. Рогу. Видано книгу у Лейпцизі і Петербурзі (1873). Результати мали велике практичне значення.

Штрипс (від англ. - смуга, стрічка), у металургії сталева смуга-заготовка для виробництва труб. Виготовляється на штрипсовому стані СПЦ-2 ком-ту "Криворіжсталь".

Штук, штучний мармур, що використовувався в оформленні багатьох споруд та будівель Криворіжжя.

Штукар, фокусник, актор, хитрун у давні часи на Криворіжжі.

Штукін Іван Семенович (1904, Кр. Ріг - 1990, Запоріжжя). Літератор. Освіта середня. У 30-х літпрацівник газ. "Червоний гірник". Уч. ВВВ. Військ. кореспондент. Редагував військ. газету в Німеччині, у 50-60-х багатотираж. газ. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Штундель Олександр Рудольфович (11.7.1932, Донецька обл. - 1996, Київ). Засл. будівельник України. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1957). У 1952-1957 майстер Н/Тагіл. з-ду металоконструкцій. У 1958-1966 майстер, виконроб, нач. відділу, нач. СУ №№ 105, 107, у 1966-1969 голов. інж., у 1969-1976 керуючий тр-том "Криворіжстальконструкція". У 1976-1980 нач. управління "Укрголовстальконструкція". У 1980-1987 заст., у 1987-1991 міністр Мінмонтажспецбуду України. У 1991-1992 президент корпорації "Укрмонтажспецбуд". Умілий керівник процесу монтажу складних конструкцій. Брав участь у будівництві ДП-9 з-ду “Криворіжсталь”. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "Знак Пошани", Почес. Грамота Президії Верх. Ради України.

"Штурм", видання газ. "Темпи вирішують" вийшло у 1932, присвячувалося проблемам будівництва з-ду “Криворіжсталь”.

"Штурм", газета робітничого контролю рудника ім. 1-го Травня виходила у 1931.

"Штурмовики", комсомольці-ударники, які у берез.-трав. 1932 брали участь у спорудженні дамби на р. Інгулець в р-ні Карачунів. Загалом налічувалося більше 780 чол., які представляли підприємства, гірнич. ін-т і тех-м, міську Раду. У ті часи закладалося Карачунівське водоймище.

Штучний пористий наповнювач з відходів ГЗК, розроблен. науковцями КГРІ Є. В. Люльченком, В. Т. Кияшком, Л. І. Стороженком, В. М. Ільєнком в середині 70-х.

Передбачає комплексне використання будматеріалів, відходів виробництва. Використовується при виробництві бетону.

Шуба Віктор Олександрович (22.6.1955, Кр. Ріг). МСМК (1979). Зак. Дніпропетров. ін-т фізкультури (1979). Вихованець СШ № 88. Важкою атлетикою займається з 1966. Перший тренер Ю.С.Ковальов. Чемпіон СРСР серед юніорів (1975), рекордсмен світу серед юніорів (Марсель, 1975). Чемпіон України (1977, 1979). Сріб. призер. Кубка Дунаю. Переможець і призер багатьох турнірів. З 1983 викладач, зав. кафедрою важкої атлетики Дніпропетров. ін-ту фізкультури. Засл. тренер України, засл. працівник культури України.

Шуба Володимир Олександрович (14.8.1971, Кр. Ріг). МСМК (1993). Зак. Дніпропетров. ін-т фізкультури (1992). Вихованець СШ № 88. Важкою атлетикою займається з 1982. Перший тренер Ю.С.Ковальов. Чемпіон України серед юніорів (1985). Чл. збірної України. Чемпіон СРСР серед юнаків (1990). Володар Кубка України (1993). Переможець і призер багатьох турнірів. Тренер з важкої атлетики ДЮСШ СК "Локомотив".

Шубіна, вулиця житломасиву Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Розвитку набула у 30-50-х. До 1975 мав назву провулок 3-й Шкільний. Довж. 146 м, ширина 7 м. Має 39 приват. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. скульптора Шубіна Федота Івановича (28.5.1740, Архангельська обл.-24.5.1805, Петербург). Представник класицизму. Серед творів портрети О. Голицина (1775), М. Ломоносова (1792) ін., статуї і рельєфи для Мармурового палацу (1775-1882) та Троїцького собору Олександро-Невської лаври (1786-1889), статуя "Пандора" для фонтанів Петергофа (1801). Обслуговує 98 в/з.

Шуваєва Іраїда Степанівна (24.7.1953, Башкирія). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1973-1986 швачка, майстер пошивного цеху швейної фаб-ки "Старт". Передовик виробництва. Майстер пошиття високоякісного одягу. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагороджж. орд. "Знак Пошани".

Шувалов Микола Леонтійович (17.2.1947, Миколаїв. обл.). Новатор виробництва. Зак. Новобузьк. тех-м с/госп. (1966). З 1969 слюсар, водій автоцеху ІнГЗК. Серед перших освоїв 110-, 120-тонні самоскиди з перевезення гірнич. маси. Вніс кілька пропозицій по ремонту турбокомпресорів БєлАЗів, що мало підвищити продуктивність праці на 30%. Нагородж. Почес. відзнакою Президента України (1995), орд. Трудового Червоного Прапора, Дружби народів.

Шувалова, вулиця розташована в м. Інгулець. Забудова почалася у кінці 30-х. Активно продовжувалася з 1950. Таку назву носить з 1946. Довж. до 744 м. Має 18 будинків від 1- до 5-поверх., ЖКВ ІнГЗК. Розташовані аптека, магазин, СПТУ № 36. У будинку № 30 жив воїн-інтернаціоналіст О. Куприянець. Названа на честь визволителя, лейтенанта Шувалова, який загинув 3.4.1944 при визволенні Інгульця. Подробиць біографії не відомо. За даними архіву у лют.-квіт. 1944 загинуло 62 воїни на прізвище Шувалов. Обслуговує 68 в/з.

Шуйська, вулиця розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Розвитку набула у 30-х. Довж. 200 м, ширина 7 м. Має 31 приват. будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Шуя Іванов. обл. (Росія). Обслуговує 2 в/з.

"Шукач", клуб школяра діяв в Інгулецьк. р-ні у 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

"Шукачі", клуб школяра діяв у Дзерж. р-ні у 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

Шукуров Аділ Сагатович (5.1.1919, Киргизія). Почес. громадянин с. Чкаловка (1992). Зак. Ташкент. ун-т. Уч. ВВВ з верес. 1941 у скл. 40 бр., 60 гв. СД. Під час боїв за Криворіжжя ком-р роти 30 гв. СП 10 гв. СД. Єдиний узбек, хто воював на Інгулецьк. плацдармі. Виявив особисту мужність. Брав участь у порятунку дамби КРЕС. У 1946-1972

працював у Ташкент. міськвиконкомі, Радміні, Верх. Раді Узбекистану. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст. (2), "Знак Пошани" (2), Почес. Грамотами Президії Верх. Ради Узбекистану (6).

Шулейкіна, вулиця розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена у 20-х. Розвитку набула у 30, 50-60-х. До 1975 мав назву провулок 1-й Мудрьонівський. Довж. 509 м, ширина 7 м. Має 39 приват. будинків, проживає 91 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. геофізика Шулейкіна Василя Володимировича (13.1.1895, Москва-25.4.1979, там же). Акад. АН СРСР з 1946. У 1948-1957 директор організованого ним Морськ. геофізич. ін-ту АН СРСР. Держ. прем. СРСР (1942). Обслуговує 39 в/з.

Шуліка, коржики з медом і маком у давнину на Криворіжжі.

Шуліка (Milvus), **коршак,** птах родини яструбових. Довж. 53-75 см, вага до 1 кг. Ш. рудий трохи більший за чорного Ш. Верх буруватий, низ яскраво-рудий. Голова світла, хвіст червоно-коричневий. Вирізка на хвості глибока. Населяє ліси, узлісся Криворіжжя. Рідкісний перелітний птах. Гніздо на деревах. Кладка у квіт. з 2-3 яєць. Голос схожий на канюка. Живиться гризунами. Охороняється Червоною книгою. Ш. чорний має темне коричнево-буре забарвлення, низ світліший з рудими темно-коричневими плямами. Перелітний хижак. Голос - протяжна трель, що нагадує іржання.

Шулін Микола Іванович (20.11.1916, Свердлов. обл. - 10.4.1999, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1945). У 1933-1941 працював електриком, машиністом на торфорозробках. У 1945-1962 голов. енергетик РУ ім. Дзержинського. У 1962-1993 викладач, зав. кафедрою, доцент КГРІ. Канд. тех. наук (1966). Інж.-новатор. Вперше в СРСР розробив схему, техпроект автоматизованої системи управління електровоз. відкатки на шахті. Автор 30 наук. праць, 10 книг, 10 винаходів з електромеханіч. проблем. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 2, 3 ст.

Шульга, людина, яка краще володіла лівою рукою у давні часи на Криворіжжі.

Шульга Володимир Миколайович (5.4.1951, Чернігів. обл.). Чл. САУ (2000). Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1973). З 1973 архітектор у Дніпропетровську. Один з авторів монументів Героям Дніпра, воїнам-"афганцям" у Дніпропетровську, 350-річчю перемоги Б. Хмельницького у с. Жовто-Кам'янка. Дитинство провів на Криворіжжі. Уч. творчих оглядів і конкурсів.

Шульга Галина Вікторівна (28.7.1938, Кр. Ріг). Еколог. Зак. Криворізьк. педін-т (1978). У 1957-1971 медсестра Криворізьк. онкодиспансеру. У 1971-1979 медсестра, зав. дитсадком. З 1981 заст. нач. цеху благоустрою ком-ту “Криворіжсталь”. Засл. працівник КМК. Відом. озеленювач. Уч. 10 виставок на ВДНГ. Бронз. медаль ВДНГ. Має значні заслуги в озелененні Кр. Рогу.

Шульга Григорій Степанович (Никифорович) (1927, Кр. Ріг - 2.2.1944, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації Кр. Рогу чл. підпільної групи А. О. Мосенцова. Виконував обов'язки зв'язківця. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань на шахті № 5.

Шульга Іван Омелянович (12.1.1912, Кр. Ріг - 13.10.1996, там же). Спорт. організатор. Освіта середня. Активіст спорту 30-х. Організатор спорт. змагань у ШУ ім. Дзержинського. Створив футбол. команду. У 1941-1945 працював на Уралі. З 1945 працював нормувальником на ш. "Першотравнева" РУ ім. Дзержинського. До 1955 активно займався спортом.

Шульга Микола Петрович (7.5.1936, Дніпропетров. обл.). Авіакерівник. Зак. Київ. ін-т інж. цивільної авіації (1964). У 1958-1961 технік аеропорту в Новосибірську. З 1961 ст. викладач, зав. відділенням Криворізьк. авіатехніч. уч-ща/коледжу. Відмінник Аерофлоту. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шульга Микола Федорович (20.12.1926, Київ. обл. - 25.5.1999, Криворіжжя). Краєзнавець. Зак. Львів. ун-т (1963). Уч. ВВВ з лист. 1943 у скл. 1 гв. КК. У 1958-1983 учитель історії, завуч Радушнянськ. СШ. Знавець історії сел. Радушне, організатор музею

в школі. Один з ініціаторів встановлення пам'ятників бойової слави на території Радушного. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Шульга Олексій Кузьмич (29.3.1940, Дніпропетровськ). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1959 слюсар, бригадир котельників СУ "Укренергочормет". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Шульги, вулиця житломасиву Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Розвитку набула у 30-50-х. До 1975 мав назву провулок 2-й Шкільний. Довж. 210 м, ширина 7 м. Має 48 приват. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь укр. геолога Шульги Пелагеї Луківни (30.10.1899, Черкас. обл. - 7.9.1986, Київ). Доктор геол.-мінерал. наук (1955), професор. Зак. Київ. ін-т народ. освіти (1929). Праці з проблем палеонтології й стратиграфії. Держ. прем. України (1976). Обслуговує 98 в/з.

Шульгін Григорій Митрофанович (30.8.1946, Донецька обл. - 22.3.2000, Донецьк). Проф. Д.Т.Н. Зак. Донецьк. політех. ін-т (1969). У 1964-1972 вальцювальник Макіївськ. металург. з-ду. Відом. спеціаліст з обробки металу тиском. З 1972 аспірант, викладач, доцент, проф. Донецьк. політех. ін-ту, заст. ген. директора НПО "Донікс". Автор 135 наук. праць, 187 винаходів, 12 патентів. Керував розробкою передових технологій прокатки на дрібносортних станах з-ду "Криворіжсталь". У 1995 вперше в СНД на ком-ті "Криворіжсталь" впроваджена технологія 2-струмкової прокатки арматур. профілів.

Шульгін Микола Данилович (1926, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ з січ. 1944. З 1952 на шахтах Кривбасу. З 1959 машиніст екскаватора автобази тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Виробничі завдання перевиконував на 25%. Наставник і раціоналізатор. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1 ст., "Знак Пошани".

Шульженко Алім Микитович (13.1.1936). Проф. (1992). Зак. Київ. консерваторію (1964). У 1964-1970 завуч муз..школи № 6. З 1971 декан, доцент, проф., зав. кафедрою теорії музики муз.-пед. фак-ту Криворізьк. педін-ту. Автор 75 праць, 7 посібників з теорії музики. Підготував багато проф. музикантів.

Шульженко Анатолій Васильович (16.3.1940, Черкаська обл.). Почес. металург України (1991). Освіта середня. З 1963-1990 агломератник, дозувальник на аглофабриці ПівдГЗК. У 1981-1984 брав участь у спорудженні металург. з-ду в Пакистані. Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Шулят'єв Олександр Артемович (23.7.1959, Ленінград. обл.). Керівник митної служби. Зак. Ленінград. ун-т (1988). У 1980-1985 інспектор, нач. поста Виборзьк. митниці. З 1985 нач. митного поста, у 1988-1993 нач. Криворізьк. митниці. Організатор і перший керівник митної служби Кр. Рогу.

Шульц Борис Григорович (30.1.1925, Сумська обл. - 9.11.1979, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З кінця 40-х працював на Ворошиловськ. з-ді. У 1957-1979 ст. оператор, слюсар блюмінгів №№ 2, 3 з-ду "Криворіжсталь". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна.

Шульц Михайло Іванович (28.3.1935, Вінницька обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1965). У 1959-1960 тунельник кокс. цеху Дніпропетров. коксохім. з-ду. З 1965 майстер, нач. дільниці, нач. коксоцеху № 2, заст. голов. інж. Криворізьк. коксохім. з-ду. З 1986 заст. нач. техвідділу, нач. виробнич. відділу коксохім. виробництва ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани", знак. "За заслуги перед містом".

Шумаков Іван Федорович (14.8.1935, Донецька обл.). Засл. працівник промисловості України (1998). Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1971). У 1951-1964 працював у тр-ті "Півддомнаремонт". У 1964-1999 виконроб, нач. техвідділу тр-ту "Дніпродомнаремонт". З 1999 майстер, нач. дільниці з ремонту металург. обладнання ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Раціоналізатор. Диплом ВДНГ (1981), Почес. грамота Мінчормету СРСР. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шумаков Олександр Григорович (30.6.1921, Одес. обл.). Проф. Д.М.Н. (1966). Зак. Дніпропетров. медін-т (1950). У 1950-1960 лікар, голов. лікар спец. обл. клініч. лікарні при НДІ гігієни праці та профзахворювань. У 1960-1966 директор Криворізьк. ін-ту гігієни праці та профзахворювань. Вивчав проблеми лікування силікозу. Уч. міжнарод. конференцій (1958-1963). У 1966 виїхав до Києва. Автор 50 наук. праць.

Шумаков Олексій Пилипович (30.3.1935, Дніпропетров. обл.). Засл. будівельник України (1938). Освіта н/середня. У 1965-1990 бригадир монтажників СУ № 105 тр-ту "Криворіжстальконструкція". Новатор виробництва. Автор рекордів спорудження промоб'єктів. Нагородж. орд. "Знак Пошани", Трудової Слави 3 ст.

Шумана, вулиця житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. До 1975 мав назву провулок Тобольський. Довж. 189 м, ширина 7 м. Має 5 приват. будинків, проживає 18 чол. Вкрита відсівом.. Названа на честь нім. композитора Шумана Роберта Олександера (8.6.1810-29.7.1856, Бонн). Представник "романтизму". Твори "Любов поета", "Коло пісень", "Карнавал", "Дитячі сцени". Обслуговує 17 в/з.

Шумейко Анатолій Іванович (10.12.1945, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т (1991). З 1987 в музуч-щі. Керівник біг-бенду. Виховав багато видат. музикантів. Грав в оркестрах Києва, Тули, Херсона, Запоріжжя.

Шумейко Володимир Вікторович (21.1.1949, Криворіжжя). Композитор. Зак. Київ. консерваторію (1973). Вчився у М. М. Скорика. З 1973-1976 викладач Рівненськ. філії Київ. ін-ту культури. З 1979 редактор видавництва "Музична Україна". Згодом на творч. роботі у Києві. Твори "Дума про трьох братів" (1983), кантата "Пісні війни" (1979), "Чотири карпатські пасторалі" (1978), сюїта "Карпатські візерунки" (1960), "Дума про Довбуша" (1978), струнні квартети (1971, 1974), "Скерціо" (1976), "П'ять веснянок" для бандури (1973), п'єса (1976) ін.

Шумило Євгенія Петрівна (17.8.1937, Дніпропетров. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1955-1977 доярка держплемз-ду "Червоний шахтар". Надоювала по 5,5 тис. кг молока від кожної фуражної корови. Встановлювала рекорди Дніпропетров. обл. Ім'я у Книзі Труд. Слави Дніпропетров. обл. Уч. зльотів передовиків. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Золоті, сріб, бронз. медалі ВДНГ СРСР. З 1977 працює у рад-пі "Пуща Водиця" Київ. обл. Нагородж. орд. Леніна (2).

Шумського, провулок житломасиву Першотравневий Терн. р-ну. Закладен. у кінці 40-х. До 1975 мав назву провулок Південний. Довж. 180 м, ширина 6 м. Має 3 приват. будинки, проживає 10 чол. Вкритий відсівом. Назван на честь укр. актора Шумського Юрія Васильовича (17.11.1887, Тирасполь-7.6.1954, Київ). Народ. артист СРСР. Працював у Київ. театрі ім. Франка. Виконував провідні ролі. Держ. прем. СРСР (1950, 1951). Обслуговує 78 в/з.

Шулік Григорій Сергійович (1.12.1936, Полтав. обл.). Новатор виробництва. Зак. Тернівськ. індустр. тех-м. У 1962-2000 водій великовантаж. автомобілів ПівнГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Бронз. медалі ВДНГ СРСР, України. Ім'я у Книзі Труд. Слави Дніпропетров. обл. Засл. ветеран праці ПівнГЗК. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Шупіро Сергій Миколайович (29.1.1958, Ростов. обл.-20.12.1985, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. Харків. танк. уч-ще. Служив у Криворізьк. підшефній частині. Капітан. В Афганістані ком-р танк. роти. Уч. багатьох боїв. Смертельно поранений при виході з оточення. Похован. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна.

Шупов Леонід Петрович (15.3.1933, Кр. Ріг - серп. 2000, там же). Проф. (1991). Д.Т.Н. (1989). Зак. КГРІ (1956). У 1956-1992 ст. наук. співробітник, керівник групи, зав. лабораторією, зав. відділом математич. методів досліджень ін-ту "Механобрчормет". У 1992 створив та очолив кафедру розміщення продуктивних сил Криворізьк. економіч. ін-ту. Один з ініціаторів впровадження математич. методів та обчислювальної техніки у галузі видобутку руди. Чл. координаційної ради Мінчормету СРСР з автоматизації виробництва. Уч. міжнарод. конференцій з математики (Москва, 1980, Стокгольм, 1987). Автор 150 наук. праць з проблем математич. аналізу.

"Шураві", спілка ветеранів війни в Афганістані та інших країнах Жовт. р-ну діє з лип. 1999. Сприяє підтримці ветеранів. Має 106 членів. Голова М. Г. Мантуленко.

Шурганов Олександр Дмитрович (1922, Нижньогород. обл.-2.2.1944, Криворіжжя). Гастелловець. Зак. Чернігів. авіауч-ще (1942). Служив на Дал. Сході. Уч. ВВВ з лист. 1943 у скл. 951 ШАП 306 ШАД. Пілот Іл-2. Визволяв Апостолове. Здійснив 12 б/вильотів. Під час штурмування автошляху Новожитомир-Таганча знищив танк і кинув палаючий літак на скупчення ворога. На місці подвигу - обеліск. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Шурупов Аркадій Миколайович (19.3.1908, Ростов. обл. – кінець 80-х, Ростов). Військ. діяч. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1948). В арм. з 1931. Уч. ВВВ з жовт. 1941. У 1943-1944 заст. нач. оператив. відділу штабу 37А. Актив. учасник визволення Кр. Рогу. 21.2.1944 сформував та очолив спецзагін 37А, який у бойових умовах врятував греблю КРЕС. Відмінно виконав завдання. Удостоєн орд. Леніна. В арм. до 1957, полковник. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст.

Шурупова, вулиця розташована у центр. частині Жовт. р-ну. Закладена у 50-х на місці боїв спецзагону 37А, який у лют. 1944 врятував дамбу Кресівськ. водоймища. Довж. до 300 м, ширина 9 м. Має 10 будинків. Вкрита асфальтом. Багата на зелені насадження. Названа на честь командира спецзагону А. М. Шурупова. Обслуговує 14 в/з.

Шурф, вертикальна або похила гірнича виробка невеликого січення та глибини (до 25 мм) на гірничодобувних підприємствах Криворіжжя. Слугує для пошуку та розвідки корисних копалин, вибухових робіт ін.

"Шурша", народна назва пересувного вагончика для зберігання інструменту, переодягання робітників. Використовуються на будівництві та промпідприємствах Криворіжжя.

Шуст, різновид бурава чи коловорота у давнину на Криворіжжі.

Шуст Володимир Миколайович (1.1.1944, Чернігів. обл. - ?, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Київ. медін-т (1966). Відом. лікар-онколог. У 1976-1984 голов. лікар Криворізьк. онкодиспансеру. Проводив складні операції. Займався ранньою діагностикою хвороб.

Шустерман Семен Семенович (15.1.1927, Харків - 23.2.1988, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Харків. медін-т (1959). У 1959-1988 зав. гінекологіч. відділенням 5-ї міськлікарні. Один з кращих гінекологів Кр. Рогу. Здійснив багато унікальних операцій, подарував радість материнства сотням жінок. Уч. наук. конференцій. Відмінник охорони здоров'я. Автор наук. праць з проблем гінекології.

"Шут", рудник заснован. у кінці 90-х XIX ст. Русько-Бельгійськ. тов-вом на Червоному рудному пласту. Видобуток вівся кар'єром з кінними барабанами. Потужність до 1 млн.

пудів руди, яка кіньми доставлялася до роз'їзду Червоний. За рад. часів розробку вела ш. ім. ОДПУ РУ ім. Ілліча.

Шутенко Іван Васильович (17.1.1949, Черкаська обл.). Енергокерівник. Зак. КГРІ (1982). У 1971 машиніст ш. "Жовтнева". У 1973-1981 монтер, ст. інж. зв'язку. У 1981-1988 нач. служби надійності. З 1988 директор підприємства "Криворізькі електромережі" Відмінник енергетики України (1981), відмінник освіти України (2000). Умілий керівник електрич. госп-ва Кр. Рогу.

Шутенко Олег Миколайович (1966, Кр. Ріг). Вогнеборець. Освіта середня. З 1995 служив в органах пожежної охорони. Брав участь у гасінні багатьох пожеж на промоб'єктах. Відзначився особистою мужністю і професіоналізмом. 19.2.2002 врятував на пожежі життя 2-х людей. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Шутяк Сергій Володимирович (6.3.1961, Рига). Керівник правоохоронців. Зак. КГРІ (1983), Укр. юр. акад. (1998). У 1983-1984 геолог ЦГЗК. У 1984-1988 оперуповноважений, у 1988-1995 нач. відділення по захисту економіч. прав споживачів Терн. РВВС, у 1995-1998 заст. нач. відділу УВС Кр. Рогу. З груд. 1998 нач. Терн. РВВС. Організатор боротьби із злочинністю в Терн. р-ні.

Шутько Микола Олексійович (19.12.1927, Кр. Ріг). Народ. артист України (1980). Зак. Дніпропетров. театр. уч-ще (1948). На сцені з юнацьких років. Перші ролі в аматорських колективах Кр. Рогу. У 1963-1982 актор Київ. укр. драмтеатру ім. І. Франка. З 1982 знімається на кіностудії ім. О. П. Довженка. Серед ролей Микола Задорожний ("Украдене щастя" І. Франка), Свічкогас ("Ярослав Мудрий" І. Кочерги), Панько ("Вавілон-ХХ"), Петровський ("Дума про Ковпака").

Шутька П. (майстер спорту) спортивна кар'єра, пов'язана зі школою штангістів КГРІ. Тренер Г. І. Кривоніс. Чемпіон СРСР серед юніорів, спорт. тов-ва "Буревісник". Переможець багатьох змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Шухова, вулиця житломасиву Бажанове Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60. Довж. 1,5 тис. м, ширина 7 м. Має 104 будинки. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Розташовані 2 магазини. Названа на честь рос. інж. Шухова Володимира Григоровича (28.8.1853, Бєлгород. обл. - 2.2.1939, Москва). Вчений у галузі техніки і будівництва, почес. акад. АН СРСР (з 1929), Герой Праці (1932). Автор багатьох винаходів: форсунки для спалювання мазуту, нафтопроводів, крекінг-установки ін. Прем. ім. В. І. Леніна (1929). Обслуговує 31 в/з.

Шушарін Валентин Іванович (21.11.1950, Хабаров. кр.). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1973). Акад. народ. госп-ва (1990). З 1973 працював майстром, нач. управління № 31 тр-ту "Абаканвагонбуд". У 1978-1987 голов. інж. БУ, голов. інж. тр-ту "Кривбасрудбуд". З 1987 працював заст. директора об'єднання Головкривбасбуд, концерну "Кривбасбуд". З 1992 директор тр-ту "Кривбасбуд". Займається реконструкцією ГЗК, будівництвом житла.

Шушарін Микола Степанович (1923, Курган. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ з верес. 1944 у скл. 181 ВАД, авіатехнік. Після війни працював на Уралі. Стояв біля витоків ЦГЗК і ПівнГЗК. У 1977 – 1987 наладчик фаб-ки огрудкування ПівнГЗК. Передовик, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Брав актив. участь у русі ветеранів і громадськ. роботі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., "Знак Пошани".

Шушера, погане борошно, низький його сорт у давні часи на Криворіжжі.

Шушковський Борис Захарович (25.12.1918, Одеса - 23.9.1992, Кр. Ріг). Почес. громадянин Полтави. Зак. Одес. медін-т (1941). Уч. ВВВ. У 1946-1954 лікар 2-ї міськ. лікарні. У 1954-1964 зав. відділом Дзерж. райСЕС. У 1964-1992 зав. відділенням гігієни праці Криворізьк. міськСЕС. Створив республік. школу передового досвіду з попереджувального саннагляду. Відмінник охорони здоров'я. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст.

Шушковський Семен Борисович (1951, Кр. Ріг). Шахіст. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т. Майстер спорту (1979). Бронз. призер чемпіонату України (1979). Уч. Всесоюз. першості ДСТ "Труд" (1982), Кубка України (1984), шахових фестивалів у Клайпеді,

Євпаторії (1983), Паланзі (1984, 1986), Каунасі (1987). З 1980-1984 тренер претендентки на світову шахову корону Л. Семенової (Київ). Живе у Каліфорнії (США).